YAZIN

AYLIK
SANAT
EDEBİYAT
DERGİSİ
Ağustos'87
72
500 TL.
KDV Dahil

Referandumda "Evet": Rejime "Hayır"

Sömürge-Ulusal Sorun-Bağımsızlık ● Sovyet Silahsızlanma Önerilerine Amerikan Kulpları ve Yeni Siyasi Düşünce Biçimi ● Emperyalizmin Yıldırma ve Yalnızlaştırma Politikasına Karşı Güçlü Silah: Enternasyonalizm ● Uluslararası Öğrenci Hareketinin Türkiyeli Öğrencilerle Dayanışma Bildirisi ● Militan Yaşam Biçimi-Sosyalist Dünya Kültürü ● Mandela'yla Dayanışma Bildirisini İmzalayalım!...

Behice Boran: "Referandum, Evren-Özal yönetiminin oylanmasıdır."

YARIN

YARIN/Referandumda "Evet": Rejime "Hayır" 3
BEHİCE BORAN: "Referandum, Evren–Özal yönetimin oylanmasıdır." 4
SELİM ÖZEN/ Genel Kurmay Olayı ve Demokrasi 7
YILMAZ USLU/ Sömürge, Ulusal Sorun, Bağımsızlık 8
TANER GÜREL/ Cem Karaca ve "Devlet Baba" 11
"Çağdaş Robin Hood"Bankcr Kastelli
YASEMİN ÇONGAR/ Sovyet Silahsızlanma Önerilerine Amerikan Kulpları ve Barış Teorisi: Yeni Siyasi Düşünce Biçimi 12
ZEKİ YÜCEL/ Hint Okyanusu Emperyalizmin Tehditi Altında 14
HAYRİ EKİNCİ/ Demokratik Öğrenci Hareketi Sorunlarını Yenerek Yoluna Devam Edecektir 16
ZEKERİYA AYTEMUR/ Gençlik Hareketi Tarihinden: '68 Üniversite İşgalleri 18
Uluslararası Öğrenci Hareketinin Türkiyeli Öğrencilerle Dayanışma Bildirisi 21
Dünya Gençliği 21. Yüzyıla sorumluluk ve Umutla Yürüyor Mandela'nın Kurtulması İçin Uluslararası Dilekçeye Türkiye Öğrenci Dernekleri de İmza Atmalıdır... 23
Filistin Üniversite Gençliğiyle Dayanışma: İşgal Altındaki Topraklarda Eğitim Görenlere Kitap, Araç, Gereç Yardımı 24
Latin Amerika İşçi Sendikaları Konferansı Üçüncü Dünya Ülkeleri Dış Borçlara Karşı Eylem Birliği Yapmalı." 24
Orta Amerika'da Barış ve Bağımsızlık İçin Dünya Gençliği Elele Vermelidir... 24
Dünya Sendikalar Federasyonu'nun Şili Halkıyla Dayanışma Çağrısı 25
İşkence Kurbanları İçin Uluslararası Rehabilitasyon ve Araştırma Merkezi Tüm Danyanın Doktorlarını Dayanışmaya Çağırıyor... 26
Sanatçıların Barış İçin Uluslararası Dayanışmasını Amaçlayan Yeni Bir Kuruluş: PANDENTERNASYONAL 26
Militan Yaşam Biçimi–Sosyalist Dünya Kültürü"
Yunan İlerici Gençliğinin Kültürel Hedefleri Bu Sloganda Birleşiyor... 27
Irak Demokratik Kadın Hareketi Lideri Naziha Duaimi: "İran–Irak Savaşının derhal durdurulmasını talep ediyoruz." 28
CANDAN ATEŞ/ "İnsanlık Onurumuz İşkenceyi Yenecektir." 30
BEYHAN SUNAL/ Yeni Rektörler "Tercih" Edildi 32
VLADİMİR MAYAKOVSKİ'den Şiirler 35

"Dayanışma Bilinci"

İşkenceci bir memurdur. Diktatöi de öyle. Görevini etkili bir biçimde yerine getiremediğinden işini yitiren silahlı bürokratlardır. Bu kadar basit. O kadar büyütülecek yaratıklar değil onlar. Zaten bu büyüklüğü onlara asla bahşetmeyeceğiz."

Yukarıdaki sözler bir Latin Amerika'lı yazara ait. Faşizmin cirit attığı topraklar üzerindeki boyun eğmeyen mücadelenin deneyinden süzülüp gelen bu sözler, aramızdaki binlerce kilometreyi, derin okyanusları ortadan kaldırıyor. Şili'li bir emekçi olup Santiago sokaklarını dolduran binlerin arasına karışıyoruz, sesleri sesimiz, inançları inancımız, mücadeleleri mücadelemiz oluyor. Yürüyoruz birlikte; sesimize yeni sesler karışıyor, sınırları ortadan kaldıran tek bir düşmana karşı, tek bir yumruk, tek bir ses olarak aynı geleceğe yürüyoruz... Nelson Mandela'ya Özgürlük!.. Körfez'de Savaşa Derhal Son Verilmelidir!.. Uzayın Silahlandırılmasına Hayır!.. DİSK Açılmalıdır!..

İşte tüm bu taleplerde somutlanan dayanışma bilinci, aydınlık bir gelecek mücadelesinin temel taşlarındandır. Çünkü bu bilinç, yalnızca birlikte atan yürek değil, asıl önemlisi birlikte sıkılan bir yumruktur.

YARIN bu düşüncelerle elinizde bulunan Ağustos sayısında uluslararası dayanışmanın çok boyutlu örneklerine sayfalarında geniş bir yer ayırdı. Ülkemizdeki demokratik gençlik ve öğrenci hareketiyle dayanışma için yurtdışındaki birçok gençlik örgütünden dergimize ulaşan mesajları bir süredir yayımlıyoruz. Her geçen gün bu dayanışma büyüyor, yeni mesajlar ulaşıyor. Bu mesajlardan en sonuncusu, İngiltere'deki Southamton Üniversitesi'nde, 6 - 9 Temmuz 1987 tarihlerinde yapılan Ulusal Öğrenci Birlikleri 22. Avrupa toplantısına katılan 18 ülkenin öğrenci birliklerince imzalanmış olanıydı. "Türkiye Öğrenci Hareketiyle Dayanışma Bildirisi"nin tam metni uluslararası dayanışmayı simgeleyen diğer çağrılarla birlikte bu sayımızda yeralıyor. Evet, bu dayanışma örnekleri mücadele azmimizi biliyor, güç katıyor. Biz de aynı bilinç ve inançla, mücadelemize sahip çıkan tüm güçleri dayanışmayla selamlıyoruz.

Bizi buraya getiren, bizi çoğaltan değerlere olan sarsılmaz inancımızla bir kez daha haykırıyoruz: Demokrasi düşmanlarına, zorla sahip olmaya çalıştıkları büyüklüğü asla babşetmeyeceğiz.

Aydınlık bir geleceğe olan inancımızla, sevgi ve dostlukla...

Sahibi: SAMİ ALPTEKİN. Sorumlu Yazışleri Yönetmeni: MUSTAFA OKAN. Genel Yayın Yönetmeni: TANER GÜREL. İdari Müdür: YALÇIN UYSAL. İnceleme-Araştırma Sorumlusu: YASEMİN ÇONGAR. Haberler Sorumlusu: BEYHAN SUNAL - MUSTAFA ÖSTÜN. Bürolar: İSTANBUL: ZEKERİYA AYTEMUR. Olivanyolu Hoca Rüstem Sokak Zafer Han 7/14 Cağaloğlu. İzmir: NEDRET GÜNDÜZ. 846. Sokak Erbezci İşhanı No. 36 Daire 2-3 1. Beyler Konak. Muhabirler: Adana: Özel Sancak İşhanı Asmakat No. 5 Dörtyolağzı Trabzon: HASAN TOMBAK. Maraş Caddesi Onbeşi İşhanı No. 7. Yurtdışı: İsveç: GÜRHAN UÇKAN. Box: 38045, 10064 Stockholm. F. Almanya: MEHMET BİLGİN Vulkan Str. 20, 4000 Düsseldorf 1. Hollanda: RAMAZAN EKİNCİ Postbus 392, 6040 Aj Roermond, İsviçre: SERDAR ATAMAN. Apollo Str. 8, 8032 Zürih. Kıbrıs: SEVGÜL ULUDAĞ 19 Necmi Alioran Sokak Lefkoşa. Abone Koşulları/ Yurtiçi: Yıllık 4800 TL. Altı Aylık 2500 TL. Yurtdışı: Yıllık 41 DM, Altı Aylık 21 DM, Tek Satış 5 DM. Teknik İşler/ Dizgi: Bil Offset. Tel: 230 18 51. Film: Arsu Offset. Tel: 229 76 92. Grafik Düzenleme: Yarın. Basım: Daily News. Yönetim Yeri: Sağlık Sokak. 56/7 Kolej Ankara Posta Çeki: 164860. Dağıtım: Etkin Dağıtım Tel: 527 60 11 İstanbul. İlan Koşulları/ Arka Dış Kapak: Tam Sayfa 200.000 TL. Yarım Sayfa 125.000 TL. Çeyrek Sayfa 70.000 TL. Arka İç Kapak: Tam Sayfa: 150.000 TL. Yarım Sayfa 80.000 TL. Çeyrek Sayfa 50.000 TL. İç Sayfalar: Tam Sayfa 100.000 TL. Yarım Sayfa 60.000 TL. Çeyrek Sayfa 35.000 TL.

Referandumda "Evet": Rejime "Hayır"

12 Eylül rejiminin görevi sermaye saldırısının, kitlelerin kapitalist bir azınlık tarafından sömürülmesinin siyasi anlamda başarı kazanmasının ve bu azınlığın halk çoğunluğu üzerindeki egemenliğinin sağlamlaştırılmasının başarılmasıydı. Bunun için de işçi sınıfının ve emekçi yığınların bütün politik ve sendikal örgütlenmeleri yasaklanarak yıkılmaya ve ortadan kaldırılmaya, öncüleri işkenceden geçirilerek hapisanelerde tutulmaya, işlerinden, yurtlarından koparılarak kitlelerle olan ilişkileri baltalanmaya çalışıldı.

Geçen yedi yıl içinde 12 Eylül rejimi, politik, ekonomik, askeri, ideolojik ve kültürel açıdan egemenliğini korumak ve ayakta tutmak amacıyla, toplumun tüm maddi ve manevi olanakları üzerinde derin bir etkiye sahip olmuştur. Ancak süreç tek yanlı gelişmemektedir. Yedi yıl aynı zamanda yaygın işkenceler, işsizlik, yaşam koşullarının sürekli bozulması, politik ve demokratik haklardan yoksunluk, dışa bağımlılığın pekişmesi, savaş tehlikesi gibi alt alta sıralandığında bir derginin bile hacmini aşabilecek, çok çeşitli konularda gerek rejimin niteliğini, gerekse dayandığı güçleri ve toplumsal kaynağını açıklığa kavuşturmaktadır. Yaşanılan süreç baskıcı rejimin yalnızca işçi sınıfının değil, aynı zamanda halkın büyük bir çoğunluğunun da ana düşmanı olduğunu açığa çıkarmaktadır. Çelişkilerin ulaştığı boyutta, en yaygın hareketlenmeyi sağlayan halkayı yakalayarak, emekçi haklarının ve demokrasinin rejime karşı savunulması ve genişletilmesi savaşımını, kurulu rejimin yerine gelişkin bir demokrasi, demokratik bir hükümet talebi ile yığınları birleştirmenin olanakları doğmaktadır.

Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu ya da rejim tarafından içine düşürüldüğü kritik durum düşünüldüğünde, demokrasinin kazanılması mücadelesinin, birbirleriyle temelde ilişkili olmakla birlikte büyük bir çeşitliliğe sahip olduğu da görülmektedir. İşte bu noktada üzerinde önemle durulması gereken şey, politik ve toplumsal sorunların çözümünün, son tahlilde, gerçek ihtiyaçlara ve o anda çatışan politik güçlerin gerçek kuvvet dengesine bağlı olduğudur.

Gerçek ihtiyaçlar nedir? Gerçek ihtiyaçlar en açık deyişle, birincisi sorunların doğru tesbitli, ikincisi de çözüme yönelik gerçekçi bir öncelik sıralamasının yapılmasıdır. "O anda çatışan güçlerin gerçek kuvvet dengesi" ise "gerçek ihtiyaçlar"ın realize edilmesinin maddi temellerinin yaratılması ve doğru bir eylemliliğe kanalize edilmesidir. Bir başka deyişle, olgunlaşan nesnel koşulların dönüşümünü değişimini sağlayacak olan öznel koşulların yaratılmasıdır.

6 Eylül'deki referanduma yönelik tartışmalara da böyle perspektifle yaklaşılmalıdır. "Gerçek ihtiyaçlar" demokrasi başlığı altında toplandığında, referanduma konu olan anayasa maddesi, doğrudan demokrasinin ölçütlerinden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü, düşüncelerin ve de kişilerin siyasi yaşama katılımının önünde engellerin olduğu yerde demokrasi yoktur. Bu nedenle sözkonusu haklar, temel bir unsur olarak, vazgeçilmezliğe, ertelenemezliğe, elden alınamazlığa sahiptir.

Bugün iktidar, "siyasi yaşama katılıma ilişkin temel olarak hiçbir kısıtlama yoktur, bu anlamdaki tepki ve istemler tümüyle kişiseldir, zaten bu kişiler 12 Eylül'e gelişin sorumlularıdır, o halde bu sorumlular tekrar siyaset sahnesine dönmemelidirler" yaklaşımını kitlelere benimsetmeye çalışmaktadır. Bu politikayla bir yandan işçi sınıfı politika dışı tutulmaya, diğer yandan da sorun az sayıdaki siyasinin sorunu olarak gösterilmeye çalışılmaktadır.

İktidarın geliştirdiği bu bakış başta olmak üzere, tartışmaya katılan tüm çevrelerin yaklaşımlarını içine alarak referandum olayını değerlendirmeye başladığımızda, ilk belirtilmesi gereken yan, sorunun az sayıdaki siyasinin sorunu olmadığıdır. Türkiye'de işçi sınıfının politik yaşama katılımına ilişkin uygulamada olan engellere bakıldığında, iktidarın sözkonusu tavrının durumu mutlaklaştırmaya yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Yasaklara ilişkin bu yaygınlık, kuşkusuz tüm yasaklara karşı topyekün bir mücadele gerektirir. Ancak topyekün mücadelenin de kendi içinde bölümleri olacağı, bu bölümlerin herbiri için verilen mücadelenin zamansal farklılıkları da beraberinde getirebileceği, bunların yanında iktidarın o anki pozisyonunun ve iç çelişkilerinin sorunun çözümüne kaynaklık edecek olanaklar yaratabileceği bilinmelidir.

Soruna böyle bakıldığında, yasakların bugün gündemde olan parçasının kaldırılması mücadelesi, bütün olarak tüm siyasi yasakların kaldırılmasına doğru yayılmalıdır. Bu da özü itibarıyla başta 82 Anayasası olmak üzere tüm anti–demokratik yapılanmaya yönelik mücadele demektir. Yani, referandum, tüm boyutlarıyla olmasa da, 12 Eylül'le hesaplaşmanın bir parçasıdır. Demokratik muhalefete yaygınlık, hız ve güçlülük kazandıracak bir olanaktır. Ve bu olanak iktidarca bahşedilen değil, bizzat kazanılan, elde edilen bir olanaktır.

Evet, bu bir hesaplaşmadır. Çünkü 12 Eylül rejiminin varlık nedenlerinden biri tartışılmaktadır. Ekonomik programı iflas etmiş, kültürel yozlaşma ve ahlaki çöküntü görülmemiş oranda derinleşmiş, işsizlik koca bir dağ gibi yükselmiş, grev ve toplu sözleşmelerde uygulanan ve yalnızca faşist rejimlerde görülen "hakemlik" kurumu iflas etmişken, YÖK'ün elde tutulur tek bir yanı kalmamışken, işkence yalanlanamaz halde iken nesnel olarak ortada duran bu alanlarda 12 Eylül ile hesaplaşmak kaçınılmazdır. Çünkü, tüm sıralananlar rejimin kişi hak ve özgürlüklerini ne hale getirdiğinin, dahası onlara nasıl yaklaştığının örnekleridir.

Referandum da bu noktada yığınların hak ve özgürlükleri için verdikleri mücadelenin kaldıracı olmalıdır. Bu kaldıracı harekete geçirmenin biricik yolu, referanduma uzaktan bakmak değil, doğrudan katılmaktır. Bu öncelikle sosyalistlerin genel olarak mücadelede önderlik hedeflerinin yaşama geçirilmiş olması anlamına gelmektedir. Oysa referandumu protesto tüm bunlara "hayır" demektir. Peki bu kime yarayacaktır? Her türlü demokratik hakka ta başından set çekmek isteyen faşizan güçlere mi, yoksa demokratik toplumsal muhalefete mi? 12 Eylül'le hesaplaşma için yaratılan bu olanağın reddedilmesi, 12 Eylül'cülerin koyduğu yasaklara evet demektir, demokrasi istemlerine karşı çifte standart uygulamak isteyen iktidara bu olanağı tanımak demektir, kitleler gözünde meşruiyetini giderek daha da çok yitirmekte olan bir iktidara ve rejime soluk alma fırsatı vermek, daha uzun süre kullanabileceği sağlam bir dayanak yaratmaktır.

Tekrar altını çizerek belirtmek gerekiyor; yasaklar tartışması bu sınırlarıyla siyasal hak ve özgürlükler sorununa köklü çözümler getirmekten uzaktır. Ancak içinde bulunduğumuz koşullar göz önüne alındığında rejime karşı bu tür olanakların kullanılması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Tüm yasakların kaldırılmasına yönelik mücadelenin bir parçası olarak düşünüldüğünde "evet" için verilecek mücadele, baskıcı rejime son verecek kitlelere önderlik etme yeteneğinin göstergesi, kaçınılmaz bir sınavı olacaktır.

Tarihin önümüze koyduğu deneyler son derece öğreticidir. Bugüne kadar, mücadele sırasında harekete azami iticilik sağlayan sloganları ortaya atmayı, dolaysız kitlesel mücadele enerjisini ve atılımını artırmayı öğrendik. Durgunluk dönemlerinde gericilik, örgütlerin dağıtılması, gücten düşmesi sırasında ağır ağır hareket etmeyi, yeni bir atılım dönemini hedefleyerek, sistemli olarak, inatla, adım adım ilerleyerek, karış karış yer kazanmayı öğrendik. Bugün de mücadelenin devrimci temelinin geliştirilmesinde referandum harekete azami iticilik sağlayacak bir unsur olarak düşünülmelidir.

Politik ve toplumsal sorunların çözümüne ilişkin güncel ihtiyaçları ve hedefleri böylece belirledikten sonra şu anda çatışan politik güçlerin gerçek kuvvet dengesini tarif etmek gerekiyor. Burada söz konusu olan "gerçek ihtiyaçlar"ın maddi temellerinin yaratılmasıdır. Bu maddi temel, öncelikle sol gilçlerin birliğinin sağlanması ve ittifakların kurulması ile oluşturulmalıdır. Bu oluşum ise daha geniş bir demokrasi cephesinin organizasyonunu , eylem birliğini sağlayacaktır.

İçinde bulunduğumuz günler, demokrasiden yana tüm güçlerin önüne kritik bir sorumluluğun altından kalkmayı koymaktadır. Bu sorumluluğun hakkıyla yerine getirilmesi konusunda, örgütlenme başta olmak üzere hemen hemen tüm olanaklarının güdükleştirilmiş ya da tamamen ortadan kaldırılmış olmasına karşın devrimci–demokrat, sol ve sosyalistler rejime bayır demek için seslerini yükseltmelidirler. Referanduma katılıp, siyasi yasaklara tümüyle karşı olduğumuzu göstermek bir görevdir.

YAPIN

12 Eylül müdahalesini izleyen ve bu müdahalenin siyasi, ekonomik içeriğini tümüyle yansıtan son yedi yıl, Türkiye'nin ilerici, demokrat aydın çevreleri için önemli bir sınav oldu. Bu sınavdan alnının akıyla çıkmak, yoğun baskı, güçlükler, kısıtlamalar ve yasaklar ortamında, ne olursa olsun, demokrasi için mücadeleyi seçmek, demokrat duyarlılık ve bilincin onurunu yıpratmamakla mümkündü. Bunu başaranlar Türkiye'nin aydınlık geleceğinde katkı sahibi olmanın gururuna sahip olacaklar.

12 Eylül rejimi, toplumsal yaşamımızın pekçok kurumu gibi basın için de bir sınav niteliği taşıyordu. İlerici basın, tümüyle baskı altına alınmış, sesi kısılmak istenmiş, faşist yasaklamalar zinciri içine basın da itelenmişti. Gene de en zor koşullarda, basın organlarını birer mücadele bayrağı gibi yükseltenler oldu. Değil 12 Eylül'ün niteliğini tartışmak, siyasi sorunlara ilişkin görüş belirtmenin bile çok güç olduğu dönemde, anti-faşist, anti-emperyalist bilinci yansıtmanın platformunu yaratmaya çalışanlar, dilini seçenler; "emir komuta zincirlerinin" karşısına Ezop inceliği ve kıvraklığıyla çıkanlar oldu. YARIN da yedinci yılına, 1981'den beri sürdürdüğü bu çabanın onuruyla giriyor.

Aynı dönemde, günlük basınımızın üzerine düşeni her zaman yerine getirdiğini söylemek güç.

İşkence görenlerin, işkencede ölenlerin kaybolanların, cezaevinde insanlık dışı bir yaşama yalnızca düşünceleri nedeniyle mahkum edilenlerin yurdundan koparılıp, yurttaşlık hakkından yoksun bırakılanların haberlerinin, resmi ideolojiyi yansıtan onca demeç, açıklama, konuşma, rapor vs.nin arasından süzülüp sayfalara girmesi pek kolay gerçekleşmedi. Demokrat köşe yazarları, yazıişleri müdürleri defalarca yargılandılar, düşüncelerinden dolayı suçlandılar; demokrat muhabirler dövüldüler, gözaltına alındılar... Basın tekelleri demokrasi mücadelesinin karşısına, rejimin baskı güçlerinden biri olarak dikildiler... Tüm bu baskılara karşın, rejimi kurumsallaştırma girişimleri içine günlük basını da bağımlı bir kurum olarak sokma çabası yer yer kanlıyor. Türkiye, baskı rejimlerinin getirdiği yasakların kanla, korkuyla bile sürekli kılınamayacağının somut örneklerini yaşıyor. Yurdundan koparılan ama yurdunun sorunlarından, mücadelesinden koparılamayan ilerici, demokrat, yurtsever insanlarımızın seslerini yansıtan haberler, söyleşiler de bu somut örneklerden. Geçtiğimiz günlerde, Behice Boran, Ahmet Kaçmaz ve Mihri Belli'yle yapılan bir dizi söyleşinin, Milliyet Gazetesi'nde yayınlanması da birçok konuda aydınlatıcı bir işlev gördü. Söyleşi dizisine başlık olarak "Solun üç kaçak lideri hesaplaştı" gibi bir cümlenin seçilmiş olmasını önemli bir hata, bir şanssızlık olarak değerlendiriyo-

BEHİCE BORAN: "Referandum, Evren-Özal

SORU: "12 Eylül hareketinin bir değerlendirmesini yapar mısınız? Türkiye Eylül 1980'ne nasıl geldi? Bu ortamda sol partilerin konumu ve sorumluğu nedir?

BORAN: "Türkiye 12 Eylül 1980'ne kasıtlı, çok hesaplı bir biçimde getirildi. On dokuz ilde sıkıyönetim ilan edilmesine karşın terörizmin gerçekten önlenmesi için çalışılmadı, tersine kışkırtıldı. Silah kaçakçılığı ilgili yetkililerin bilgisi dahilinde aldı yürüdü. Eylemciler el altından silahlandırıldı. (Bu arada hatırlatayım, gazetenizin kendisiyle yaptığı röportajda tescilli MİT ajanı Mahir Kaynak'ın Amerika'nın eylemcilere sağlı sollu silah dağıttığına ilişkin sözleri dikkate değerdi.) Hapishaneler yol geçen hanına dönüştü. Asker, sivil istihbarat, tüm güvenlik kuvvetleri, sıkıyönetim komutanlıkları terörizm karşısında sanki felce uğramış gibi işlevsizdiler.

Gizli bir iktidar odağı devreye girmiş, resmi iktidar --hükümet— dışlanmış ve etkisizleşmişti.

Basında eleştirilere, yakınmalara yol açan bu kargaşa durumu 11 Eylül'ü 12 Eylül'e bağlayan gece ne sihirdir ne keramet birden değişiverdi. Ve işlemeyen mekanizmalar tıkır tıkır işlemeye başlayarak birbiri ardına operasyonlar ve geniş tutuklamalar yapılmaya koyuldu.

12 Eylül darbesinin daha önceden ABD ve NATO çevrelerince beklendiği ve istendiği 12 Eylül sonrası belgesel yayınlarda açıklandı.

ABD Türkiye'de her şeyden önce "Amerikan dostu, otoriter ve istikrarlı" bir rejim ve iktidar istiyordu.

İçten ise, dış tehlikelerin tekellerin işbirlikçisi tekelci büyük sermaye ve politik temsilci ve ideologları da asker-sivil üst düzey bürokratlar işçi sınıfının sendikal ve politik hareketinden, kitlelerin, aydınlar ve gençliğin politik bilinçlenmesinden tedirgin ve bu durumun tasfiyesine dünden istekliydiler.

12 Eylül öncesi solu üç kalemde ele almak gerekir. "Demokratik sol" CHP işçi sınıfı partileri ve diğer devrimci sol akımlar ve örgütler.

CHP 1973 seçimleri arasında ve sonrası dönemde büyük kitleselliğe kavuştu. İktidara geldi, ama hem iktidarda, hem muhalefetteyken kitlelerin verdiği desteği, demokrasiyi güçlendirip geliştirmek yönünde kullanmadı.

Sosyalizmi benimsemiş partilerden üçü- ikisi legal TİP ile TSİP, biri de illegal TKP— devrimci yolun mutlaka silahlı mücadele yolu demek olmadığı ve verili durumun devrimin

ruz.
Ancak gene de, Sayın Koray Düzgören'in Avrupa'da yaptığı bu söyleşileri, yalnızca 12 Eylül'ü hazırlayıp gerçekleştiren ve sürekli kılmak isteyen iç ve dış odakların çıkarlarına olan yasakların karşısında bir girişim olarak görüyoruz.
Dergimiz yayına hazır olduğu sırada bu dizinin ilk üç bölümü yayınlanmıştı. Giriş bölümünde görüşlerine kısaca yer verilen, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP) Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz 12 Eylül askeri darbesinin ayak seslerinin çok önceden duyulmaya başladığını, darbenin yerli ve yabancı dinamiklerinin elbirliği ile hesaplı ve kitaplı bir şekilde hazırlandığını belirtmiş ve şöyle demişti: "12 Eylül'ün amacı, anarşiyi değil, demokrasi güçlerini, ilk başta da sol hareketi bastırmaktı, zaten kısıtlı olan demokrasiyi toptan rafa kaldırmaktı. Çünkü burjuvazi için, Türkiye'yi demokrasinin asgarisi ile dahi yönetmek imkansız hale gelmişti."
Türkiye Emekçi Partisi Genel Başkanı Mihri Belli'nin ise "Türkiye 'nın 1980 Eylül'üne gelmesinde elbette Türk solunun büyük sorumlulukları var. Türk solu bölünmüşlüğün nereden kaynaklandığını, insiyatifin kimde olduğunu, bu insiyatifi koparıp almak için ne gerektiğini, göz göre göre hazırlanan faşist darbeye karşı yığınsal olarak nasıl karşı çıkılması gerektiğini bilmiyordu" şeklinde görüşlerine yer verildi.
Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'la iki bölüm halinde yayınlanan söyleşide, 12 Eylül hareketi, sonrasında Türk solunun durumu ve hedefler, referandum, TİP–TKP birleşmesi ve Gorbaçov'un politikaları gibi güncel tartışma konularına yer veriliyordu. Bu tartışmalara ışık tuttuğuna inandığımız söyleşinin tam metnini, sayfalarımızda yayımlıyoruz. Demokrat basın çalışanları ve kurumlarının sorumluluklarını yerine getirme konusunda duyarlı davranmayı sürdüreceklerine inanıyoruz...

yönetiminin oylanmasıdır."

nesnel ve öznel koşullarından uzak bulunduğu görüşündeydiler. Bunlar diyalog, güç ve işbirliğinden yanaydılar, ama bu yöndeki politikaları, gereğince tutarlı değildi ve denemeleri zayıf ve sonuçsuz kaldı.

Esas itibarıyla kitle tabanı öğrenci ve gençlik kesiminde oluşan, devrim yolu olarak silahlı eylemi seçen örgütlerin belli başlıları büyük maddi ve politik destek gören faşist terör örgütlerine karşı kendilerini ve kolluk kuvvetlerinin aczi karşısında kimi kent semtlerini korumak durumunda kaldılar.

Bütününde sol hareket bir platform üzerinde anlaşarak bir demokrasi cephesi oluşturamadı; demokrasiyi korumaya yönelik etkin ortak bir mücadele yürütemedi. Birliktelik içinde güçlü ortak bir mücadele örgütlendirilip yürütülebilse, kitleler demokrasi mücadelesi içine çekilebilseydi 12 Eylül olmayabilirdi; olsaydı bile, sol güçler sorumlu davranmış, görevlerini yapmış olurlardı; verilen mücadele demokrasi lehine güçlü bir birikim bırakırdı."

SORU: "Eylül 1980'den bu yana 7 yıl geçti, bu zaman içinde Türkiye'nin geldiği nokta nedir? Sol hareketin durumu ne olmuştur?"

BORAN: "12 Eylül'den sonra, az önce belirttiğim rejim modelinin gerçekleştirilmesine girişildi. 1983 genel seçimlerine kadar süren dönemde çıkarılan yasalar ve alınan kararlarla rejimin temelleri atıldı, iskeleti kuruldu.

Bu bağlam içinde sol hareketin yeri ve tutumu önemlidir. Sol hareketin kendi içinde toparlanması, eylem ve güç birliği temelinde bütünselleşmesi daha geniş yelpazedeki güçlerin de demokrasi cephesi etrafında toparlanmasını olumlu yönde etkileyecektir. Akım ve örgütler sırasında politik çizgi farkları oldukça ayrışma, ve tartışmalar olması da doğaldır. Doğal olmayan, ayrışan akım ve örgütlerin birbirine düşmesi, solun iç çekişmelere saplanması yüzünden demokrasi için ortak mücadelenin gerçekleşememesi veya zayıflamasıdır.

Hesapça, biri sağ, biri de sözde sol iki güdümlü parti ve bunların genel seçime katılıp sağın iktidar, sözde solun da muhalefet olmasıyla modele uygun çoğulcu parlementer demokrasi gerçekleştirilecekti. Yapılan hesap politik çarşıya uymadı. Partileşme izni çıkar çıkmaz on taneden fazla parti ardı ardına kuruluverdi. Bunlar baskı ve yasaklamalarla kontrol altına alınabildiyse de, arkasından ABD'nin, IMF'nin, dış ve iç büyük tekellerin desteği olan ANAP'ın seçimlere girmesi ve kazanması engellenemedi. Ondan sonra, güdümlü iki partinin akibeti ne oldu, parlamentonun bileşimi nasıl değişti anlatmaya gerek yok, biliniyor. Önemli olan, daha ilk adımdan, devlet ve toplum yönetiminin emir ve komuta ile, baskı ve yasaklarla yürütülemeyeceğinin açığa çıkmasıydı.

Bu açığa çıkış artarak sürüyor. Toplum, kendisi için ölçü üzerine biçimlendirilip hazırlanmış demirden korseyi zorluyor, orasından burasından kırmaya koyuluyor ve bir ölçüde başarıyor da. Bütün düzenleme, bastırma ve politikadan uzak tutma çabalarına ve önlemlerine karşın, Türkiye'de azınsanmayacak demokratik toplumsal bir birikim, henüz eylem düzeyine çıkmamış demokratik bir potansiyel var. Kitleler de 12 Eylül'den sonraki ilk yılların sinmişliğinden politikaya ilgisizlikten sıyrılıyorlar; onlara günlük geçim derdiyle uğraşmaktan göz açtırmayan, dayanılmaz ekonomik durumun politika ile, demokrasi ile ilişkili olduğunu kavramaya başlıyorlar ve hareketleniyorlar. Demokratik hak ve özgürlüklerin bunca kısıtlanmış olduğu ve kısıtlandığı kadarıyla uygulamaya geçildiğinde de ağır baskılara uğranıldığı halde işçilerin gerçekleştirdikleri yürüyüş, miting ve grevler, henüz mücadele deneyimi kazanmamış gencecik öğrencilerin binbir zorluğu aşarak kurdukları derneklerini korumak için giriştikleri direniş bunun önemli ilk belirtilerdir. İnsan Hakları Derneği ile Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin oluşturulması da aynı nitelikte olaylardır. Basın ise bugün daha eleştirici, daha canlı. Dokunulmasına müsaade edilmeyeceğine kefil olunan Anayasa'ya dokunulmaya başlandı ve Anayasa'nın tümüyle değiştirilmesi tartışma gündemine girdi.

Bugün için sosyal demokrasi ve onun ötesindeki sol ayrışması ve bu ikincinin içindeki devrim yoluna ilişkin ayrışma --aralarında diyalog ve olumlu bir ilişki kurulmadan-- sürüyor. Bununla beraber, diyalog ve birliktelikten yana gelişmeler de var. Altı partinin oluşturduğu sol birlik ve TİP ile TKP'nin birleşme yönündeki verimli çalışmaları bu anlayışla atılmış önemli adımlardır. 12 Eylül öncesinden farklı olarak diyebiliriz ki, bugün sol kanatta birlik ve birlikteliğe ve demokrasi mücadelesine önem ve öncelik verme eğilimleri güçleniyor."

SORU: "Türkiye'de solun geleceği nedir? Son zamanlarda ortaya çıkan partileşme hareketleri ve yurt dışındaki çalışmalar hakkında ne diyorsunuz? TİP'in TKP ile giriştiği söylenen birlik çalışmaları hangi aşamada?"

BORAN: "Son zamanlarda ortaya çıkan sosyalist partileşme hareketlerine gelince, bunları bir sonuca varacak gibi görmüyorum. Varsalar bile, kurulacak parti veya partilerin poli-

tik bir ağırlığı olacağını sanmıyorum. Pratikte gerçekleştirilmiş yaşayan sosyalizme düşmanlık hisleriyle hareket ederek gerçekten sosyalist olunmaz, bir yere varılamaz.

Yurtdışındaki çalışmalarımız diyalog ve işbirliğini geliştirmek, TKP ile birleşmeyi gerçekleştirmek, göçmen işçilerin sorunları ile ilgilenmek, haklarını savunmak, Türkiye demokrasi güçleri ile dayanışma konuları üzerinde yoğunlaşıyor. TKP ile birlik çalışmaları artık son aşamasına geldi ve birliğin gerçekleşebileceği kesin anlaşıldı. Birlik bizim açımızdan 8 yıla yakın bir zaman önce alınan bir kararın yaşama geçirilmesi olacaktır.

Birlik görüşmeleri yıllar boyu sürdü. Sonradan sorunlar çıkmasını olabildiğince önlemek için her şeyi derinlemesine görüştük. Tüzük ve program çalışmalarını yaptık. Türkiye işçi sınıfının politik tarihinin değerlendirilmesi üzerinde durduk.

İki partinin birleşik tek bir partiye dönüşmesi işçi sınıfımızın politik hareketinde çok önemli bir menzil taşı olacaktır.

SORU: "Türkiye'nin önümüzdeki dönem muhtemel siyasi gelişmeleri ne olabilir, sosyal demokrasinin durumunu nasıl görüyorsunuz?"

BORAN: ""Bugünkü koşullarda yer alan gelişmeler, daha bir müddet aynı çizgide sürebilir Çünkü sözünü ettiğim, demokrasiden yana güçlerin iş ve eylem birliği ederek ortak ve/veya paralel mücadele vermeleri uzun soluklu, uzun vadeli çaba isteyen bir iştir; bugünden yarına hemen gerçekleşebilecek değildir. Bugün için ihtimaller şöyle sıralanabilir:

• ANAP'ın referandumdan "bayır" çıkartmaya elinden geldiğince asılacağı açıkça görülmektedir ve Özal, erken seçim konusunda referandumdan sonra karar vereceğini tekrarlamakta, "İktidar ne zaman kendini iyi hissederse o zaman seçime gider" demektedir. Bundan anlıyoruz ki, referandum "hayır'la sonuçlanırsa, Özal'ın erken seçime gitmesi ihtimali kuvvetli, hatta başka hesaplar da dikkate alınırsa, kesindir denilebilir.

Söz referanduma gelmişken, bu konudaki görüşümü de belirtmek isterim. Oyların çoğunluğunun evet çıkması için aktif bir kampanya yürütülmelidir. Muhalefet saflarında "yasakların kalkması bizim partinin yararına olmaz" gibi küçük hesaplara düşülmemelidir. Bu oyunda çok daha önemli değerler söz konusudur. Birincisi, temel demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılıp kullanılmaması oylamaya konulamaz. Oylamayla engellenemez. Bu hak ve özgürlükler ayırım gözetmeden herkese tanınmak zorundadır. İkincisi, bu referandumun oylaması, aslında Evren-Özal yönetiminin politikasının oylanmasıdır. Büyük çoğunluğun bu yönetim ve politikayı reddettiği olgusu, yasakların kalkmasına evet oylarıyla açığa çıkmalıdır.

ANAP seçimleri kazanırsa bu, ciddi bir başka alternatif göremediğinden seçmenin ona "kerhen" oy verdiğinden olacaktır. Hukuken beş yıl daha halkın ensesinde boza pişirebilir durumda olacaktır. Ama şu var ki, bütçe açıkları, iç ve dış ağır borçlanmalar, belli bir sınırı bir türlü aşmayan, hatta gerileyen ihracat, giderek büyüyen dış ticaret açıkları, azalan döviz girdileri, sözü edilip, bir türlü düşürülemeyen enflasyon ile devleti ve ekonomiyi iflasa sürükleyen, geniş kitleleri geçim sıkıntısı ile bunaltıp perişan eden, sürekli yoksullaştıran işsizliğe çare bulmaya teşebbüs bile etmeyen Özal politikası fiilen beş yıl daha devam eder mi,

edebilir mi, o başka sorun. Kanımca edemez; şayet ederse felakettir.

• DYP'nin seçimleri kazanmak ihtimali vardır. Ama bu iktidar —başına Demirel geçse bile— ANAP'a gerçek bir alternatif olamaz. İzlenecek ekonomik politika Özal'ın kemerleri sıkma ve sıkı para politikalarının bir ölçüde — özellikle köylüyü gözeterek— yumuşatılmış bir biçimi olacaktır. Esaslar değişmeyecektir. Çünkü IMF reçetelerinden, kontrolünden kurtulunamayacaktır. 12 Eylül'ü hazırlamış olan dış ve iç güç odakları, ekonomik politikanın esaslarının değiştirilmesine müsaade etmeyecek, Demirel ve DYP de buna karşı koymak isteğinde olmayacaktır. Demokratik hak ve özgürlüklerden kısıtlamaların kalkıp kalkmayacağı konusuda tartışmaya açıktır. Siyasilere konulmuş yasakların kalkması için yoğun çaba harcayan Demirel ve DYP, işçilere, sendikalara, derneklere konulmuş yasaklardan, genelinde demokratik özgürlüklere getirilmiş kısıtlamalardan söz etmemekte, büyük sermaye çevrelerini karşılarına alınama konusunda dikkatli davranmaktadırlar. Sırası geldiğinde Demirel, "O kısıtlamaları da başkaları kaldırsın" diyebilmektedir.

Bununla beraber, DYP'nin seçimi kazanması olumlu yönde bir değişiklik olur. 12 Eylül rejimi ile özdeşleşmiş olan ANAP'ın yenilgisi yalnız onun değil, rejimin de yenilgisi olacaktır. Toplum için kazanç, ANAP'ın gidişidir. Bugünkü koşullarda demokrasi yönünde atılacak hiçbir adım, boyutu ne olursa olsun, küçümsenmemelidir.

• Sosyal demokrat bir iktidar, tutarlı ve geçerli bir program uyarınca kitle gücünü demokrasiyi geliştirme yönünde beceriyle kullanabilirse, DYP'den daha iyi bir demokrasi oluşturabilir. Seçimler 1988'de yapılırsa ve SHP o zamana kadar örgütsel ve politik olarak toparlanmayı başarır, seçmene güven verebilirse seçimi kazanma şansı olur. Hele SHP ile DSP birleşebilse iktidar olma şansı tabii ki daha da artar.

Sosyal demokrasiye ilişkin olarak belirttiğim bu olumlu ihtimaller, gerçekleşecek gibi görünmüyor. İkiye bölünmüş olmaları ve daha kötüsü, aralarında diyalog ve iyi ilişkiler oluşmaması, bütününde sosyal demokrat hareketi zayıflatıcı bir etmen. İkisinin de iç örgütsel sorunları var. SHP'nin uzun zamandır bir program ve bir tüzük ortaya çıkaramaması ve davranış çizgisindeki kimi çekingenlik ve belirsizlikler partinin politik kimliğinin açıklığa kavuşamamasına neden olmuş, partiye tam bir güven oluşamamıştır. Dilerim, İnönü'nün, "SHP bu kurultayı ile yeni atılımlara başlayacaktır" sözü doğru çıksın, doğru çıksın da, SHP seçimlere çok daha hazırlıklı girsin.

• Kanımca seçim sonuçlarına ilişkin en büyük ihtimal, hiçbir partinin parlementoda çoğunluğu elde edememesidir. O zaman ANAP'la DYP istemeselerde koalisyona zorlanacaklardır. Bu durumda DYP, ANAP'la işbirliğini reddettiği şekildeki beyanlarına sadık kalarak, ANAP'la koalisyonu reddetmeli, gerçekten demokrasiden yana olan muhalefet partisi veya partileriyle işbirliği ederek koalisyona girmelidir."

SORU: "Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov'un işbaşına gelmesiyle ortaya çıkan 'açıklık' ve 'yeniden yapılaşma' politikasının, dünya siyasetine ve Türkiye'ye etkileri ne olabilir?"

BORAN— "SBKP Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov'un —daha doğrusu Gorbaçov liderliğinde SBKP yönetiminin "açıklık" politikasının dünya siyasetinde ve Türkiye'deki etkisi, Sovyetler Birliği'ne ilişkin önyargıları azaltma, genelinde antisovyetizmi hafifletip daha gerçekçi tutum ve yaklaşımlara yol açma doğrultusundadır. Ayrıca, tutarlı ve ısrarlı bir biçimde yürütülen açıklık politikası, uluslararası alanda muhataplarını da aynı biçimde davranmaya az çok zorlar.

Gorbaçov'un barışı korumak amacıyla yaptığı kararlı ve akla yakın girişimleri ise şimdiden sonuç verme yolundadır. Cenevre görüşmelerinde ilk defa havanda su dövmekten çıkıp ciddi müzakere yapılabilmektedir. Avrupa'daki orta ve kısa menzilli füzelerin sıfırlanması ve böylece Avrupa'nın bu nükleer silahlardan arındırılması artık gerçeklik kazanma noktasına gelmiş görünüyor. Bilindiği gibi, sonbahara kadar bu konuda bir anlaşma imzalanması beklenmektedir. Orta ve kısa menzilli füzelerden sonra konvansiyonel silahlarda da karşılıklı indirimler ve kimyasal silahların tasfiyesi konularının ele alınacağı hemen hemen kesindir.

Bu girişimler ve sonuçları bütün dünyayı ve bu arada Türkiye'yi elbette rahatlatacaktır; çünkü böylece, barışı ve genelinde uluslararası ilişkileri 'dehşet dengesi'yerine silahsızlanma ve karşılıklı güven dengesi üzerine oturtmanın, sorunlara silah gücüyle çözüm aramaktan vazgeçip politik çözümler arayıp bulmanın uygulamada ilk adımları atılmış olacaktır.

Sovyetler Birliği'nin iç durumuna ilişkin olarak yürütülen bilimsel ve teknik devrim, temelinde ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırma ve sosyalist demokrasiyi derinleştirme politikası da dolaylı olarak dünya siyasetini etkileyecektir. Bu politikanın uygulanmasıyla alınacak sonuçlar, dünya barış hareketi, ulusal toplumsal kurtuluş hareket ve devrimleri, genelinde toplumsal ilerleme için politik ve moral büyük bir destek oluşturacaktır."

SORU: —"Türkiye'nin geleceğine ilişkin görüşleriniz nasıl?"

BORAN— "Türkiye'nin geleceğine ilişkin hiç karamsar değilim. Toplumsal evrimde daha ileri bir aşamayı oluşturan sosyalizmin Türkiye ve diğer bütün toplumlar için er geç kaçınılmazlığına inancım tamdır. Toplumsal ilerleme de duraklama, hatta gerileme dönemleri olabilir —görülmüştür de— ama temel çizgi hep ileriye doğrudur. Ülkenin verili sorunları ve çözüm yolları yüz elli yılı aşkın teori ve pratik birikimin ve özgün, somut koşulların ışığı altında saptanmalı ve gereklerinin yerine getirilmesine zaman kaybetmeden girişilmelidir.

Genel ve temel sorun, sosyalizme nasıl yaklaşılacağı sorunudur. Türkiye sosyalist devrime ve sosyalizme demokrasiyi gerçekleştirerek ve sürekli geliştirerek yaklaşacak ve sosyalizmde demokrasi daha derinleşecektir. Bu perspektifin gerçekleştirilmesi uzun soluklu, gerçekçi, akılcı, ısrarlı bir mücadele ister.

Genel Kurmay Olayı ve Demokrasi

Selim Özen

Geçtiğimiz ay içinde iki önemli tartışma yaşadık. Tartışma konuları demokratikleşme sorunuyla yakından ilgiliydi ve tabu sayılan kurumlara ilişkin olması nedeniyle demokrasi yanlılarının tartışmaları genişletecek müdahalesini gerektiriyordu. Ancak bu olanağın yeterince değerlendirildiğini söyleyemeyiz.

Tartışma konularından birincisi, silahlı kuvvetlerin üst kademelerindeki atamalara ilişkin olarak gündeme geldi. Hükümetin anayasal--yasal yetkisini kullanarak (genel Kurmay Başkanlığı'na yaptığı atama "büyük bir olay" oldu. Atamada kullanılan bir tercihin bu denli büyük bir olay haline getirilmesi bile demokratikleşme çabalarının önündeki önemli engelleri ve sorunları gösterir niteliktedir. Basit bir atamayı paymaya cüret eden- bunun gerçekten cüret olup olmadığı ve atamanın altında yatan başka nedenler bir yana-- bir ülkenin başbakanı, sırf bu eylemi nedeniyle kendini demokrasi kahramanı ilan ettirmeye yeltenebilmiş, diğer yandan da yine bu atama bazı kesimlerin öfkelenmelerine neden olmuştur. Yalnızca bir atama üzerine estirilen fırtına, ülkemizde var olduğu söylenen demokrasinin boyutlarını ve sınırlarını göstermesi bakımından öğretici ve ibret vericidir.

Silahlı Kuvvetlerin, ülkedeki tüm siyasal kurum ve kuruluşların üstünde görülmemesi, toplumsal yaşamdaki gerçek yerine oturtulması, gerçek bir demokrasinin yerleşmesi ve kalıcılığı için zorunludur. Bu bakımdan, siyasal iktidarın ordu üzerinde varolan anayasal—yasal yetkilerini kullanması, desteklenmesi gereken bir olgudur. Siyasal iktidarın ordu üzerindeki yetkilerini kullanırken hangi gerekçelerle yola çıktığı ve tercihlerinin yerinde olup olmadığı ayrı bir tartışma konusudur. Siyasal iktidarın tüm tasarrufları gibi başta parlemento olmak üzere demokratik kurum ve kuruluşlarca tartışılabilmeli ve denetlenebilmelidir. Ancak siyasal iktidarın gerekçelerine, tasarruf nedenine ve tercihine karşı çıkmak, katılmamak, siyasal iktidarın varolan yasal yetkilerini kullanmasına karşı çıkma sonucunu doğurmamalıdır.

Tartışma konusu yapılan atamada da Özal'ın demokratik amaçlarla ve antimilitarist amaçlarla hareket ettiğini ileri sürmek- baskındaki şakşakçılarının koparttığı fırtınaya rağmen—mümkün değildir. Yapılan atamada ABD'nin bilgisi ve desteği olduğu söylenmektedir. Cumhurbaşkanı Evren'in de en azından atamalara karşı çıkmadığı bilinmektedir. Yani Özal, Türkiyede militarizmi kurum olarak destekleyen çevrelerin desteği olmadan ya da onlara rağmen bu atamaya "cüret" etmiş değildir. Yine Özal'ın yaptığı bu atamanın onun bilinen çok ince hesaplarına dayandığı da söylenebilir. Zaten Özal'ın anti—militarist ve demokratik amaçlarla davranabileceğini beklemek de boşunadır. Çünkü Özal siyasal varlığını, iktidara gelişini, militarizme demokrasinin askıya alınışına borçludur. Kendisi bu olguyu nekadar unutturmaya çalışırsa çalışsın, demokrasi karşıtlığı her eyleminde ortaya çıkmakta ve onun siyasal varlığını anti--demokrasiye borçlu olduğunu bir kez daha anımsatmaktadır. Siyasal yasakların kalkması konusundaki tavrı bunun en somut örneğidir. İşte tüm bu nedenlerle, Özal'ın Genelkurmay Başkanlığın'na yaptığı atamanın altında yatan nedenleri benimsemek, örneğin eğer doğru ise atamadaki ABD parmağına karşı çıkmamak mümkün değildir. Ancak bunlar gerekçe gösterilerek, siyasal otoritenin orduya ilişkin tasarruflarına karşı çıkmak da kanımızca doğru değildir.

Bu konuda kararlılıkla karşı çıkılması gereken tavır bu atamanın kamuoyunda tartışılmasından öfkeye kapılanların ve tartışanlara çeşitli suçlamalar yönelten çevrelerin tavrıdır. Asker—sivil, siyasal iktidar--ordu, arasındaki demokratik olmayan ilişkileri, ayrımları sanki bu sorunları tartışanlar yaratmış gibi, bu çevreler suçlanmıştır. Oysa asker--sivil ayrımı bir çok nedenden doğmakla birlikte, öncelikle muhtıra ve müdahalelerle ordunun siyasal yaşama müdahale etme ayrıcalığının varlığından kaynaklanmaktadır. Yine bu ayrım kimi çevrelerin, hiçbir sınırlamaya tabi olmadan tüm sivil kurum ve kuruluşları meydanlarda istediği gibi suçlayabilirken, orduya ilişkin en küçük tartışmayı bile öfke ve şiddetle karşılamalarından güç almaktadır.

Özal'ın demokrasi kahramanı olup olmadığı tartışmaları ve buna malum çevrelerin tepkisinin öne çıkması, sorunun çok önemli bir yanının ihmal edilmesine neden olmuştur. Bilindiği gibi, atamanın önemli yanlarından birini ordu içindeki bir grup generalce ordunun gelecekteki yönetimine ilişkin olarak yapılan plana uygun olmayışı oluşturuyordu. Hatta Genel Kurmay Başkanı Uruğ'un bir an önce emekli olma çabasının, bu planın istendiği gibi işlemesi amacına yönelik olduğu görüşüne basında birkaç kez yer verildi. Bu planın ne olduğu, neden 2000'li yıllara varan bir plana gereksinme duyulduğu, bu planda yer alan komutanların, yer almayanlardan ne gibi üstün özelliklerinin bulunduğu üzerinde durulmadı. Hükümet tarafından da doğrulandığı kabul edilemeyeceğinin Özal tarafından dile getirildiği söylenen bu plan hakkında hiçbir soruşturma yapılmaması gerçeğinin üzerine gidilmedi. Oysa böyle bir plan başka alanlarda ortaya çıksa hemen gizli örgüt suçlamasının yöneltilebileceği türden bir girişim olarak nitelenebilirdi.

Demokratikleşme sorunu ile yakından ilgili ikinci tartışma ise, PKK kamplarında ve son PKK eylemlerinden sonra çekildiği söylenen fotoğrafların Hürriyet gazetesinde yayınlanmasıyla ortaya çıktı. Fotoğrafların yayınlanmasından sonra Milliyet gazetesi fotoğrafların çok önceden çekilmiş olduğunu ortaya çıkarınca, tartışma önemli boyutlar kazandı. Hürriyet, fotoğrafların kendilerine MİT tarafından verildiğini ve sık sık MİT tarafından basına bu tür haber veya fotoğrafların sızdırıldığını imaetti. Daha önemli bir yorumsa Sabah Gazetesinde yer aldı ve MİT'in bu fotoğrafları Özal'ı yıpratmak amacıyla Hürriyet'e verdiğine ilişkin bir görüşe sütunlarında yer verdi. Çok ciddi savları içeren bu haber ve yorumlarda basın organlarının birbirleriyle olan tartışmasının öne çıkmasıyla gürültüye gitti. Oysa olayın, üzerinde durulması ve tartışılması mutlaka gerekli bir çok yönü bulunmaktadır. Eğer savlar doğruysa, çok önceden çekilmiş bir fotoğrafın Hürriyet'te yayınlanması ve olaylar hakkında yanlış kanı uyandırılması gereğini MİT neden duymuştur? Yine sık sık kamu oyuna doğru ya da yanlış kimi haberleri sızdırma hangi amaçlara dayanmaktadır? Kamuoyu oluşturma ve doğru olmayan bilgileri basına sızdırarak kamuoyunu yanlış yönlendirme yetkisini MİT nerden almaktadır ve kim adına bunlar yapılmaktadır? Hele hele fotoğrafların Özal'ı yıpratmak amacıyla sızdırıldığı görüşü doğruysa durumun vehameti daha da artacaktır. MİT Özal'ı yıpratmak istiyorsa, bunun nedeni nedir ve bunun arkasında hangi güçler vardır? MİT bağlı olduğu hükümetin başkanını yıpratacak faaliyetlerde bulunabilecek kadar denetimsiz midir, geçmişte de ülkedeki siyaset adamlarına siyasal kuruluşlara karşı böyle faaliyetleri olmuş mudur? Böyle yüzlerce soru sormak mümkün. Son olarak hükümetin basında yer alan bu iddialara karşı ne yaptığının merak konusu olduğunu da belirtmek gerekiyor.

Demokratikleşmenin sağlanması, demokrasinin yerleştirilip korunması için öncelikle siyasal sürece "dışardan" yapılan müdahalenin önlenmesi; nereden gelirse gelsin bu tür faaliyetlere karşı çıkılması, oynanan gizli oyunların açığa çıkartılması için çaba gösterilmesi gerekmektedir. Siyasal yaşamımızı yönlendirmeye çalışan gizli odakların dağıtılması, demokratikleşme mücadelesinin önemli bir hedefi olmalıdır. Militarizme karşı olduğunu söyleyen DYP'nin ve sosyal demokrat partilerin bu son olayların parlamentoda tartışılmasına önayak olmalarını bekliyor ve umuyoruz.

Birgün ülkemizde gerçekten demokrasinin zaferinden söz edilecekse bu, siyasal yaşama dışarıdan yapılacak müdahalelerin yığınların desteğiyle yenilgiye uğratılmasıyla mümkün olacaktır.

SÖMÜRGE
SORUN - E

Yılmaz Uslu

> "Emperyalist güçler, bağımsızlığın, ezilen, sömürülen halklara karşılık beklenmeden verildiğini yaymaya çalışıyorlar. Örneğin, İngiliz sömürgeciliğinin 'halklara ortalama hayat seviyesi sağlamak ve onları her türlü baskıdan korumak için, sömürge bölgelerini İngiliz Milletler Topluluğu çerçevesinde kendi kendilerini yönetme sorumluluğuna hazırlamak" olduğu yalanını, TV' de yayınlanan 'Son Vali' türünden dizilerle halâ yutturmaya çalışıyorlar."

Çağımızda uluslararası kapitalist ilişkilerin aldığı yeni biçimler (sömürge–yarı sömürge–yeni sömürge–metropol, merkez–çevre vb), ekonomik, siyasal ve kültürel çerçevelerde tartışılıyor. Bu tartışmanın bir ucunda çeşitli görüşler, eklektik teorileriyle, yeni sömürgelerdeki yönetim biçimlerini açık ya da gizli ama mutlak sürekli faşizmle tanımlıyorlar. Tek tek ülkelerin somut koşullarını, güçler dengesini, sınıf çözümlemesini, ulaslararası sosyalist sistemin ekonomik ve politik desteğini gözetmeden dünya çapında baş çelişkinin ezilen uluslarla emperyalizm arasında olduğunu öne sürüyorlar. Sol radikaller hiçte yeni olmayan teorileriyle yeniden ve yeniden gündeme gelmekteler. Bu çerçevede ulus, ulus devlet, ulusal hareket, bağımsızlık, ulusal kurtuluş hareketlerinin nitelikleri nedir? ne değildir?, ulusal kurtuluş devrimlerinin günümüzde kazanmış olduğu nitelik nedir? gibi konuların üzerinde öncelikle durmak gerekiyor.

ULUS, ULUSAL HAREKET

Feodalizmin tasfiye, kapitalizmin gelişme süreci ulusların ve ulusal hareketlerin oluşumunu da kapsıyordu. Kararlı bir dil, toprak, ekonomik yaşam ve kültür ortaklığının ifadesi olarak ulus, bir kategori değil, yükselen kpitalizmin tarihsel kategorisi olarak ortaya çıkıyordu. Ulusların oluşumu sürecinde ulus devletlerle (Fransa, İngiltere), çok uluslu devletler (Rusya, Avusturya–Macaristan) oluşuyordu. İşte bu çokuluslu devletlerde bir yandan feodal yapılar varlığını korurken, diğer yandan kapitalist yapılar gelişmekteydi. Ekonomik bakımdan geri plana itilen, ezilen uluslarla, egemen ulus aynı çatı altında toplanmışlardı. Ancak gelişen kapitalizm, ezilen, geri plana itilmiş ulusları etkiledi, harekete geçirdi. Çizilen sınırlarda ezilen ulusların burjuvalarının bağımsız devlet kurma şiarları, egemen ulusun baskılarının yarattığı hoşnutsuzluk, bağımsızlık isteği geniş toplumsal

- ULUSAL
AĞIMSIZLIK

katmanları ve sınıfları ulusal bağımsızlık hareketinin içine aldı, ulusal hareketler doğdu.

Çeşitli ülkelerde ulusal harekete katılan sınıflar, harekete genel halk hareketi niteliği kazandırmakla birlikte, "ulusal hareketlerin içeriği, hareketi oluşturan sınıf ve tabakaların görüş ve isteğine bağlı olarak belirlenir" tesbitinden hareketle altını çizerek belirtirsek ulusal savaşım özünde burjuva niteliktedir.

Birinci dünya savaşı, feodal İmparatorlukların tasfiyesi, kapitalizmin gelişimi klasik sömürge dünyasını yıkarken, özellikle ikinci dünya savaşı sonrası dönemde değişen uluslararası sosyo—ekonomik ilişkiler yeni boyutları ulusal kurtuluş hareketlerinin niteliğini, içeriğini ve gelişme doğrultularını değiştirmiştir.

SÖMÜRGEDEN YENİSÖMÜRGEYE DEĞİŞENLER NEDİR?

1 — Emperyalizmin sömürge sisteminin bunalımını başlatan Ekim Devrimi'nin başarısı, ulusal kurtuluş hareketleri için dönüm noktası oldu. Ekim Devrimi bağımlı sömürge ülkelerdeki ulusal hareketlere daha fazla derinlik, genişlik ve örgütlenme olanağı kazandırıyor, yaklaşan kurtuluş gerçeğine olan inancı pekiştiriyordu.

2 — Kapitalizm İkinci Dünya Savaşı sonrası bilimsel ve teknik devrimin kazanımlarından, üretimin otomatikleşmesinden, ekonomik bütünleşme hareketinden, ekonominin askeri amaçlar taşıyan bir niteliğe dönüştürülmesinden ve diğer bazı etkenlerden yararlanmasını bildi. Emperyalizm yeni uluslararası koşullara uydurulmuş yeni sömürgecilik denilen yöntemlerle, sömürü ve müdahalelerini sürdürmeyi başardı. İşte bunun için emperyalist güçler; bağımsızlığın, ezilen, sömürülen halklara karşılık beklenmeden verildiğini yaymaya çalışıyorlar. Örneğin, İngiliz sömürgeciliğinin "halklara ortalama bayat seviyesi sağlamak ve onları her türlü baskıdan korumak için, sömürge bölgelerini İngiliz Milletler Topluluğu çerçevesinde kendi kendilerini yönetme sorumluluğuna hazırlamak" olduğu yalanını geçen ay yayınlanan "Son Vali" TV dizisinde de hala yutturmaya çalışıyorlar. Oysa dünyanın ve özellikle sömürge ülkelerin değişen koşulları emperyalist güçlerin eski konumlarını birer birer terk etmek zorunda bıraktırmıştır.

Ulusların kaderlerini tayin hakkını savunur görünen çeşitli manevralarıyla çağdaş sömürgecilik, yeni hedefleri ve yöntemleriyle çok karmaşık bir nitelik kazanırken, bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelerin siyasal, ekonomik ve kültürel hayatlarını dolaylı bir şekilde denetlemektedir.

3 — Yukarıda değindiğimiz gibi günümüz kapitalizmini sosyal, ekonomik ve kültürel yapısında beliren değişiklikler kapitalist toplumun ana çelişkisini emek—sermaye çelişkisini daha da derinleştirirken, sınıfların kutuplaşmasını keskinleştirmiştir. Bu gelişme, uluslararası işçi sınıfı hareketiyle birlikte sosyalist sistemin desteği, ulusal kurtuluş hareketlerini bütünüyle kapitalist sisteme karşı verilen mücadeleye yöneltmiştir. Ulusal kurtuluş savaşımında, ortak düşman emperyalizme karşı verilen mücadele, hemen hemen bütün sınıfları ve tabakaları geniş cephelerde birleştirmiştir.

sömürgeciliğin sömürgelerden vazgeçmek zorunda kalması ve bir bütün olarak gerilemesi, emperyalizmin, günümüzde halklar için taşıdığı tehlikeyi azaltmamıştır. Aksine ulusal kurtuluş devrimlerine yeni bir nitelik kazandırmıştır. Uluslararası reel sosyalizmin kazanımları, anti—emperyalist mücadelenin yeni boyutları, sınıf güçleri, sınıf ilişkileri ulusal kurtuluş hareketlerinin yönelimlerini burjuva demokratik istemlerin ötesine itmiştir. Sosyo—ekonomik koşulların dayatmaları, ekonomik bağımsızlık istemleri, toplumsal kurtuluşun yolunu açan demokratik devrim aşamasını zorunlu kılmıştır.

İşte bu noktada ulusların, gelişme aşamalarını, savaşımın hedeflerini, sınıf güçlerini, ilişkilerini, somut ön koşulları doğru olarak değerlendirmek gerekiyor. Bu değerlendirme, sosyal gelişmeyi yapay olarak zorlamak, yeterince olgunlaşmamış sorunları gündeme getirmek tehlikesinden ve devrimci hareketi tarihi sürecin ara basamaklarıyla sınırlı kalmaktan koruyor.

Bağımsızlığı, toplumsal gelişmeyi hedefleyen mücadele kesintisiz yeni bir aşamaya yükselerek, kapitalizme yönelmektedir.

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİ, MÜCADELE BİÇİMLERİ, ULUSAL SORUN

Her ulus kendi ulusal devriminin gelişme dilzeyinden ve kendi somut koşullarından hareket ederek şu ya da bu mücadele biçimini seçmektedir. Burada sorun herhangi bir mücadele biçimini tercih etmek değil, ülkenin tüm somut koşullarını, siyasal güçler arasındaki ilişkileri ve siyasal ortamın uygun olup olmadığını,sınıfların mevzilemesini göz önüne almaktır. Ulusal kurtuluş mücadelesinin aldığı biçim ne olursa olsun, kesin başarı kitlelerin ona katılmasından geçmektedir. Emekçilerin etkin desteğine dayanmayan öncü savaşı mantığıyla yapılan silahlı eylemler, silahlı küçük grupların halk yığınlarından tecritedilmesini hızlandırmaktadır.

Sol radikaller, ulusal kurtuluş hareketlerine kabul ettirmeye çalıştıkları zorlama devrim anlayışlarıyla "yeni sömürgecilik ilişkilerinin ve si-

rekli faşizmin varlığı, yeni sömürge ülkelerdeki devrimci mücadeleyi,.. .. silahlı mücadeleyi politik perspektifte yürüten bir ön aşamayı, halk savaşının bir öncül halkası olarak biçimlendirir" şeklindeki bir kaç sözle diğer mücadele yöntemlerini dışlamaktadırlar. Dünya çapında baş çelişkinin ezilen uluslarla emperyalizm arasında olduğunu belirtirlerkende, ulusal kurtuluş hareketlerine ekonomik ve politik destek veren sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı hareketini görmezden geliyorlar ya da görmüyorlar.

Sömürgeciliğin tasfiyesiyle uluslar için sorun bitmemektedir. Klasik sömürgeci imparatorluk ilişkileri, gelişen ve değişen koşullarda dağılmaya başladığında, ulus devletler ve çokuluslu devletler kurulmuştur. Sömürge ilişkisinin dayandığı kapitalizm öncesi üretim ilişkileri ve gelişen kapitalist üretim ilişkileri kurulan bu ulus devletlerde birlikte yer alırken, farklı diller, gelenekler, dinler, uluslar varlıklarını koruyabilmişlerdir. Hindistan ve Türkiye örnekleri verilebilir. Ulusal kurtuluş devrimleri bu ülkelerde, burjuva demokratik devrimlerinin işlevlerini yerine getirirken, ekonomik ve sosyal yapılarında, kültürel karakterlerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Feodal üretim ilişkileri tasfiye edilerek kapitalist üretim ilişkilerinin egemenliği sağlanmıştır.

Feodal yapıların tümüyle tasfiye edilmediğini, kabileye, şeyhliğe dayalı feodal ilişkilerin sürmesini temel alan bazı görüşler, ülkede, bir ulusun diğer bir ulusu sömürdüğünü savunmaktalar. Ülkenin bir bölgesinde kimi feodal ilişkilerin varlılğını koruması, gelenek, kültür, dil ve dinin olması ulusal sorunu gündeme getirmektedir. Ülkenin bütün olarak genelinde üretim ilişkilerinin, sosyal, kültürel ilişkilerin sınıfsal çözümlemesi ülke bütününde iktidarın, burjuva, feodal tabakaların egemen bloğundan oluştuğunu ortaya çıkarır. İşçi sınıfının genel çıkarları, iktidarın sınıfsal karakteri, savaşımın birlikte ve tek cephede olmasını zorunlu kılmaktadır. Şüphesiz her ulus özerklik, federasyon, ayrılma istekleri çerçevesinde, diğer ulusların haklarını çiğnemeksizin kaderini belirleme hakkına sahiptir. Bu tartışılmaz. Eğer ülke çoğunluğunun, herşeyden önce işçi sınıfının genel çıkarları, ülkenin ekonomik, sosyal koşulları göz önünde tutulursa nasıl örgütlenmeli, gelecekteki kuruluş hangi biçimleri almalıdır? Özerklik, federasyon, ayrılma—işçi sınıfının çıkarları ile bağdaşır en iyi çözüm hangisidir?

Savaşımın şu ya da bu noktasında gerçekleştirilen birlik içinde "ayrılmak için evlenmek" anlayışıyla yer almak sağlıksızdır.

Birlik "ayrılmanın her zaman gündemde olduğu ve bunun ön koşul olarak görülmediği evlilik" anlayışına dayanmalıdır. Her şey gibi koşulların değiştiği gözönünde tutulursa belli bir zamanda, dönemde doğru gözüken bir çözüm, başka bir zaman için hiç de kabul edilmez görülebilir.

Ama şu, altı çizilerek belirtilmelidir. Ülkenin genelinde iktidarı oluşturan bloğun, egemen sınıf ve tabakaları temsil ettiği, bu bloğa karşı mücadele eden şu ya da bu güce ayrılacaksız baskı, şiddet ve terör uyguladığı tesbit edilirse, dolayısıyla mücadele edilen düşman ayrılıysa mücadelenin de tek bir cephede, birleşik bir güç olarak verilmesi gerekir. Yukarda belirttiğimiz sorular her zaman gündemde.

SİYASAL BAĞIMSIZLIK—EKONOMİK BAĞIMSIZLIK

Günümüzde yabancı devletlerin bağımsızlığını kazanmış geri kalmış ülkelerin iç işlerine sürekli müdahalelerinin temelinde ekonomik geri kalmışlıkları ve ekonomik bağımlılıkları yatmaktadır. Ekonomik bağımlılıkları ve eşit olmayan ekonomik değişim koşulları içinde bulunmaları, NATO—CENTO benzeri blok yada askeri ittifaklar,ekonomik, siyasal ve kültürel saldırı ve müdahaleler azgelişmiş ülkelerde emperyalizme sadık rejimler ve dış borçlar şeklinde bir üst yapının yükseldiği bir çeşit temel oluşturur.

> **"Savaşının şu ya da bu noktasında gerçekleştirilen birlik içinde 'ayrılmak için evlenmek' anlayışıyla yeralmak sağlıksızdır. Birlik 'ayrılmanın her zaman gündemde olduğu ancak bunun önkoşul olarak görülmediği evlilik anlayışma dayanmalıdır. Herşey gibi koşulların değiştiği gözönünde tutulursa, belli bir zamanda, dönemde doğru gözüken çözüm, başka bir zaman içinde hiç de kabul edilmez görülebilir."**

Evet, siyasal bağımsızlık, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşısavaşan ulusların en önemli zaferidir. Fakat, siyasal bağımsızlığa ulaşmak ulusal kurtuluş hareketinin niteliği gereği, tek bir amaç değildir. Ulusal güçlerin eline geçen devlet, yabancı sömürünün her türlü şeklinden tamamen kurtulmak için devrimi kesintisiz sürdürecek, ekonomik bağımsızlık için savaşacak bir araç haline dönüşmek zorundadır. Yeni uluslararası ekonomik ilişkiler sisteminde görünüşte bağımsızlığını kazanmış ülkelerle, gelişmiş kapitalist ülkeler karşılıklı eşit haklara sahip gibidir. Ama bir taraf uluslararası kapitalist sistem içinde sürekli kaybederken, diğer kısım kazanmaktadır. Bağımsızlığını kazanmış ülkelerin bu elverişsiz gidişe dur demeleri çok zordur. Bir yanda bu ilişkileri sürdürmek isteyen kapitalist ülkel diğer yanda eşitsiz değişim sonucu iflasa giden gelişmiş ülkeler. Bu süreçte kapitalizm tarafı dan kurulan uluslararası ekonomik ilişkiler s teminin parçalanmaya gidişini durdurmak, s temi kurtarmak için yeni bir çözüm bulunu Krediler ve karşılıksız devlet yardımları orta atılır. Sistemde para mı eksik? Gelişmiş kapit list ülkeler "... sömürü payının bir kısmını ken ülkelerindeki emekçilere sus payı olarak dağıt ması, metropollerde sınıf çelişkilerini yumuşat cı etki yaratmaktadır" görüşünün aksine—bu p rayı vergi ödeyen kendi emekçi halklarının s tından öderler ve bu paralar geri ödendiğind emekçilerin cebine değil, gelişmiş kapitali ülkelerin hükümetlerine gider. Bu da sözü edild ği gibi bu ülkelerin sınıf çelişkilerini yumuşa maz, işçilerin düzene karşı tepkilerini nötrali etmez, iddia edildiği gibi işçi sınıfının önün yanlış hedefler koymaz, aksine sınıf çelişkilerir şiddetlendirir, derinleştirir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde sınıf mücadele sinin izlemiş olduğu yönü tek bir faktöre yan lızca ezilen ulusların mücadelelerinin başarısın bağlamak mümkün değildir. Ulusal kaynakları zenginlikleri, bilimsel ve teknik buluşları sava amaçlarına uyan emperyalizmin devletle bütün leşmiş tekelci karakteri, emek sermaye çelişkisin sürekli şiddetlendirirken, ülkenin büyük çoğun luğu ile mali oligarşinin çıkar uyuşmazlığı de rinleşmektedir. Gelişmiş kapitalist ülkelerde işç sınıfının mücadele hedefleri ve yöntemleri de b objektif koşullara göre belirlenmektedir. İktidar karşı mücadele, tekelci kapitalizmin devletl bütünleşmiş karakterine yönelirken çeşitli sını ve tabakaları içine almaktadır.

Bu ilişkileri ve çelişkileri anlamadan "kr ların emperyalizmin yumuşak karnı olduğu" espirisiyle, devrim ateşlerini yeni sömürgelerden metropollere sıçratan sağlıksız teoriler üretilmek tedir.

SONUÇ

Günümüzde kapitalizmin sosyo—ekonomik yapısında beliren değişiklikler, kapitalist toplu mun ana çelişkisini emek sermaye çelişkisini daha da keskinleştirdi, derinleştirdi. Aynı za manda sınıfların kutuplaşmasını daha netleştirdi

Emperyalizmin geliştirdiği yeni sömürgeci yöntemler, ekonomik bağımsızlığın dayatmaları bağımsızlığını yeni kazanmış ülkeleri dünya sosyalist sistemine yöneltmiştir. Ulusal kurtuluş hareketlerinin siyasal bağımsızlıklarının yanısıra ekonomik bağımsızlıklarını kazanma mücadelelerinde tek başl alarına emperyalizmi yenmeye yeterli olduklarını söylemek, kapitalizmle sosyalizm aras ında süren baş çelişkiden ayrı olarak yorumlamak, "metropollerdeki devrim hareketlerini yaratıp, başarıya götürecekti." demek yanlış bir tesbittir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin emekçileri, dünya sosyalist sistemi sömürge, yeni sömürge ulusların bağımsızlık mücadelelerine ekonomik ve politik yardımlarda bulundular, bulunuyorlar.

Emperyalizmin tek tek sömürgelerini kaybetmesi, gücünü zayıflatmakla birlikte otomatik olarak iflası olmadı. Emperyalizm yeni yöntem ve biçimleriyle hâlâ varlığını sürdürüyor. Amerikan, İngiliz, Fransız emperyalizmi vb. kesin olarak ancak bu ülkelerin halkları tarafından, özellikle ulusal kurtuluş hareketlerinin başarıları sayesinde kurulan yeni uluslararası güç dengesinden faydalanarak yıkılacaktır. Bu da dünyanın bütün ulusları için nihai ve gerçek bağımsızlık olacaktır.

Taner Gürel

Cem Karaca ve "Devlet Baba"

Devlet baba ile çatışılır mı hiç? İşte, olmuş bir kere, Cem Karaca tam 7,5 yıldır devlet baba ile çatışıyor görünmüş. Ne ki, hiç kimse çıkıp bu büyük sanatçıya sormamış. 'Yahu Cem Karaca sen niye devlet baba ile çatışıyorsun' dememiş. Bir kişi sormuş olsa, Cem Karacanın devlet baba ile çatışmadığını anlayacak ve boşu boşuna el kapılarında hamamböce ğine dönüşmesine izin verilmeyecekti

Dilerseniz, Cem Karaca'nın nasıl hamamböceğine dönüştüğünün koşullarını araştıralım. Yıl 1979 Mayıs'ın 1'i. Memleketin hali belli, uçurumun eşiğinde bir araba düşünün, ön tekerleri boşlukta, yarın ucunda düştü düşecek salınıyor. Kardeş kardeşi vuruyor. Ölü sayısı Çanakkale şehitlerinin sayısını aşmış. Cem Karaca'nın sanatçı ruhu buna dayanmıyor. 11 Ocak 1980 günü sazını eline alıp el kapılarına gidiyor. Bir sabah duyuyor ki, Türkiye'de askeri bir müdahale olmuş. Yabancı basın Cem'e koşuyor, bu bir darbe değil mi diye soruyorlar. Cem yabancı basına bu bir darbe değil, bu bir müdahaledir. diyor. Ve anlatıyor: "Düşünün iki insan sille tokat kavga ediyor. Birisi mutlaka araya girerek bu kavgayı ayırır değil mi? Bunu yaparken de cebir kullanması gerekir. 12 Eylül şarttı. Ve 12 Eylül. birbirini gözünü kırpmadan öldüren aynı yurdun insanlarını sert bir haraketle böyle yapmasınlar diye ayırdı." Cem Karaca memleketindeki siyasal rejimi yabancılara böylesine duyarlı bir biçimle anlatırken, bir gazete haberi ile beyninden vurulmuşa dönüyor. Yıl 1979 mayıs'ın 1'i. Nasıl olmuşsa olmuş, belkide arkadaşlarının ısrarına dayanamamış, biryerlere gitmiş ve burada resmi çekilmiş. 1981 yılında bu resim yayına sokulmuş, resimin altında şunlar yazıyor: Cem Karaca 12 Eylül'e karşı örgüt kurdu, Türkiye aleyhine faaliyetler yönetiyor. Cem Karaca'nın önceleri sosyalist, sonra demokrat olan sanatçı ruhu acıların karanlık kuyularına batıyor. Cem kendisini rakı şişesinde balık olsam diye avutmaya başlıyor. El kapılarında öksüz, yetim, evlatsız kalıyor.

Vatanı için her türden şer örgütüne karşı canla başla mücadele ederken, bir anda kendisini vatan haini olarak bulan bir insan başka ne yapabilir ki? Ne olursa olsun şer güçlerin, hain örgütlerin tuzağına düşmüyor. 1.5 milyon Türk işçisinin sorunlarına adıyor kendisini bir de bakıyor ki hamamböceğine dönüşmüş. Şarkılarıyla, oyunlarıyla Almanlara hamamböceği olarak hitap ediyor, yazıyor, söylüyor, oynuyor.

Ama nede olsa Cem de bir insan, altın kafesteki bülbül gibi illede vatanım diyor. Ne ki, vatanına dönemiyor. Altın kafeste bir mülteci olarak yaşamaya başlıyor.

Günlerden bir gün dünyaca meşhur Türkiye başvekilinin yolu Almanya'ya düşüyor. Cem Karaca' da yılların, başvekil'de yolların yorgunluğu var. Aynı toprağın, havanın, suyun, boğazın iki evladı olarak hoş sohbet bir ortamda bulunuyorlar. " 1985 yılında Sayın Başbakan la görüştüm. İlginçtir. İlk karşılaşmamızda ısındım. Bu insanlar arası zaman zaman olan bir şeydir. İlk karşılaştığınızda kısa bir süre sonra karşınızdakine ısındığınızı hissedersiniz. Tık tık beş on saniyelik bir olaydır. Sayın Başbakan üzerimde olumlu bir iz bıraktı". Başvekilimiz tık tık beş on saniyelik ısınma süresinden sonra, Cem'e bakkını yasal yoldan ara demişler. Cem Karaca evlat, ana, boğaz, martı seslerinin hasreti ile başlamış hakkını aramaya. Sımsıcak bir merhaba ile vatanına vatansız olarak dönmüş. Sosyalist ruhunu Almanya'da bırakıp, demokrat ruhu ile geldiği vatanında bir derviş gibi Devlet baba aşk, politika, çocuk sevgisi, TRT üzerine görüşlerini açıklamış, kendisini vatan haini ilan eden, resmi basan gazete ile bile söyleşilerde görüşlerini sunuyor. Başvekille tık tık oluşan duygudaşlığın onun başvekil şarkıcılığı yapmasını gerektirmediğini belirtiyor. Yine de büyük bir hoş görüyle, başvekile ve belediyelere şarkılar sunmaktan çekinmeyeceğini söylüyor. AT'a girerken nasıl demokrat olduğumuzun anlaşılması için Cem Karaca'nın yaşamı bir dizi film olarak sanat ve demokrasi yaşamımıza kazandırılmalı ve Avrupa başkentinde göstermelidir.

"Çağdaş Robin Hood" Banker Kastelli

Ve Banker Kastelli, İnşaatçı Kastelli olarak hizmetlerini sayın halkına sunmaya başladı. Paralar ve altınlar yastık altından piyasaya çağrısı ile bankerler devri başlamıştı. İhracatçı ekonomi için para gerekliydi. Cin fikirli olduğunu sanan ahali paralarını bankerlere yağdırıyorlardı. Bankerlerde çuvallarla sermaye gruplarına taşıyorlardı. Büyük sermaye grupları kendi bankerlerini kurmuşlardı. Gel zaman git zaman bankerler ödeme güçlüğü içine düşüyorlar gibi haberler ortalıkta küçük tedirginlik ateşleri yakmaya başlamıştı. Bir gün Banker Servet'in ödeme güçlüğüne girdiği, bu durumu da onuruna yediremeyip Boğaz köprüsünden uçtuğu beberi manşetlere çıkmıştı. İnsanların iç dünyalarına dayanan küçük tedirginlik ateşleri, bu kıvılcımla birbirleriyle birleşerek bizim paralar gitti yangınına dönüşmüştü. Sokaklarda insanlar sürüler halinde bir bankerden öbür bankere koşar olmuşlardı. Ortalıkta bir kargaşa vardı. Bankalar Birliği toplanmış, bankerlerin sertifika satamayacağı kararını almıştı. A rtık batarlarsa batsınlar devri başlatmıştı.

Mevduat sertifikasını bankerler satamaz kararı, ilkin banker Kastelli'yi ilgilendirmez gibiydi. Çünkü, Kastelli, Nuh Kuşçulara, Osman Şıklara, Adnan Kahveci'ye, Yıldırım Aktürk'e sormuş, bu yollar sana helal Kastelli yanıtını aldığı içinde hiç korkmadan yoluna devam etmişti. Neki, Osman Şıklar'ın başında bulunduğu Bankalar Birliği Kastelli'nin de sertifika satmasını yasaklayınca Kastelli'nin kalbi kırılmış, dinlen mek üzere aniden İsviçre'ye gitmişti. Kastelli'ye göre hiç borcu yok tersine alacağı vardı. Yetkililer kaçtığını söylüyordu. Kastelli Adnan Kahveci Yıldırım Aktürk'le telefon görüşmeleri yaparak ne olacak benim halim diye soruyordu. Bu etkili ve yetkili kişiler ülkene dön dediler. Devlet Kastelli'ye babalığını gösteriyordu. Kastelli'nin beynindeki burgu tevkif kararının kaldırılması idi. Kastelli vatan topraklarından uzakta, kah orda kah şurda günlerini geçirirken bir yandan da enflasyon hızını hesaplıyordu.

Türkiye'de ise devir, batan batsın devriydi. Sermaye grupları birbirleriyle kapışıyor, birbirlerini batıracak belgeleri el altından basına veriyorlardı. Kastelli İsviçre seyahatı sırasında gelişmeleri yakından izliyordu. Geldi, sağmalcılar cezaevine girdi, bir süre de orada dinlendi. Tasfiye kurulları Kasteli'nin mallarını tasfiye ediyordu. Gayrı menkuller durdurkça değerleniyordu. Tasfiyeler bittiğinde Kastelli eskisinden daha rahat koşullara ulaşmış oluyordu.

O bir hizmet eriydi. Kendisine kazık atanları hiçbir zaman unutmadı, büyüklüğünden gelen bir tavırlada onlara kin tutmadı. Kendini halkının hizmetine adadı. Çağdaş bir Robin Hood gibi yaşamaya başladı. Zenginlere yalı ve yalı yavruları yaparak topladığı ve toplıyacağı paralarla milletin her ferdini konut sahibi yapmak için ayda 250 bin taksit 8,5 yıl vade ile konutlar yapmaya başladı. Devlet babaKastelli'ye karşı suç işlemişti, o bunu hoşgörü ile karşıladı ama yine devlet babanın kendisine karşı suç işleyeceği korkusunu taşımaktaydı. Eğer devlet baba yeni bir olay yaratmazsa İnşaatçı Kastelli yoksulların evini yapmak için her türlü fedakarlığına ve ezaya hazırdı.

Sovyet Silahsızlanma Önerilerine Amerikan Kulpları ve

Yeni Siyasi Düşünce Biçimi

Yasemin Çongar

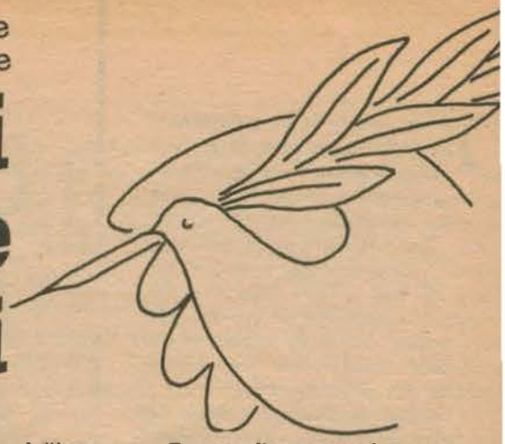

"Yeni siyasi düşünce biçimi ve karşılıklı güvenlik kavramları, soğuk savaş sıfır çözüm gibi bir tarafın kazancının diğer taraf için mutlaka ve mutlaka kayıp anlamına geleceğini varsayan kavramların tam karşısında yerini almaktadır ABD'nin Sovyetler Birliği'ne göre, daha az güvenlikli olması, bizim çıkarımıza değildir. Aksine bu durum, güvensizlik ve dolayısıyla huzursuzluk yaratacaktır. Nükleer silahlardan vazgeçmek, yeni yaklaşımların, yeni yöntemlerin ve değişik toplumsal sistemler arasında yeni ilişkilerin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Herkesin kendisini eşit derecede güvenlikli hissetmesi yaşamsal önemdedir."
—Mihail Gorbaçov

Sovyetler Birliği, silahsızlanmaya giden yolun kendine ait yanısında duraksamadan, dürüstçe, hiçbir çıkar ve avantaj hesabı yapmadan ilerlemeyi sürdürecektir." SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un 1987 yılı başında söylediği bu sözler, bir yıl önce birbiri ardına atılmış ve Reykjavik zirvesinde somutlanmış barış adımlarının güvenini taşıyordu. Bu adımlar, 1987'de de sürüyor. Sovyetler Birliği'nin Mart ayı içersinde, Avrupa'daki orta menzilli füzelerin karşılıklı olarak sökülmesini, ilk kez stratejik savunma girişimi (SDI) projesinden vazgeçilmesi koşulunu öne sürmeksizin kabul edeceğini açıklaması, füzeler pazarlığındaki "en önemli anlaşmazlık noktası"nı ortadan kaldırmıştı. Ancak ABD tekellerinin barış kaygılarından değil, silah ve füze satış kaygılarından kaynaklanan bu "anlaşmazlık noktaları", biri silinir silinmez, bir diğeri belirginleşir cinstendi. Nitekim "Sovyetler'in Asya'da orta menzilli füzeler bulundurması" Avrupa'da füzelerin karşılıklı olarak sıfırlanmasına karşı çıkmak için yeterli gerekçeyi oluşturuyordu Washington açısından. Gorbaçov'un Avrupa'da menzilli 1000 ila 5000 kilometre arasında değişen füzeleri sökmeye hazır olduklarını bildirmesi sonrasında, 500—1000 kilometre atış kapasiteli orta—kısa menzilli füzeleri (SRINF) de kaldırmayı kabul ederek önerisini genişletmesi bile durumu değiştirmemişti. "Peki ya Asya'daki füzeleriniz?" deniliyordu. Bu sorunun yanıtı, geçtiğimiz ay içinde geldi: Sovyetler Birliği, bu kez Asya'daki 100 SS—20 füzesini de kaldırabileceğini bildirerek, bir "anlaşmazlık noktası"nı daha defterden silecekti. Üstelik, şimdiye kadar adları hep birlikte anılan Asya ve Alaska füzeleri birbirinden ayrı değerlendirilmiş, ABD'nin Sovyetler'e "komşu" eyaleti Alaska'da sonuçlandırdığı 100 orta menzilli füzesini sökmesi koşul olarak öne sürülmemişti. Dünya barış güçlerinin sevinç ve destekle karşıladıkları bu öneri, "çifte çözüm" diye de adlandırılan "Avrupa ve Asya'da füzelerin sıfırlandırılması" dorultusunda ciddi bir gelişme sağlayabilecek kapsamdaydı; gerek Cenevre görüşmelerinde uzlaşmaya varılabilmesi, gerekse bir üçüncü Gorbaçov—Reagan görüşmesinin gerçekleştirilebilmesi konusunda umut vericiydi. Ancak, ABD öneriyi, yakın müttefiki, Batı Avrupa burjuvazisinin kalelerinden, Bonn'daki gerici Kohl yönetimi aracılığıyla reddetme yolunu seçti. Federal Almanya Başbakanı, bu anlaşma kapsamına ülkesindeki 72 adet Pershing 1—A füzesinin dahil edilmesine karşı olduğunu açıkladı. Böylece kağıt üzerine bir anlaşmazlık noktası, daha doğrusu lekesi, yine düşüverdi.

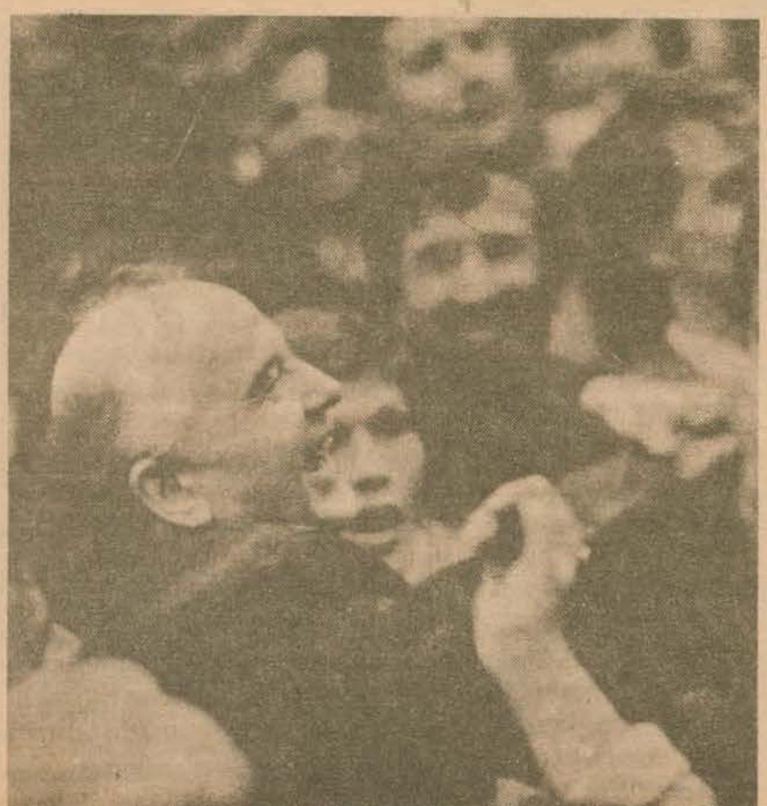

Gerçekte, oynanmaya çalışılan oyun son derece açık. Sovyetler Birliği"nin "2000 yılında nükleer silahsız bir dünya" hedefine yönelik her somut girişimi, ABD emperyalizmi ile Batı Avrupa burjuvazisinin yüreğini hoplatıyor. Ta ki, ortaya atılan önerive uygun bir kulp takılıp Sovyetler'in bir sonraki adımı atmalarına dek geçen sürede rahatça silahlanma yolu açılana dek. Öyle ki, Sayın Mahmut Dikerdem'in Alınteri dergisinin 7. sayısında verdiği örnek, pek de "abartılı" kaçmıyor: Yarın Sovyetler, "dilerseniz, ordularımızı lağvedelim," diyecek olsalar, Batı'lıların "Önce Marxist—Leninist rejimden vazgeçin" karşılığını vermeleri şaşırtıcı olmayacak.

Emperyalizm açısından, sorun gerçekten de, rejim sorunudur. Gerek dünya sosyalist sisteminin ve emekçi yığınların ilerici hareketinin güçlenmesiyle, gerekse kendi iç dinamikleri gereği giderek yıpranan kapitalist sistemin dinamosu olan emperyalist tekeller ayakta kalabilmek için silahlanmayı yaymak, daha çok silah üretip, daha çok satmak zorundalar. Öyle ki, artık dünya bile "doyurucu bir pazar" olamıyor, yeni pazarlara, "uzaya" açılınıyor. Öte yandan, kapitalizmin siyasi gücü de doğrudan sosyalizm düşmanlığının yayılmasına bağlı. Bu anlamda, Sovyet tehdidi imajı, hem anti—sosyalist duyguların güçlendirilmesi, hem de silahlanmanın haklı gösterilmesi için sürekli kılınmak isteniyor. Nitekim SSCB'nin son önerisi üzerinde Cenevre'de bir açıklama yapan ABD silahsızlanma heyeti başkanı Max Kampelman, "eşit sayıda füze sökerek ilerlersek, onlardan önce tüm füzelerimiz sökülmüş olur, sıfırlarız. Böyle bir riski göze alamayız" biçimindeki demeciyle" yüreklere korku salma" yolunu seçmişti. Bu, Amerika'nın özellikle kendi yurttaşları üzerinde yadsınamaz bir etkinliğe de ulaşan "korku barışın güvencesidir, silahlanma olmadan huzur olmaz, Üçüncü Dünya Savaşı'nın çıkmaması, Avrupa'daki Amerikan askeri gücünün sayesinde olmuştur" ekseninde gelişen propagandasına da tümüyle uygun düşüyordu.

Ne var ki, can çekişen kapitalizmin karşısında sürekli gelişen sosyalist sistem, sosyalist ideallerin yaşama geçmesi, sosyalizmin daha ileri aşamasının özgür ve yüksek bilinçli emekçi sınıfların yüksek örgütlü toplumunun kurulması için barışın gerekli olduğunu görüyor. 1945'te Hiroşima ve Nagazaki'de yaşanan felaketin serzenişten çok bilinçle anılması gereken bu yıldönümünde, son 32 yılın "nükleer silahlanma döneml"ne dönüşmüş olmasının bedeli ve kime yaradığı iyi hesaplanmalı. Dünya sosyalist güçlerinin ortaya attığı "2000 yılında nükleer silahsız bir dünya hedefi"nin nasıl yakıcı, ivedi bir nitelik taşıdığı ancak böyle kavranabilir. Aynı kavrayış, barıştan yana olan geniş halk kitlelerinin, emperyalizmin silahlanma ve savaş tehdidinden kan aldığını görmesini

de sağlayabilecektir. Tarihsel an', "emperyalizm"ile "barış"ı "insanlık"ile "silah tekelleri"ni birbirine zıt kavramlar olarak karşı karşıya getirmektedir.

İşte, bu aşamada, bir yanda silahları uzaya da taşırma, diğer yanda dünyamızı nükleer silahlardan arındırma önerilerinin tüm insanlığın gündemine girdiği bu kritik aşamada, yeni bir bakışa, yeni bir kavrayışa gereksinim var. İnsanlığın "barışçı bir gelecek"te özetlenen ortak çıkarını gözetecek böyle bir kavrayışa, Sovyetler Birliği "novoye mişleniye" (yeni düşünce—yeni siyasi düşünce biçimi) adını veriyor. Dünya barış hareketinin tüm bileşenlerinde tartışılmaya başlanan, yalnızca sosyalistlerin değil, ortak çıkarı paylaşan tüm kesimlerin katkılarıyla genişletilip zenginleştirilmeye çalışılan bu "barış teorisi"ni, Mihail Gorbaçov SBKP 27. Kongresi'nde şu sözlerle açıklamıştı;: "Yeni siyasi düşünce biçimi ve karşılıklı güvenlik kavramları, soğuk savaş, sıfır çözüm gibi, bir tarafın kazancının diğer taraf için mutlaka ve mutlaka kayıp anlamına geleceğini varsayan kavramların tam karşısında yerini almaktadır. ABD'nin, Sovyetler Birliği'ne göre, daha az güvenlikli olması, bizim çıkarımıza değildir. Aksine bu durum, güvensizlik ve dolayısıyla huzursuzluk yaratacaktır. Nükleer silahlardan vazgeçmek, yeni yaklaşımların, yöntemlerin ve değişik toplumsal sistemler arasında yeni ilişkilerin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Herkesin kendisini eşit derecede güvenlikli hissetmesi yaşamsal önemdedir."

Bu yeni siyasi düşünce biçimi'nin benimsenmesi, içinde bulunduğumuz dönemi, bir tarihsel karar an'ı olarak görmekle mümkün. Öncelikle, "nükleer silahlanmanın sonu nereye varacak, bizi yokoluşa götürecek sınır kim, ne zaman aşacak—" türünden güç soruların gündemden kalkması, insanlığın tarih sonrası üçüncü bin yılına nükleer silahsız bir dünyada girmesi hedefini benimsemek gerek. Bu hedefin, tüm halkların çıkarına, güvenliği yararına bir hedef olduğu somutlanmalı. Bu da ancak

eski siyasi düşünce kalıplarının aşılarak, bir ülkenin güvenliğinin diğer bir ülkenin güvenyiğinin yitirilmesi pahasına sağlanamayacağının görülmesiyle mümkün Doğu ile Batı'yı, Kuzey'le Güney'i karşı karşıya getiren formüller artık siyaset sözlüğünden silinmeli. Yenini SBKP 27. Kongresi kararlarındaki şu saptama almalı: "uluslararası alanda oluşan nesnel koşullarda, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki yenişme, ancak ve yalnızca barışçıl yarışma ve barış içinde rekabet biçiminde olabilir."

Yeni yüzyıla birer yetişkin olarak girecek olan biz gençler için, bu saptama bir "gelecek güvencesi" niteliğinde. Unutmayalım ki, çağımızın temel çelişkisi olan Kapitalizm—Sosyalizm çelişkisi, temel gelişme dinamiği olarak sürecektir. Bu çelişkide, ileriye giden, geleceğe akan taraf sosyalizmdir. Emekçi yığınların sömürüden kurtarılması mücadelesidir. Bu mücadele karşısında direnmeye çalışan emperyalizmin dünya çapında yenilgisi, tüm insanlığı güzel günlere ulaştıracak. Savaş tehdidi, soğuk savaş, silahlanma, stratejik savunma girişimi vb. hep emperyalizmin o günleri geciktirme araçlarıdır. Nükleer silah yarışı yalnızca ve yalnızca emperyalizmin yararınadır. İşte bunun içindir ki, barış mücadelesinin en aktif katılımcıları, yeni siyasi düşünce biçiminin bilinçli savunucuları biz gençler olmalıyız. Bu yeni teorinin gerekliliğine ve kapsamına ilişkin bir görüşü, Çekoslovakya Komünist Partisi MK üyesi Lumir Hanak ile Yunanistan Komünist Partisi Zenon Zorlovis'in uluslararası "Barış ve Sosyalizm Sorunları" dergisinin Mart 1987 sayısındaki ortak makalelerinden aktararak yazınızı bitirelim:

"Tarih bize, her önemli tomlumsal gelişmeyi, mutlaka toplumsal düşüncede bir devrimin izlediğini gösterdi. Nükleer bir dünyadan nükleer silahlardan arındırılmış bir dünyaya geçiş de, geçmişin büyük devrimci değişimleriyle boy ölçüşür nitelikte bir değişim olacak; tüm bir uluslararası ilişkiler sisteminin

gerek ölçütler, gerekse insan yaşamına etkileri açısından yeniden yapılandırılmasını gerektirecektir. Bugün, yeni bir siyasi düşünce biçiminin oluşturulmasına yönelik atılunlar, böyle bir değişime temel olacak devrimin insanların kafasında oluşmasının başlangıcıdır SBKP 27. Kongresi, dinamik gelişimi insanlığın kaderine bugün her zamankinden çok daha sıkı biçimde bağlı olan dünya sosyalist sisteminin barış mücadelesi ile yakın ilişkisini, daha nitelikli bir düzeyde ortaya koyarak, bu değişim için gerekli ideolojik ivmeyi vermiştir."

O, 6 Ağustos 1945'de Hiroşima'daydı.

Altı ağustos 1945 sabahını hiç unutamam. Dördüncü sınıfta olduğum için savaşın gidişindeki değişikliği iyi kötü anlıyordum. Arkadaşlarımla son gelişmeleri konuşur, geleceğimizin hiç de iyi olmadığını hissederdik. Ailemizin birçok üyeleri herkesin savaş çabalarına katılması çağrılarına uyarak sivil savunma, temizleme gibi işlerde çalışıyorlardı. Böyle de olsa, son günlerde herkesin aklı fikri memleketin genel durumundan çok gittikçe güçleşen geçim sıkıntısındaydı. Babam askerdeydi, annem ile ablam işe gitmişlerdi. Evde iki küçük kız, bir de erkek kardeşimle ben kalmıştım.

O sabah içimde bir sıkıntı vardı. Oysa gökyüzü açık ve bulutsuzdu. Erkek kardeşimi her günkü gibi Fukuşika'daki geçici okula götürdüm. Eskiden bazı yabancıların çocuk yuvası olarak işlettikleri bu bina şimdi geçici okul diye kullanılıyordu. Okula henüz birkaç öğrenci gelmişti. Kırmızı tuğlalarla çevrili okul bahçesi'nin köşesine gittim. Yeni yapılan sığınağın üstündeki tümseğe çıkıp oturdum.

Alarmdan sonra tehlike geçti işareti daha yeni çalmıştı. Okula gelen arkadaşlarımı tembel tembel seyrediyordum. Sarı-yeşil kanatlı bir kelebek süzülerek geldi, tam karşıma duvarın tepesine kondu. Şimdi düşünüyorum da B-29'un kendine özgü sesini açık seçik olarak işittiğini hatırlıyorum. Tehlike geçti işaretinin verdiği güvenle bu ses bir kulağımdan girmiş, bir kulağımdan çıkmıştı. Kardeşim kelebeği tutmak için elini uzattığı anda bir parlama oldu ve sanki bir fırına atılmışım gibi her taraftımdan büyük bir yanma duydum. Duvarın köşesine fırlatılmıştım. Aklıma geldikçe hala şaşarım: Önce bir parıltıyla zindan gibi bir âleme fırlatıp atıldıktan sonra nasıl olmuş da kardeşimin elinden tutup koşmıya başlamıştım? Bu sahnenin kopuk görünüşleri fotoğraf kâğıdı gibi göz bebeklerime işlenmişti.

Dört metre fırladıktan sonra gözlerimi açtığım zaman her taraf kapkaraydı. Bundan sonra ince kağıtlar, yaprak açılıyormuş gibi ortalık aydınlanmaya başladı. Gözüme ilk çarpan, yerden yükselen toz bulutu oldu. Aynı anda her şey birden çöktü ve sokaklar iskambil kağıdı gibi birbiri ardından devrildi. Ne yaptığımı pek de bilmeden küçük kardeşimi sürükleyer kaçıyordum. Bir troleybüsün kapısından, feci şekilde yanmış yolcuların sepetten kömür dökülürcesine yuvarlandıklarını görünce hızımızı daha arttırdık. Korku ve kuşku göğsümü demir cember gibi sıkıyordu.

O sırada olup biten sayısız korkunç şeyleri anlatmaya ne kalemimin, ne de dilimin gücü yeter. Bu barbarca saldırıyla sevgili babamı ve ablamı kaybettim. Onları bir daha göremiyeceğim. Benim gibileri, hatta benden bin beterleri var. Yüzbinlerce insanın, bütün mutluluklarını yitirdiklerini düşündükçe kızgınlığım, küskülüğüm daha da artıyor.

Peki, kimé kızıyorum ben? Devamlı bir barış ve insanlığın mutluluğunu dilediğini söyliyen ulusların silahlanma yarışmasına girişmeleri niye? Hiçbir kötülük cezasız kalmız. Bunu iyi bellemek gerek. Dolarlarıyla, güçleriyle, silahlarıyla övünenler yetişen kuşakların lanetleriyle ufaldıkça ufalacaklar.

Bana gelince, bu korkunç anıları kat kat ederek kalbimin bir köşesi'nde saklıyacağım ve hayatım boyunca gerçek bir barış için çalışacağım. Kokuşmayacak bir toplumun ancak böyle kurulucağına inanıyorum.

Sintara Fkuhara

Hint Okyanusu Emp

ABD emperyalizminin yayılmacı politikası çerçevesinde Güney ve Güneybatı Asya giderek dikkatleri üzerine çeken bir bölge olmağa başladı. Washington'un bu geniş yöreyi SSCB'ne karşı Avrupadan sonra ikinci bir savaşım alanı olarak görmesi, stratejik anlamda Güneybatı Asya'daki enerji kaynaklarına, özellikle Basra Körfezine yakınlığı ve Hint Okyanusuna Yıldız Savaşları Projesi çerçevesinde biçilen rolün yanısıra, bölgede yer alan birçok ülkede ABD'nin emellerini tehlikeye düşürebilecek gelişmelerin giderek artan bir biçimde varlığını hissettirmesi, Beyaz Saray'ın bölgeye ilişkin girişimlerini daha da saldırganlaştırmasına neden olmuştur. Hindistan'ın anti-militarist ve anti-emperyalist dış politikasının uluslararası alanda ses getirir olması, Pakistan'daki Ziya-ül Hak. rejimi karşısında muhalefetin sesini daha gür bir biçimde duyurmağa başlaması, Demokratik Afgan Cumhuriyeti'nin illkedeki birliği sağlama yolunda attığı kararlı adımlarla gücünü pekiştirmesi ve körfez ülkelerinde anti-Amerikan eğilimlerin giderek yaygınlaşması Reagan yönetimini oldukça endişelendirmektedir. İşte bu nedenle ABD bir yandan her fırsatta bölgede barış istediğini vurgular ve bu anlamda "demokrasi havarisi" kesilirken, öte yandan bölgeye yolladığı savaş gemileri, milyonlarca dolarlık askeri yardımlar, son zamanlarda artan diplomatik ziyaretler, gizli ikili anlaşmalar ve CİA aracılığıyla gerçekleştirdiği müdahaleler ile anti-emperyalist güçlerin etkisizleştirilmesi için her türlü yolu deneyerek askeri ve politik ağırlığını artırmağa çalışıyor ve bu anlamda dünya barışı için büyük bir tehdit oluşturuyor. Bölge ülkelerindeki çeşitli gelişmelere bir göz attığımızda bu gerçek tüm yalınlığı ile ortaya çıkacaktır.

ABD'nin bu çabalarının en büyük destekçisi ve aracı demokratik hak ve özgürlüklerden yoksun olan Ziya-ül Hak Pakistan'ıdır. ABD Dışişleri Bakanı George Shultz'un da ifade etmiş olduğu gibi Pakistan, Reagan yönetiminin askeri açıdan oldukça önemli bir sınır karakoludur. Pakistan toprakları açık bir biçimde Afgan halkına karşı ilan edilmemiş bi savaşım sürdürülmesinde ve karşı-devrimci güçlerin barındırılıp eğitilmesinde etkin bir rol oynamaktadır. Karaçi, Peşaver, Guador ve Sargota gibi kentlerde bulunan askeri üsler, "acil" bir durumda Çevik Kuvvetin kullanımına hazır bir biçimde beklemektedir. Aynı şekilde ülkede kurulmuş olan dinleme ve gözlem üsleri ile her an hizmete hazır "Yeşil Bereliler" ve ABD destekli atom projeleri de aynı planın bir parçasıdırlar.

Öte yandan ABD'nin Güneydoğu Asya'da kurmağa çalıştığı ve CENTO'nun yerini almasını planladığı yeni bir askeri pakt olan Ortadoğu Antlaşması Örgütü'nde Pakistan'ın oldukça önemli bir rol oynaması hedeflenmektedir. Böyle bir örgüt, aynı zamanda İslamabad'ın diğer tutucu müslüman rejimler ile olan ilişkisinin sağlamlaştırılması amacına da hizmet edecektir. Pakistan'ın bağımlı kılınması ve rahatça yönlendirilebilmesinin en önemli aracı Askeri ve Ekonomik yardımlardır. Bu ülke doğrudan Amerikan yardımı alan 5 büyük ülke arasında yer almaktadır. Önümüzdeki 4 yıl için dört milyar dolar alacak olan Pakistan halen F—16 uçakları, Sidewinder ve Harpoon roketleri ve Cobra helikopterlerini de içeren en modern Amerikan silahları ile donatılmaktadır. Tüm bunlar Ziya-ül Hak rejimini ABD'ye o denli bağımlı kılmıştır ki, müslüman halkın şiddetli muhalefetine karşın İsrail'in müslüman ülkelerce tanınması ya da Birleşmiş Milletler'deki tüm baskılar karşısında dahi ABD'nin Libya saldırısını kınamağa yanaşmaması gibi oldukça uç davranışlarda bulunabilmektedir. Tüm bunlar rejimin içte ve dışta prestijini oldukça sarsmakta, ancak Pakistan'ın militaristleştirilmesinin boyutları da her geçen gün artmakta ve bölgedeki kışkırtıcı rolü daha dabelirginleşmekte.

Bölgede yer alan bir diğer stratejik ülke de, Pakistan'ın aksine Gandi'lerin, Nehru'ların anti—emperyalist geleneğini günümüze dek taşımış olan Hindistan'dır. Bir zamanlar İngiliz emperyalizminin sömürgesi olan bu ülke 1947'de bağımsızlığını kazanmasından bu yana, giderek Bağlantısızlar Hareketi içerisinde önemli bir konuma gelmiş ve bu konuda ödünsüz bir

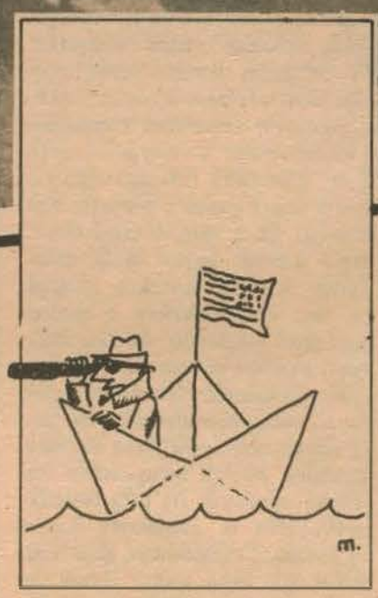

politika izlemiştir. Ancak birçok dine bağlı sayısız etnik grubun oluşturduğu 750 milyonu askın kişinin 15 ayrı dili konuşuyor olduğu bir kültür mozaiği durumundaki bu ülkenin ekonomik, politik ve kültürel özellikleri, günümüzde iç ve dış güçlerin saldırganlığına zemin hazırlar niteliktedir. Barış yanlısı, bağlantısız bir dış politika izleyen Hindistan'ın bölgedeki ağırlığını artırmasından kaygı duyan batılı güçlerin başında ABD gelmektedir. Ülkeyi zayıflatarak, dış baskılara boyun eğen bir konuma getirmek isteyen emperyalist güçler ve bölgedeki işbirlikçileri, başta çeşitli ayrılıkçı ve bölücü gruplara destek sağlama olmak üzere çeşitli yollara başvurmaktadırlar. Bu grupların başında ise, katliamları, suikastleri ve bölücü eylemleriyle gerek yurtiçinde, gerekse yurdışında Hindistan yönetimine zorlu anlar yaşatan ayrılıkçı Sih'ler gelmektedir.

Ülkede toplam nüfusun % 2'sini, yoğun olarak bulundukları Pencap eyaletinde de % 53—55'ini oluşturan Sih'ler sayılarıyla orantılı olmayan bir ekonomik güce sahiptirler. Kişi başına düşen gelirin 200 doları biraz aştığı ülkede diğer gruplara göre oldukça varlıklı bir azınlığı oluşturan sihlerin çoğunluğu büyük toprak sahibi ve ayrıca Hindistan ordusunda da önemli bir güce sahipler.

Sih ayrılıkçılarının hükümetle aralarındaki anlaşmazlık ise, ülkenin bağımsızlık yıllarına dek uzanıyor. Bu aşamada kendilerine yeteri kadar hak verilmediğini savunan Sihler, çoğunlukta olacakları bağımsız bir devlet kurma arzusunu dile getirmeğe başladılar. En geniş anlamda, 1973'de kurdukları Akali Dal partisinin programında formüle etmiş oldukları istemlerinin arasında özerklik, bazı bölgeleri ilhak, daha fazla askeri güç ve bölgenin tam ekonomik kontrolü yanısıra bazı dini ayrıcalıklar da bulunuyor. İndra Gandi yönetimi diğer grupları da benzeri istemlerle ayağa kaldırabilecek ve bu anlamda ülkeyi güçsüz kılacak bu istemlere karşı çıkmakla birlikte önemli bazı reformları gerçekleştirmeyi de kabul etmişti. Böylece ülke çapında çatışmalara dönüşen ve Bizzat Gandi'nin de öldürülmesiyle büyük bir ivme kazanan karışıklıklar; dış politikasını özellikle Latin Amerika, Afrika ve Asya ülkelerine yönelik benzeri kışkırtıcı temeller üzerine kurmuş olan ABD'nin, doğrudan ya da CIA ve Pakistan eliyle gerçekleştirmekte olduğu girişimlerle de körüklenmeğe devam etmektedir. Doğaldır ki, Komünist Partisinin güçlü bir biçimde sesini duyurmakta olduğu, Afganistan ve Kamboçya benzeri sorunlarda Birleşmiş Milletlerde sosyalist illkelerle birlikte hareket eden, Libya saldırısı örneğinde olduğu gibi Reagan yönetiminin müdahaleci tavırlarını şiddetle kınamaktan çekinmeyen, kuzey komşusu SSCB ile yapıcı ilişkiler kurup, bunları sürekli geliş-

eryalizmin Tehdidi Altında

Zeki Yücel

tirmekte olan bir Hindistan'ı, emperyalizm kendi haline bırakmayacak işbirlikçilerine hedef gösterecekti.

İşte bu nedenle ABD, İngiltere ve Kanada gibi ülkelerle birlikte Pakistan da, Hindistan'dan göçen ayrılıkçılara kucak açmış ve ülkedeki terör buralardan yönetilmeğe başlanmıştır. Gandi hükümetinin bu konudaki uyarılarını umursamayan ABD, "yasal bir neden olmadığı" gerekçesiyle teröristlerin, örneğin Alabama'daki Rondo eğitim kampını kapatmağa yanaşmamış, böylelikle buradan yönetildiği ortaya çıkmış olan 329 kişinin ölümüyle sonuçlanan İrlanda açıklarındaki uçak sabotajının sorumlusu olduğunu dünya kamuoyundan gizleyemez olmuştur. Gene aynı şekilde sadık müttefiki Pakistan eliyle ortak sınırlarında stratejik öneme sahip Keşmir, Pencap ve Jammu gibi Hint eyaletlerinde kışkırtıcılık yaparak bölgedeki tansiyonu yükseltmekten kaçınmayan ABD, ayrıca gerek kendi ülkesinde gerekse Pakistan'da Sih teröristler ile Afgan karşı-devrimcilerinin birarada eğitildiği 60'ı aşkın kampın kurulmasını sağlayarak teröre açık destek vermiştir.

Ancak Reagan yönetiminin Hindistan üzerindeki emellerini gerçekleştirmek için kullandığı yöntemler bunlarla sınırlı kalmamakta, diğer taraftan iki ülke arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi için çeşitli ekonomik ve diplomatik girişimleri de içermektedir. Waşington'un uygulamakta olduğu formüller arasında Delhi'ye birbiri ardına heyetler göndererek ikili ticareti artırmak, "yüksek teknoloji" etiketi altında ABD sermayesi ve çokuluslu şirketleri Hint pazarına sokmak da vardır. Benzeri girişimler sonucunda, ABD giderek ülkedeki en büyük yabancı yatırımcı durumuna gelmiş ve ekonomik istikrarsızlığı daha fazla sömürür olmuştur.

Emperyalizmin bu tür girişimleri karşısında Kongre partisinindeki ilerici güçler ve diğer sol kanat partilerinin yanısıra, özellikle son seçimlerden oldukça güçlü bir biçimde çıkan Hindistan Komünist Partisi de Hint halkını ABD'nin ayak oyunları karşısında uyanık olmağa çağırarak, Hindistan'ın ulusal çıkarlarının istikrarlı bir düzenin kurulmasından geçtiğini vurgulamaktadır. Bu anlamda sürekli olarak birliğin sağlanmasına yönelik gösteriler düzenleyen Hindistan Komünist partisi, topluluklararası ortak barış komitelerini yaşama geçirerek de, emperyalizmin oyunlarını bozma yolunda önemli kazanımlar sağlıyor.

Emperyalizmin etkisini güçlü bir biçimde hisseden birdiğer ülke de, Hndistan'ın hemen güneyinde yer alan bir ada devleti, Sri Lanka'dır. Özellikle Tamil gerillalarının yönetime karşı direnişi ile dünyanın gündemine gelmiş olan bu ülkenin ABD ile olan ilişkileri de, giderek karmaşık bir hal almaktadır. Tarihsel olarak Hindistan'dan gelen ilk yerleşiklerin soyundan olan ve bugün ülke nüfusunun % 20'sini oluşturan Tamiller'in dönem dönem politik karşıtlık hakları kısıtlanınış ve genelde ikinci sınıf vatandaş muamelesiyle karşı karşıya bırakılmışlardır. Tamil başkaldırılarını engellemek için olağanüstü hal uygulamalarının yürürlüğe konulduğu bu ülkede bu tür bahanelerle çıkarılan bazı yasalar da çoğu zaman sendikalar ve muhalefete karşı da kullanılabilmektedir. Sri Lanka hükümeti Tamil başkaldırılarını bastırmak amacıyla İngiltere, Pakistan, İsrail ve ABD'den büyük yardım görmekte, kolluk kuvvetlerini MOSSAD uzmanları eğitirken, Tamil'lere yapılan hava saldırılarında emekli İngiliz pilotları kullanılmaktadır. Tamil'lerin bir bölümünün yönetimin baskısı karşısında Hindistan'a sığınmaları ve bu konudaki iki ülke arasında başgösteren anlaşmazlıklar adayı bir ABD askeri karargahına dönüştürerek Hint Okyanusunu bir barut fıçısı haline getirmek isteyen Regan yönetimi tarafından sürekli olarak kışkırtılmaktadır. Bu da yalnızca Sri Lanka'nın ulusal çıkarları bakımından değil, tüm Güney Asya'da kalıcı bir barışın sağlanması karşısında önemli bir tehdit unsuru oluşturması açısından da oldukça büyük bir tehlike yaratmaktadır.

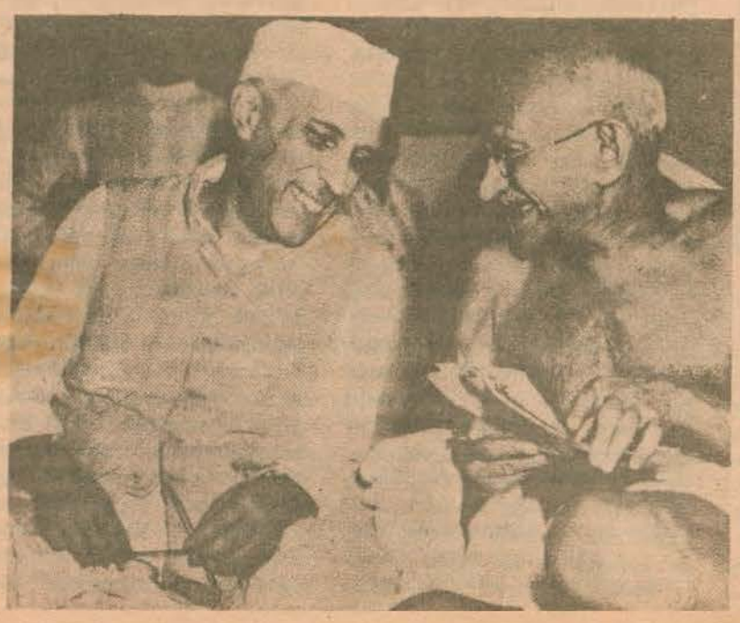

Bölgede ABD'nin ellerinin uzandığı ülkeler arasında, oldukça kalabalık bir nüfusa sahip olan Bangladeş de bulunmaktadır. Bengal körfezine açılan bir kapı olması ve Çin ile Hindistan arasında yer alması nedeniyle stratejik bir öneme sahip olan Bangladeş'in limanlarının ABD nüfuzu altında olması, kuşkusuz Reagan yönetimi'nin bölgeyi kontrol altına alma çabalarının bir ürünüdür. Uzakdoğu'daki etkinliğini 70'li yıllarda yitirmeğe başlayan ABD'nin, bugün Bangladeş'in en büyük limanı Çitagong'u yakıt yükleme ve cephane dağıtım merkezi haline getirmesi, Şalna limanını savaş gemileri mürettebatına hizmet edecek tesislerle donatması ve ST. Martin adasını askeri tersaneye çevirmesi elbette boşuna değildir. Touscalouse ve Capodano gibi ABD çıkartma gemileri bu limanları sık sık ziyaret etmekte ve çevredeki ülkeler için sürekli bir tehdit oluşturmaktadır.

Görüldüğü gibi yayılmacı politikasının önünü açıcı fırsatları her yola başvurarak değerlendirme peşinde olan ABD emperyalizmi, bölge ülkeleri için büyük bir tehdit unsuru olmağa başlamıştır. Reagan yönetiminin bölgedeki girişimleri aynı zamanda 1971 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda alınan ve Hint Okyanısunun bir barış bölgesi olmasını öngören kararın da ihlal edilmesi anlamına gelmektedir. Bu kararın amacına ulaşması yolunda önemli bir aşama olacak olan ve 1981 yılında toplanması planlanan uluslararası konferans gene ABD'nin girişimleri ile sabote edilmiş ve bölgenin politik koşullarının uygun olmadığı ileri sürülerek sürekli olarak ertelenmiştir. Zira Waşington bölgede askeri bir üstünlük kurma peşinde olup, Batı Avrupa ve Atlantik'te olduğu gibi Hint Okyanusu'nu da bir nükleer silah deposuna çevirmek istemektedir. Bu amaçla bölgede 1980–85 yılları arasında otuz milyar dolarlık bir harcama gerçekleştirmiştir. Böylesi bir harcamanın diğer önemli bir nedeni de, bölgeye daha önce de belirttiğimiz gibi yıldız Savaşları Projesinde önemli bir yer verilmiş olmasıdır. Askeri uydulara hizmet veren Diego Garcia'daki ABD üsleri ve Seysel Adaları ile Avusturalya'daki yer kontrol, izleme ve bilgi toplama merkezleri, okyanusta cirit atan nükleer denizaltılar ve düşman uyduları yokedici sistemlere sahip savaş gemileri hep bu planın birer parçasıdırlar.

İşte bu nedenlerle, geçen yıl toplanan 8. Bağlantısızlar kongresinde de açık bir biçimde dile getirildiği gibi, Hint okyanusunun tüm yabancı askeri üslerden arındırılması ve ABD emperyalizminin bölge ülkelerine müdahalesinin engellenmesi, dünya barışı açısından can alıcı bir öneme sahip olmaktadır.

Demokratik Öğrenci Hareketi Sorunlarını Yenerek Yoluna Devam Edecektir...

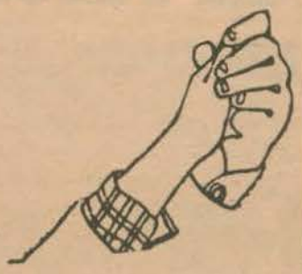

Yüksek okulların yaz dönemine girmesiyle öğrenci hareketindeki genel durulma, demokratik öğrenci hareketinin sorunlarının ve görevlerinin tartışılmasını engellemedi. Tersine önümüzdeki döneme ilişkin görevlerin saptanması ve gerçekleştirme biçimlerinin yaratılması tartışmalarını hızlandırdı.

Her tartışma döneminde olduğu gibi birikmiş sorunların varlığı, tartışmaların istenen netliğe ulaşmasının önünde bir engel olarak varlığını sürdürmesine karşın, tartışma ve karar alma konusunda tek bir platformun oluşturulması gelecekte atılacak adımlara bir zemin teşkil etmektedir.

Yeni dönemin demokratik öğrenci haraketinin önüne koyduğu görevleri başlıklarıyla sıralarsak ilk olarak geniş öğrenci yığınlarının öğrenci derneklerinde örgütlenmelerin sağlanması gelmektedir. İkincisi öğrenci derneklerinin atılmalar, harçlar gibi canalıcı somut sorunlar karşısında tepki ve örgütlenmelerinin yükseltilmesidir. Üçüncüsü demokratik öğrenci hareketinde bir sıçrama noktası oluşturacak çalışmaları genel bir başlık altında toplayarak hareketin hedefleri konusunda somut bir program çıkartacak olan Özerk ve Demokratik Üniversite Kurultayının toplanmasıdır. Dördüncü ve son başlık ise tüm çalışmaların ülke çapında bütünlüğünün ve örgütlülüğünün sağlanarak öğrenci örgütlenmesinin merkezi, federatif bir yapıya hızla kavuşturulmasını belirleyecek Türkiye platformunun yerleşikliğinin, işleyişi ve yetkilerinin netliğinin sağlanması olmaktadır.

Yukarıda sayılan dört ana başlık birbiriyle içiçe geçmiş, birbirini etkileyen bir nitelik taşımaktadır. Demokratik öğrenci hareketinin sorunları ve görevlerini tartışmalarının içeriği ve eyleme dökülüş biçimleri ile birlikte ele almak, tartışmaları sonuç verici, hedefleri belirginleştirici, birlik ve aynlık noktalarını açığa çıkartıcı olacaktır.

Demokratik öğrenci hareketini oluşturan her eğilimin üzerinde anlaştıkları bir konu, öğrenci derneklerinin kitleselleşmemiş olduğu gerçeğidir. Öğrenci derneklerinin yasal ve keyfi engelleri aşarak çeşitli kampanya dönemleri ile toplumsal meşruiyetlerini kabul ettirmelerine karşın henüz yığınların örgütlendikleri alanlar halini alamamışlardır. Ancak nesnel gerçeği saptamak, nedenleri ve çözüm yollarını belirginleştirmek için yeterli olmamaktadır.

Herşeyden önce öğrenci gençlik içinde öğrenci derneklerinin örgütlenme potansiyelinin olup olmadığı tartışmasını hızla aşmak gerekir. Öğrenci derneklerini kurmak için ilk yola çıkıldığı şartların tüm olumsuzluğuna karşın yığınlara güvenme bakış açısının temelini oluşturmuştur. Gelişen süreç içinde derneklerin çalışmaya başlamaları ve etkinliklerini artırmalarına paralel olarak, geniş öğrenci yığınları öğrenci derneklerinin varlıklarından ve çalışmalarından bilgili olmağa başlamış, çeşitli etkinliklerine destek vermiş ve son eylemler döneminin gösterdiği gibi öğrenci derneklerinin kapatılmasına yönelik saldırılara karşı yığınsal tepkiler ortaya çıkmıştır. Öğrenci gençliğin yaşadığı koşulların ağırlığı ve sorunların yığılmışlığı örgütlenme istemini yükseltmektedir. Gerek depolitizasyon, gerekse baskıların yarattığı korku ve tedirginlik aşılmakta, yığınların kendi hak ve çıkarları için örgütlenme arzusu yayılmaktadır. Bu koşullarda öğrenci derneklerinin öğrencilerin gündeminden çıktığını söylemek demokratik savaşımın görevlerini ertelemek, ortaya çıkan eksikliklerin sorumluluğunu yığınların sırtına yıkmaktan başka bir anlam taşımamaktadır.

Hayri Ekinci

Öğrenci derneklerinin kitleselleşme sorunu izlenen hatta sıkı sıkıya bağlıdır. Yığınların içinde bulunduğu nesnel ve öznel koşulları dikkate almayan her yaklaşım biçimi çözümsizlüğe mahkumdur. Öğrenci derneklerinde kitleselleşmenin, öğrenci yığınlarının somut çıkarları için çalışma, örgütlenme ve savaşım verme temelinde yükseleceğinin bir kez daha altını çizmek gerekir. Altmışbine yakın üniversite öğrencisi; kaynağını YÖK'ün oluşturduğu sorunlar yumağı ile hergün karşı karşıya kalmaktadır. Bu nesnel gerçek kavranmadan, yığınları kazanmanın bu ana halkası yakalanmadan sadece savunulan politik ilkelerin toparlanmayı sağlayacağı, öğrenci gençliği kendi hak ve çıkarları için ortak savaşıma seferber edeceği düşüncesi boşlukta asılıp kalmaktadır.

Güncel savaşımın yığınların kazanılması ve harekete geçirilmesi için ana halka olarak yakalanması ve hareketin bir bütün olarak eğitim sistemine ve onu yaratan toplumsal koşullara yönelmesi temel yaklaşım biçimini oluşturmaktadır. Böylesi bir süreç atılmalara karşı yürütülen 44. maddenin değiştirilmesi kampanyası ile başlamış, öğrenci derneklerine yönelen saldırılar karşısında yeni bir noktaya sıçramış ve son mitingler dönemiyle kendisini açıkça ortaya koymuştur. Eylemler döneminde gerek küçümseyici ve harekete uzaktan bakıcı yaklaşımlar, gerekse dışında kalıcı ve engelleyici tavırlar henüz taze liğini korumaktadır. Bu tavırların sahiplerinin; öğrenci derneklerinin kitleselleşmesinin önündeki engelin "yolları tıkayan," "kitleleri eylemsiz bırakanların" Yanıcılar olduğu değerlendirmesini yapmaları nesnel gerçeklik ile çelişki içinde bulunduklarını ortaya koymaktadır.

Öğrenci derneklerinin kitleselleşmesi sorunu aynı zamanda örgütlenmenin yaratacağı etkin bir iç işleyiş mekanizmasına bağlıdır. Ama herşeyden önce öğrenci yığınlarına örgütlenecekleri bir zemin sağlamak, başvuru yaparak tüzel kişiliği kazanmak gereklidir. Kitleselleşmek acil bir görev olarak tanımlanırken, örgütlenme araçlarını yaratmamakta ısrarlı olmak, yine garip bir çelişkinin ifadesi olmaktadır. Onlarca öğrenci derneği uzun süren savaşım dönemleri sonucunda başvurularının kabulünü sağlar, kongrelerini gerçekleştirirken örneklerinin bulunduğu İstanbul'da dernek başvurularını geciktirmenin hiçbir gerekçesi olamaz. Zor koşullar altında Diyarbakır'da, Konya'da, Van'da öğrenci dernekleri için girişimler yapılırken, İstanbul'da dernek kurmayı geciktirmek doğrudan güncel görevleri savsaklamaktan başka bir biçimde değerlendirilemez. Platformlara sadece öğrenci derneklerinin temsilcilerinin katılması gerektiğini tekrarlayanların öncelikle demokratik öğrenci hareketinin güncel görevlerini yerine getirerek derneklerin kurulmalarını sağlamaları tutarlılığın ölçütü olacaktır.

Öğrenci derneklerinde işleyişin demokratik merkeziyetçi temelde düzenlenmesi üyeler ile dernek arasında bilinç ve sorumluluk ilişkilerinin kurulmasını sağlamaktadır. Her öğrenci derneği üyesinin başlıca görevi ortak savaşım isteğinin sonucu kendi iradesiyle katıldığı derneğini korumak olmalıdır. Sendikal savaşımın araçları olan derneklerin yığınların gözünde itibarını güçlendirmek ve yığınları örgütlenmeye çekebilmek disiplinli ve örgütlü bir çalışma ile gerçekleştirilebilir. Bu noktada dernek içi farklı eğilimlerin birbirleri ile olan ilişkilerinin aldığı biçimlerin öğrenci derneklerinde örgütlenmeye hazır ve istekli olan kesimlerde olumsuz değerlendirmelere yol açtığı açıklıkla ortaya konmalıdır. Öğrenci

derneklerinin bir kısım öğrencinin kendi programlarını kendi başlarına yaşama geçirmeğe çalışmalarının değil yığınları örgütlemenin araçları olduğu gözden kaçırıldığında örgütlenmeninsaygınlık ve etkinliğinin önünde engeller oluşturulmakta, çekingen hatta uzak tavırlar ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle öğrenci derneklerinde birlikte bulunmanın nedenlerini kısaca özetler isek, ortak çıkarlar için birlikte savaşım verme istek ve niyetinin taşınmasıdır. Birarada olmanın koşulları ortak politik bakışlara sahip olmak değil, öğrenci olmaktan kaynaklanmaktadır.

Oysa yaşanılan süreçte iki yönlü bir eğilim, olumsuzluklar sergilemektedir. Birincisi bilinçli olarak dernek kurma çalışmasını geciktirerek yığınların değil az sayıdaki öğrencinin katıldığı çalışmaların yürütülmesidir. İkincisi dernek içi işleyiş ve karar mekanizmalarının tanınmaması biçiminde kendini gösteren "dar grup" çıkarlarının hakim olmasıdır. Son yapılan kongrelerde daha açık biçimde ortaya çıkan bu durum, derneklerin yönetiminde olunursa çalışmalara katılmak, eğer yönetimde yer alınmıyorsa, bırakalım dernek kararlarının her üyeyi bağlayacağı temel ilkesinin yaşama geçirilmesini doğrudan dernek iradesinin en üst organı olan kongrelere terk etme tavırlarına dönüşebilmektedir. Aynı anlayışın her iki görüntüsü de kendi çıkarları ile demokratik öğrenci hareketinin çıkarlarını bağdaştıramamak daha açık bir değişle kendi çıkarlarını demokratik öğrenci hareketinin çıkarlarının önüne koymak, üstün görmektir. Öğrenci gençlik içindeki birlik eğilim ve isteğini dikkate almayan, hareketin yükseldiği zeminin farkına varmayan hiçbir eğilim öğrenci derneklerinin kitleselleşmesi hedefine ulaşılmasına katkıda bulunmayacaktır.

Önümüzdeki dönemde gerek yığınları, somut çıkarları için öğrenci derneklerinde savaşıma çekmenin gerekse öğrenci hareketinin eylemlerinde bir yükseliş sağlanmasının somut hedeflerinin saptanması örgütlenme ve ülke çapında eşgüdümün sağlanmasının önemi artmaktadır. Dönem başında acil bir sorun olan demokratik öğrenci hareketinin karşısına çıkacak olan yığınsal atılmalar ve öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğunu etkileyen harçlar karşısında hazırlıklı olmak, planlar yapmak, hedefler saptamak, çalışmaları hazırlamak öğrencilerin hak ve çıkarlarını koruma ve geliştirme sorumluluğunu üstlenen öğrenci derneklerinin görevleri arasında yer almaktadır.

Yine bugüne kadar onlarca öğrenci derneği yönetici ve üyesine uzaklaştırmalardan atılmalara dek uzanan çeşitli cezalar verilmesine neden olan çağdışı, baskıcı disiplin yönetmeliğinin değiştirilmesi istemini yükseltmek için çalışmalarda bulunmak demokratik öğrenci hareketine yönelen saldırılara karşı bir ses oluşturmak gelecek dönemin eylemliliği göz önüne alındığında önem taşımaktadır.

Öğrencilerin haklı, acil taleplerini yükselten, öğrenciler özelinde yaşanan sorunların ülkenin gerçeklerine bağlamak, illerde yürütülecek çalışmalara dayanan ülke çapında tek bir miting gerçekleştirilmesi hareketliliğin yükseltilmesine önemli katkılarda bulunacaktır.

Daha birçok özgün çalışmanın yanısara son olarak çeşitli bilim dallarından başlayarak üniversite düzeyine yükselecek bir plan ve programın yaratılmasıyla özerk ve demokratik üniversite kurultayının gerçekleştirilmesi, demokratik öğrenci hareketinde atılan ileri bir adım olacaktır.

Demokratik öğrenci hareketinin önündeki görevleri güncele dayalı olarak sıraladıktan sonra bu çalışmalara katılım için hangi koşullar aranmalıdır sorusuna gelinmektedir. Yaşama geçirilmesi için karar alınması gereken güncel görevler karşısında "ilkeler" denilerek çalışmaların engellenmesitavırlarının ortaya çıktığı düşünülürse sorunlara duyarlı bir öğrencinin bile kavrayıp, gerçekleşmesi için işe koyulacağı bu görevlerin netleştirilmesi için üzerinde anlaşılamayan noktaların neler olduğunun açıklanması gerekir. Ama dernekleri hızla çalıştırıp örgütlenmesini derinleştirerek, yığınların kazanılması savaşını yükseltmenin yerini kendi gücünü bir diğerinin zararına geliştirmek aldığında çalışmaların ülke düzeyinde her birimi kapsayarak gelişmesi mümkün olmamaktadır. Çalışmalar yorucu olmakta ve sonuçsuz kalmaktadır. Demokratik öğrenci hareketinin önündeki sorunların çözümlenmesinde, gösterilecek aktif tavır ve her eğilimin hareketin sorunları karşısındaki duyarlılığı ve birlikte yürümek için taşıdığı istek ve niyet belirleyici olacaktır.

Türkiye Öğrenci Dernekleri Platformunun örgütlenmesi, işleyişinin yerleştirilmesi sürecinde bölgecilik rüzgarlarının hızı kesilmemiş görülmektedir. Öğrenci gençliğin akademik mesleki örgütlenmesinin merkezi—federatif bir nitelik taşımasının gerekçeleri ve bölgecilik anlayışının hareketi daraltıcı, birbirinden özerk bölgeler yaratarak güç merkezleri yaratma çabalarına dergimizin önceki sayılarında yer verilmiştir. Son dönemdeki gelişmeler temel tespitleri doğrular biçimdedir. İstanbul Platformunun içinde bulunduğu durum bölgecilik eliyle güç kazanma peşinde koşanların durumlarını açığa çıkartmıştır.

Öğrenci dernekleri temsilcilerinin oluşturduğu her platform esas olarak hareketin ortak sorunlarına çözümler getirmek ve hareketin güncel görevlerini yerine getirme işlevi taşımalıdır. Her temsilcinin ve oluşturulan her platformun yetkisi, örgütlenmenin niteliğinden ve buna uygun işlevinden ayrı ele alınamaz. İstanbul düzeyinde öğrenci derneklerinin ortak tavır ve davranışını sağlamak, il düzeyindeki dayanışmayı yükseltmek ve ulusal platformun kararlarını hayata geçirmek ile görevli bu platformun, Türkiye düzeyinde "en başarılı", "en açık" görüşlere sahip olduğu iddia edilen platformun yaptığı en önemli iş yedi öğrenci derneğini tasfiye ettiği iddiasını ortaya atmak olmuştur. Üstelik Türkiye düzeyinde "en başarılı", "en açık" görüşlere sahip olduğu iddia edilen bu platformun yaptığı en önemli iş yedi öğrenci derneğini tasfiye ettiğini açıklamak olmuştur. "Karar" başta bahsedilen henüz dernek başvurularını yapmamış girişimlerin temsilcileri eliyle alınmış ve platforma ilgili derneklerden gelecek "kitle" temsilcilerinin belirlenmesi, yine aynı konumda bulunan bir "denetleme" kuruluna bırakılmıştır. Sonuçta yüzlerce üyesi bulunan, aralarında kongrelerini yapmış öğrenci derneklerinin yer aldığı yedi öğrenci derneği "hareketin" dışına bırakılmıştır. İşte çok övülen "İstanbul platformunun" durumu budur.

Türkiye Öğrenci Dernekleri Platformunun oluşum ilke ve işleyiş biçimlerinin netleştirilmesi kendisini dayatmaktadır. İstanbul örneğinde de görüldüğü gibi Türkiye platformunun zemini ve işleyişi mekanizmalarının kabulünün yanısıra, her düzeydeki platformların yetki ve sorumluluklarının da belirgenleştirilmesi hareketin birliği ve gelişimi açısından önem kazanmaktadır.

Platformun yerleşikliğinin sağlanması üç ana başlık altında toplanabilir. Birincisi bileşimidir. Her derneğin kendi temsilicisini kendi işleyiş ve karar mekanizmaları eliyle çözmesi esas olmalıdır. Çeşitli nedenlerle yönetici kurulları çalışamaz ya da temsil yetkilerini kaybetmiş duruma düşenler konusunda karar verme yetkisi Türkiye platformuna ait olmalıdır. Her derneğin birer "kitle" temsicisi adını verdikleri, çalışmanın disiplin ve işleyişinden uzak dar toplantılarla saptanmaya kalkışılması, "hareketi en alt birimlerine kadar böleceğim" demenin ifadesinden başka birşey olamaz.

İkincisi platformun yetki ve çalışma biçimidir. Platform öğrenci derneklerinde olduğu gibi demokratik merkeziyetçi bir işleyişesahip olmalıdır. Merkezi federatif bir yapılanma oluşturmayı temel alan platform karar ve yetkileri tamamen elinde toplamalıdır. Bölgeler, merkezi çalışmanın birer alt basamakları olarak ele alınmalıdır. Platform hiçbir yetkisini bölgelere devredemez. Demokratik öğrenci hareketinin tasfiyecilik—bölücülük tehdidine karşı korunmasının taban örgütleri olan öğrenci derneklerinin doğrudan karar alma sürecine katılımdan başka bir yolu yoktur.

Üçüncüsü platformun birlik zeminidir. Sendikal örgütlenmelerde farklı yaklaşım ve eğilimlerin bulunmasının, yığınsal bir örgütlenme olmasından hareketle doğallığı ülke çapında tek bir merkezi örgütlenmenin işleyiş ve karar mekanizmalarının tanınması çerçevesinde ele alınmalıdır. Demokratik öğrenci hareketinin YÖK'e karşı sürdürdüğü savaşımın toplumda sördürülen demokrasi savaşımından bağımsız ele alınmayacağı temel bir gerçekliği oluşturmaktadır. Ancak öğrencilerin sendikal örgütlenmelerinden politik örgütler yaratma heveslerine fırsat verilmemesi, hareketin genişlemesi ve kendi işlevlerini yerine getirmesi açısından önem taşımaktadır.

Demokratik öğrenci hareketi, yeni döneme, gerek savaşım hedeflerinin belirlenmesi, izlenecek örgütlenme biçimleri ve eylemleriyle hazırlanmasında, gerekse merkezi yapılanmasının sınırlarının yetki ve sorumluluklarının, işleyiş mekanizmalarının yerleşikliğinin sağlanmasında netlik ve kararlılık sağlayarak sorunları aşma bilinci ve ataklığıyla yaklaştığı sürece öğrenci hareketinin birliğini, savaşım hedeflerine yığınlarla birlikte ulaşma başarısını sağlayacaktır.

1968 Üniversite İşgalleri

Zekeriya Aytemur

"Eğitilmenin, özellikle yüksek eğitim yapabilmenin bir şans, bir imtiyaz durumu olduğu ülkemizde, üniversite sorununun tüm eğitim sorunundan ayrılamayacağını, eğitim sorununun ise temel düzen sorununa bağlı olduğunu bilmekteyiz. Fakat, mevcut düzen ve fırsat eşitsizliği içinde dahi, gerek üniversitelerin işleyişi yönünden, gerek öğrencilerin ekonomik sosyal durumları yönünden.. yapılacak bir çok işin bulunduğuna ve bunların imkan dahilinde olduğuna inanmaktayız."

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İŞGAL KOMİTELERİ KONSEYİ

Gençliğin üniversitenin iç sorunlarıyla ilgilenmeleri çok eskiye dayanır. 1896 yılında kurulan ilk öğrenci örgütü "Cemiyeti Tıbbiyeyi Osmaniye"nin yeni konulmak istenen derslere ve öğretim harcının artırılmasına karşı mücadele ettiğini görüyoruz. 1870'lerde yapılan eylemlerden sonra 1890'da Darülfünün tatil ediliyor. 1900 yılında Darülfünün Şahane kurulurken öğrenci eylemlerine karşı daha baştan önlemler alınıyor. Gençlik eylemleri 1945'den sonra yeniden artıyor.

1950-1960 döneminin tek önemli olayı " İstanbul Yüksek Tahsil Talebe Cemiyeti"nden bir grup gencin Nazım Hikmet için açtığı af kampanyası. Bunun dışında devrimci bir örgütten ya da öğrenci eylemlerinden söz etmenin olanağı yok.

1964 yılında üniversitede harçların artırılmasıyla birlikte yoğun tepki ve protestoların geliştiğini görüyoruz. Bu olaylar içinde yeni bir konu tartışılmaya başlanıyor; "Üniversitede Reform". Bu tartışma eylemlere yeni bir içerik kazandırıyor ve 10 Aralık 1964 günü gençler reform için iktidara 7 gün süre tanıyorlar. 18 Aralıkta süre bitiyor, ancak hükümet yetkilileri reform çalışmalarının başlayacağına söz verince eylemlere son veriliyor, daha sonra önemli olmayan birkaç değişiklikle eylemler yatıştırılıyor.

Fakat 1968 yılına gelindiğinde gençliğin bilinç düzeyi üniversitenin yeni değerler üzerine kurulması gerektiğini görecek noktadaydı. Öte yandan 1968 yılında Avrupa'da (özellikle Almanya ve Fransa'da) gelişen öğrenci olayları Türkiyeli Yüksek Öğrenim Gençliği'ni de etkilemişti. Ancak bu eylemleri Avrupa taklitçiliği olarak gören anlayış kesinlikle haksızdır, eylemlerdeki bu çakışıklık aslında raslantı değildir. Türkiye ekonomisi dışa-bağımlı bir ekonomi olduğundan Avrupadaki tekelci tröstlerin yarattığı kriz Türkiye'deki dışa-bağımlı sanayiyide etkilemişti. Bu krizi kendi bünyesinde ilk kez duyumsayan toplum kesimi gençlik olmuştur. Bu nedenle de Türkiye'deki üniversite işgalleri Avrupa'daki Mayıs eylemlerinin hemen ardından gelmiş ve davranış biçimi benzeşmiştir.

"Eğitimde Reform" istemi özünde halkın parasıyla okuyan gençlerin, halka dönük bir eğitim yapılması ve yönetim kademelerinde kendilerine de söz hakkı verilmesi anlamına gelmekteydi.

Boykot hareketi ilk olarak 10 Haziran 1968'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde patlak verdi, kısa zamanda Hukuk Fakültesi ve Fen Fakültesi'ne sıçradı. Ertesi gün ise İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde sınav tablolarının yakılması ve üniversite santralinin ele geçirilmesiyle başlayan olay, dekanlığın ve rektörlüğün işgali ile genişledi. 12 Haziran'da İktisat Fakültesi ve İstanbul Tıp Fakültesi boykota katıldı, bunu diğer fakültelerin boykot hareketleri izledi.

Aslında devrimci öğrenci kuruluşları eylemleri sonbaharda başlatmayı düşünüyorlardı. Çünkü tam Üniversitelerin tatile gireceği sıra başlatılacak bir boykot eylemi, sonbaharda yeni ders yılı başlarken girişilecek harekete göre daha zayıf kalacaktı. Ancak bu hareketi yozlaştırmak isteyen gerici güçler hareketi zamansız başlattılar. CKMP militanı, TÜTB Başkanı Ufuk Senri verdiği demeçte üniversitede reform istediklerini söylüyordu. Bu istem aslında CKMP lideri Alparslan Türkeş'in hazırladığı ve üniversitenin özerkliğini ortadan kaldırmayı ve kuruma tamamen sağcı düşünceyi

bakim kılmayı amaçlayan' bir yasa önergesini kamuoyuna benimsetmeyi ve parlamentodan geçmesi için ortam hazırlamayı amaçlıyordu. Bu oyunun farkına çabuk varıldı ve hemen engellendi.

İstanbul Üniversitesi'nde başlayan boykot hareketini koordine etmek için kurulan "eylem komitesi" pazarlıkçı bir hüviyet taşıdığından, devrimci gençler 20 kişilik yeni bir boykot komitesi kurdular ve böylece eylemler denetime alındı. Komite öğrencilerin okul yönetimine katılmaları gibi temel bir istemi de içeren 11 maddelik bir bildiri yayınladı.

Bu bildiride "öğrenci sayısının sınırlandırılması, üç sözlü hakkı verilmesi, lisan muafiyetinin son sınıfa kadar uzatılması, bazı derslerdeki aşırı başarısızlığın nedenlerinin üzerinde durulması, pratik çalışmanın çoğaltılması, kitapların hacimlerinin ve fiyatlarının düşürülmesi" istenmişti. Fakat en önemlisi öğrencilerin de yönetime katılması istemidir, bu istem boykota gerçekten demokratik bir nitelik kazandırdı. Bu gelişme karşısında sağ güçler boykot komitelerinden ve alt örgütlerden çekildiler, böylece boykot hareketi tamamen devrimci demokrat ve bilimsel sosyalist gençlerin kontrolü altına girdi.

10 Haziran'da İstanbul Üniversitesi İşgal Komiteleri Konseyi "İstanbul Üniversitesi Genel Reform Tasarısı ve Fakültelere Özgü İstemleri"i hazırladı ve dizgiye verdi. Broşür 20 Haziranda baskıdan çıkmıştı. İstemler ana hatlarıyla şöyleydi:

"İmtiyazlı profesörler azınlığının diktatoryal yönetimini engellemek için; doçent-profesör ayrımının kaldırılması, üniversite öğretim üyeliğinin sınavla saptanması, kürsü başkanlığı yerine "Kürsü Kurulları" sisteminin getirilmesi."

"Asistanların bir kürsü şefine ve geleceklerinin o kürsü başkanının iki dudağı arasındaki bir söze bağlı oluşu, asistanların kişiliği yönünden olduğu kadar, bilimsel yönden de gelişmesini olumsuz kıldığından; asistanların görevden alınmalarının "Kürsü Kurulu"nun oy çokluğuna bağlı olması, asistanların dekan seçiminde oy hakkı bulunması ve Fakülte Yönetim Kurullarında oy hakkına sahip olması."

"Öğrencilerin üniversitede yönetime katılımı ve yöneticilerinin seçiminde söz sahibi olması gerektiğinden; her Fakülte Yönetim Kurulu'na oy hakkı bulunan iki temsilcinin katılması, Üniversite Yönetim Kurulu'na ise gene oy hakkı bulunan üç temsilci katılması ve rektör seçiminde bu temsilcilerin oy hakkının bulunması."

"Üniversite Öğretim Üyeliği ünvanının ticari bir meta olmaktan çıkartılması ve öğretim üyelerinin bilimsel araştırma yapmak yerine zamanlarını ticari kazanç uğruna harcamalarının önlenmesi için; tam saat çalışma zorunluluğu."

"Üniversite bugün büyük bir mali yoksulluk, boş zamanlarını değerlendirme zorluğu, konut ve besin sorunları içindedir. Gençliğin ekonomik ve sosyal sorunları çözülmeden, üniversite yönetici ve öğrencilerinin öğrencileri kınamaya, suçlamaya hiçbir hakları bulunmayacağından; burs ve krediler için bütçeye daha çok ödenek konması, bursların hayat pahalılığı ile orantılı hale getirilmesi, yurt inşaatlarına bir an önce başlanması, yemek sorununun kalite ve ucuzluk niteliklerine sahip biçimde düzene konulması, kültürel faaliyetlerin yürütülebileceği lokaller açılması ve ders kitaplarının üniversitece bastırılarak maliyetine öğrencilere dağıtılması."

"Sınav sistemlerinde yapılması istenen değişiklikler; sonsuz sınav hakkı, tek sınav sisteminin uygulanması (bir dersin teorik ve pratik sınavları ayrı ayrı yapılabilir), sınavların dürüstlüğünün sağlanması ve itiraz hakkının tanınması."

"İstanbul Üniversitesi Disiplin Yönetmeliği anti-demokratik ve hukuğa aykırı olduğundan; 'İma yolu ile hakaret', 'hakarete teşebbüs' gibi muallak kavramların çıkartılması, disiplin suçlarının sınırlarının kesin olması ve gereken cezaların gösterilmesi, öğrencilerin üniversite içinde toplantı yapmasını engelleyen maddenin kaldırılması, ceza verecek her organda oy hakkına sahip bir öğrencinin bulunması, karar hakkında bir üst kurula başvurma hakkının tanınması."

Bu genel istemelerin yanı sıra fakültelerin kendilerine özgü istemleri de vardı.

Hükümet konuyu Milli Güvenlik Konseyi'ne götürdü. Gelen yanıt; "Üniversite olaylarında kuvvet kullanılması doğru değildir ve öğrencilerin haklı istemleri karşılanmalıdır." şeklindeydi. Bunun üzerine Süleyman Demirel "güçsüz hükümet" damgası yememek için konuyu parlamentoya götürdü. Ve Millet Meclisi'nde genel görüşme açılmasını sağladı. Görüşmelerin üçüncü günü olaylar durmuş, işgal ve boykotlar sona ermiş, iktidar endişe ve korkularından sıyrılmış olarak Millet Meclisi'ne gelmişti.

Türkiye İşçi Partisi grubu adına konuşmak için kürsüye gelen Behice Boran "Gençlik ne istiyor? Üniversite yönetimine ben de katılacağım. Bilimsel öğretim yapan üniversite istiyorum. Iç ve dış sömürüye paydos diyorum... İşte gençliğin dedikleri bunlardır ve haklıdırlar. Sömürü düzeni devam mı etsin istiyorsunuz?" deyince, AP milletvekilleri daha önce kararlaştırdıkları gibi ayağa kalkmışlardır, Ekrem Kılıçoğlu Boran'ın susturulmasını isterken, İhsan Ataöv Boran'a bağırmaya başlar.

Demirel İstanbul'da verdiği demeçte üniversite reformundan yana olmadığını açıklamıştı. İktidar için reform, kitap ve yurt işinin çözülmesi, bursların 350 liraya çıkması gibi çözüme yönelik olmayan tedbirlerdi Oysa genclik, özel yüksek okulların devletleştirilmesini, üniversitelerin halka dönük eğitim yapmasını, kendilerinin de üniversite yönetiminde söz sahibi olmalarını istemekteydi.

1968 gençliğinin gerçekleştirdiği eylemlerle bugüne bıraktığı ve sahip çıkılması gereken iki önemli miras vardır. Bunlardan ilki; üniversitenin ve üniversiteli olmanın getirdiği sorunlar temelde kapitalist sistemden kaynaklanıyor olsa da bu düzen ve var olan fırsat eşitsizliği içinde dahi gerek üniversitelerin işleyişinin demokratikleştirilmesi yönünde, gerekse öğrencilerin sosyo-ekonomik koşullarının düzeltilmesi yönünde yapılabilecek şeyler vardır ve yapılmalıdır. Üniversite ve yüksek okullarda girişilen boykot hareketleri, eğitimde halka dönük bir değişimin gerçekleştirilmesi yolunda atılan önemli bir adım olmuştur.

Değerli gazeteci ÖRSAN ÖYMEN'i yitirdik. Çalışkanlığı, demokrat kişiliği, dostluğu örnek olacak.

Türkiye Öğrenci Hareketiyle Dayanışma Bildirisi Yayınlandı

Avrupa kıtası üzerindeki milyonlarca üniversite öğrencisini temsil eden Ulusal Öğrenci Birlikleri, Türkiye öğrenci hareketinin güdümlü dernekler kurdurulmasını öngören yasa teklifine karşı ve özerk- demokratik üniversite için mücadelesiyle dayanışma bildirisi yayınladılar. 22. Avrupa Ulusal Öğrenci Birlikleri toplantısı, bu yıl 6-9 Temmuz tarihleri arasında İngiltere'nin güney kıyısındaki South Hampton Üniversitesi'nde yapıldı. Evsahipliğini İngiltere Ulusal öğrenci Birliği (NUS/UK) nin yaptığı toplantıya Avrupa'dan 23 ülkenin ulusal öğrenci birliği'ne ek olarak Filistin Genel Öğrenci Birliği (GUPS) Güney Afrika ANC Gençlik ve Öğrenci Birliği, Uluslararası Öğrenci Birliği (IUS) ve Batı Avrupa Öğrenci Enformasyon Bürosu (WESİP) ile Uluslararası Öğrenci Araştırma Merkezi (ISRC) yöneticileri katıldı.

Tartışmalar 5 ana konu üzerine çalışma grupları ve genel oturumlar şeklinde yürütüldü. Ana konular ve çalışma gruplarının başlıkları şunlardı: 1. Öğrenciler ve Eğitim Politikası(a. Eğitimin içeriği, b. Eğitimde mali öncelikler, c. Eğitim sisteminin sorumlulukları) 2. Öğrencilerin sosyal durumu (a. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durum, b. Öğrencilerun barınması, c. Eğitimde kadınların durumu), 3. Öğrenci dayanışma etkinlikleri (a. Gelişmekte olan ülkelerin ve bölgelerin durumu, b. Güney Afrika Halkı ve Öğrencileriyle Dayanışma, c. Orta Amerika halkları ve öğrencileriyle Dayanışma, d. Filistin halkı ve öğrencileriyle daya nışma), 4. Barış, silahsızlanma ve işbirliği sorunları (a. Uluslararası Barış ve Güvenlik, b. Helsinki Konferansı ve sonrası, c. Barış, güvenlik ve kalkınma) 5. Ulusal ve uluslararası işbirliği (a. Ulusal yönler, b. Öğrenci örgütleri ve toplum. c. Uluslararası işbirliği).

Resmi program dışındaki kimi sohbetler sırasında Avrupa öğrenci örgütleri temsilcileri dostça bir hava içersinde bilgi ve görüş alışverişinde bulundular. Avrupa çapında öğrencilerin işbirliğinin öneminden hareketle bu işbirliğini güçlendirici yönde bir dizi ortak eylemler kararlaştırdılar. Bunlar arasında, bu yılki Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Günü'nde (10 Aralık) Güney Afrika halkıyla dayanışmanın çeşitli biçimlerde öne çıkarılması yeralıyor. Toplantıda ayrıca bundan sonraki Hazırlık Komitesi toplantılarıyla birlikte çeşitli konular da seminerler de düzenlenmesi ve bunlardan birincisi'nin 1988 başlarında Fransa'da "eğitimin içeriği" ve hedefleri" konusunda yapılması kararlaştırıldı.

Ulusal Öğrenci Birlikleri 22. Avrupa toplantısı gelecek yıl yapılacak olan 23. Avrupa Toplantısı Hazırlık Komitesi'nin oybirliğiyle seçimi ve kısa bir basın bildirisinin onaylanmasıyla sona erdi. Hazırlık Komitesi'ne şu ülkelerin ulusal öğrenci birlikleri girdiler: Bulgaristan, Çekoslavakya, Finlandiya, Fransa, İngiltere, İsveç, İsviçre, Polanya, Sovyetler Birliği.

Toplantıya Ulusal Öğrenci Birliği bulunmayan Portekiz, İspanya, İtalya ile Lüksemburg, Yugoslavya ve Arnavutluk dışında tüm Avrupa ülkeleri katıldılar. Demokratik Alman Cumhuriyeti öğrenci delegasyonu ise vize sorunu nedeniyle İngiltere'ye gelemedi. Türkiye öğrenci hareketinin sorunları, öğrenci dernekleri'nin Nisan direnişi ve bu koşullarda uluslararası dayanışmanın artan önemi de toplantıda dile getirdi.

Toplantıya katılan Ulusal Öğrenci Birlikleri, BM Genel Sekreterinin Ortadoğu üzerine bir uluslararası konferans toplanması girişimleri ni destekleyen bir mesaj ve Güney Afrika ırkçı rejimine bir protesto telgrafı yanısıra Türkiye öğrencileriyle dayanışma dile getiren bir bildiri yayımladılar. Bildirinin tam metni şöyle:

İngiltere'deki Southampton Üniversitesi'nde, 6–9 Temmuz 1987 tarihlerinde yapılan Ulusal Öğrenci Birlikleri 22. Avrupa Toplantısına katılan aşağıda imzası bulunan örgütler olarak, bizler Türkiye öğrenci hareketinin ve üniversitelerinin durumundan duyduğumuz derin kaygıyı dile getiririz.

1980 Askeri darbesinden bu yana, öğrenciler ve üniversiteler yetkililerin sonu gelmez saldırılarına maruz kalmaktadır;öğrencilerve öğretim üyelerinin demokratik örgütleri yasaklanmış, binlerce öğrenci ve öğretim üyesi okullardan uzaklaştırılmış, son on yılların birçok demokratik kazanımları yanısıra üniversitelerin özerkliği ortadan kaldırılmıştır.

Son yıllarda "demokrasiye dönüş" üzerine sarfedilen bunca sözlerin yanında Türkiye'de üniversite yaşamının darbe sonrası özelliklerinin aynen kalmış olması ibret vericidir.

Dahası, ülkede demokrasi güçlerinin belli ilerlemeler kaydettiği koşullarda kendi bağımsız öğrenci derneklerini kurmaya girişen öğrenciler çeşitli baskı biçimleriyle karşılaşmışlardır—ki bunların sonuncusu, ordunun dayattığı Yüksek Öğretim Kanunu'nda değişiklik yaparak, gerçekte kurulması olanaksızlaştırılmış ve üniversite yöneticilerinin denetiminde olan resmi öğrenci dernekleri kurulmasını gündeme getirecek, ve öğrencilerin kendi demokratik girişimleri sonucu yasal olarak kurulmuş mevcut öğrenci derneklerinin kapanmasına yolaçacak bir yasa tasarısının parlamento eğitim komisyonundan geçirilmesidir.

Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında bu yeni yasa tasarısını çeşitli biçimlerde protesto eden onbinlerce öğrenciye karşı yetkili leri nin gösterdiği tepkiyi tam bir hoşnutsuzlukla karşılıyor ve öğrencilerle dayanışmamızı dile getiriyoruz.

Avrupa'daki milyonlarca öğrenci a dına şunları talep ediyoruz.:

—NİSAN 1987 ÖĞRENCİ PROTESTOLARINA İLİŞKİN OLARAK TUTUKLANAN TÜM ÖĞRENCİLER SERBEST BIRAKILMALI, YAKLAŞIK 200 ÖĞRENCİ HAKKINDA DGM'LERDE AÇILAN DAVALAR DÜŞÜRÜLMELİDİR;

—MEVCUT ÖĞRENCİ DERNEKLERİNİ KAPATMA ÇABALARINA SON VERİLMELİ, ÖĞRENCİLERİN ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE VE KARAR MEKANİZMALARINA KATILIM HAKKINA SAYGI GÖSTERİLMELİDİR;

—ÖĞRENCİ HAREKETİNE VE GENÇLİK VE ÖĞRENCİ DERGİLERİNE, ÖZELLİKLE DE ÖĞRENCİ POSTASI'NA KARŞI HER TÜRLÜ BASKILARA SON VERİLMELİDİR.

EFEE (Yunanistan Ulusal Öğrenci Birliği)
UNEF (Fransa Ulusal Öğrenci Birliği)
POFNE (Kıbrıs Ulusal Öğrenci Birliği)
USI (İrlanda Ulusal Öğrenci Birliği)
ÖH (Avusturya Ulusal Öğrenci Birliği)
KSV (Malta Ulusal Öğrenci Birliği)
ZSP (Polonya Ulusal Öğrenci Birliği)
SFS (İsveç Ulusal Öğrenci Birliği)
SYL (Finlandiya Ulusal Öğrenci Birliği)
VVS (Belçika Ulusal Öğrenci Birliği)
NSU (Norveç Ulusal Öğrenci Birliği)
DSF (Danimarka Ulusal Öğrenci Birliği)
VSS/UNES (İsviçre Ulusal Öğrenci Birliği)
CSUV (Çekoslovakya Ulusal Öğrenci Birliği)
NUS/UK (İngiltere Ulusal Öğrenci Birliği)
IUS (Uluslararası Öğrenci Birliği)

EMPERYALİZMİN YILDIRMA VE YALNIZLAŞTIRMA POLİTİKASINA KARŞI GÜÇLÜ BİR SİLAH

ENTERNASYONALİZM

Dünyamızın geleceğini barışçı, eşitlikçi, toplumcu bir sistemde gören güçler, ilk sosyalist devrimin başarıya ulaştığı 1917 yılından beri, hem zenginleşen teorik–pratik deneyimlerine dayanarak, hem de gelişen dünya sosyalist sisteminden güç alarak mücadelelerini sürdürüyorlar. Kapitalizmin ekonomik ve siyasal egemenliğini devam ettirmek için dört elle sarıldığı emperyalist taktikler ve bunların baş uygulayıcısı olan uluslararası tekeller, yaşamda kalma mücadelesini artık birbirinden kopuk, tepkisel bir direnişe karşı değil, ortak çıkarlar doğrultusunda dayanışmayı önde tutan güçlere karşı, dünya sosyalist sistemine ve sistemin dostları olan işçi sınıfı partilerinin öncülüğündeyürüyen devrimci güçlere karşı veriyorlar.

Tüm insanlığı tehdit eden nükleer savaş felaketi silahlanmanın ulaştığı boyutların ekonomik, siyasi ve askeri sonuçları dünya nüfusunun tümünü ilgilendiren global bir sorun. Günümüzün bu en yakıcı sorununa karşı, halkların çıkarları ortak bir barış mücadelesinde yatıyor. Barış, bugünkü toplumsal koşullarda, doğrudan doğruya emperyalizmin, uluslararası silah tekellerinin, ve onların işbirlikçisi gerici siyasal iktidarların karşısında yerini alan bir kavram. Demokrasi, bağımsızlık, sosyalizm mücadelesi, dünya işçi sınıfı partilerinin öncülüğünde yürüyen güçler için nasıl ayrılmaz bir bütün oluşturuyorsa, barış mücadelesi de tüm bu bileşenleri içeren, onlarla birlikte varolan bir sorumluluk olarak omuzlanıyor.

Emperyalizmin kendi sonunu hazırlayan bu mücadele karşısında, önemli ideolojik silahlarından biri, değişiminden barıştan yana güçleri, sosyalist sistemden koparmak, bu güçlerin birlik ve dayanışmanın verdiği direnç, umut ve kararlılıktan uzaklaşmasını sağlamak, bu yolla onları yalnızlığa, yılgınlığa itmek amacına hizmet eden anti–komünizm ve anti–sovyetizm. Bu bölme politikası karşısında, işçi sınıfı partileri ulusal düzeyde anti–tekel, anti–emperyalist cephenin oluşturulması çabasının başını çekerken, burjuva tezlerinin aksine asla ulusal olan'ın karşısına dikilemeyecek olan uluslararası ortamda da aynı çabayı sürdürüyorlar. Kardeş partilerle, uluslararası tekellere karşı başka ülkelerin kardeş emekçi sınıflarıyla sağlanan dayanışma, hem uluslararası hem ulusal sorunların çözümünde belirleyici rol oynuyor. Bu çerçevede, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm ve barış mücadelesinin kararlı unsurları, tüm dünyada, öğrencilerden aydınlara, sendikalardan gençlik örgütlerine, kadın hareketinden hekimlere uzanan geniş bir yelpazede siyasi, kültürel işbirliğini güçlendirmeye yönelik örgütlenmelere gidiyorlar. Uluslararası birlik örgütleri, kuruluşlar, dayanışma kampanyaları yalnızlığa ve yılgınlığa karşı umudun ve direncin sözcülüğünü üstleniyor. Bu sayfalarımızda, Lenin'in yüzyılın başında "toplumsal yaşamın uluslararasılaşması" yolundaki saptamasını doğrulayan, yeni bir yüzyıla bu uluslararasılaşmayı "proleter enternasyonalizmi" çerçevesinde bir güç kaynağına dönüştürerek ilerleyen güçlerden sözediyoruz. Onların eylemleri, etkinlikleri içinde yeralmak nasıl bir görevse, onların dayanışmasını bizimle hissetmek de öyle bir mutluluk.

YARIN'IN ANTİ–DEMOKRATİK YASA TEKLİFİNİ PROTESTO EDEN BİLDİRİSİNİN TAM METNİ IUS TARAFINDAN YAYIMLANDI...

Uluslararası Öğrenci Birliği (IUS) tarafından 2 dilde (İngilizce ve Fransızca) yayımlanan ve Avrupa öğrenci hareketindeki önemli gelişmelere yer veren "Avrupa Bülteni", ANAP'ın öğrenci derneklerini kapatmaya yönelik anti–demokratik yasa teklifi ile bu teklife karşı yapılan direniş eylemlerine yer verdi. Bülten'in 4/87 sayısında, YARIN'ın hazırlayıp yurt dışındaki çeşitli örgüt, yayın organı ve kuruluşlara ilettiği, 11 Nisan 1987 tarihli basın bildirisi tam metin olarak yeraldı. Bildiride, yasa teklifinin içeriği anlatılarak, derneklerin kapatılması, güdümlü derneklerin kurdurulmak istenmesi protesto ediliyor ve dernekleşme süreci boyunca işkenceye varan her türlü baskılara göğüs germeyi bilen öğrenci hareketinin bu saldırıyı karşılıksız bırakmayacağı belirtiliyordu. "Türkiye demokratik öğrenci hareketini mücadele haftaları bekliyor..." denilen bildiride, 10 Nisan günü Ankara'da ODTÜ ve Hacettepe Üniversitelerinde gerçekleştirilen yemek boykotuna da değiniliyor ve jandarmanın dipçikli saldırısı şiddetle kınanıyordu. Bildiride, bu saldırıyı belgeleyen bir fotoğraf da yeralmıştı.

Dünya öğrenci hareketinin birlik örgütü IUS'un yayınında bu gelişmelere yer vermesini, uluslararası dayanışmanın güzel bir örneği olarak değerlendiriyoruz.

Dünya Gençliği 21. Yüzyıla Sorumluluk ve Umutla Yürüyor

"Gençlik ve 21. yüzyılın Geti recekleri" adlı toplantıda 80 ülkeden öğrenci birlikleri, gençlik örgütleri ve uluslararası kuruluşlar, Barışçı bir gelecek için biraraya geldiler"

IUS (Uluslararası Öğrenci Birliği)

Gençlik ve 21. yüzyılın getirecekleri". Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da 29-31 Mayıs tarihleri arasında yapılan uluslararası toplantı, bu başlığı taşıyordu. Dünyanın her yerinden farklı politik, ideolojik ve dinsel yönelimleri olan 200'ün üstünde gençlik örgütünün katıldığı toplantıda, yuvarlak masa tartışmaları şeklinde yapılan oturumlarda dünya gençliğini çok yakından ilgilendiren önemli sorunlar şu başlıklar altında ele alındı:

- O 21. yüzyılda savaşsız bir dünya
- O Gençliğin dayanışması: gerçeklik ve gereklilik
- O Bilimsel teknolojik devrim çağında gençlik
- O Gençliğin ve öğrencilerin global sorunların çözümüne katkısı
- O Gelecek gençliğindir, peki ya bugün?
- O Gençlik ve boş zamanlar.

Toplantıya Kongo'dan Bolivya'ya, Avusturya'dan Demokratik Kore'ye kadar toplam 80 ülkeden ulusal gençlik örgütlerinin yanısıra kimi uluslararası birlik örgütleri de katıldı. Bu örgütler arasında Uluslararası Öğrenci Birliği (IUS), Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu (WFDY), Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu (WIDF), Uluslararası Gazeteciler Örgütü (IOJ), Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU), Dünya Barış Konseyi (WPC) sayılabilir. 80 ülkeyi ulusal öğrenci birliklerinden sosyal demokrat, sosyalist, komünist gençlik örgütlerinden gelen delegelerin temsil ettiği toplantıya, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu üyesi iki örgüt de katıldı.

Yukarıda sıralanan altı ana başlıkta, ele alınan ve yanıt aranan sorular ayrıca sayfalarımızda yeralan ara başlıklara ayrılmıştı. Dünya gençliğinin "barış içinde birarada yaşama hakkı", "düşünme, örgütlenme, siyasi katılım hakkı", "eğitim, meslek, iş hakkı", "kendi kendisini, yetenek, bilgi ve deneyimlerini geliştirebilme hakkı", "geleceğini kurmada seçme ve belirleme hakkı" gibi temel haklarının yaşama geçirilmesinde birincil derecede önem taşıyan bu konuların tartışma gündemine alınmasında izlenen yöntem, katılımcı örgütlerin önerilerinin Bulgaristan gençlik örgütü Dimitrov Genç Komünist Birliği (DYCL), Bulgaristan Ulusal Öğrenci Konseyi (NSCB), Bulgaristan Bilimler Akademisi, Sofya Üniversitesi, Sofia—Press Ajansı ve diğer bazı örgütlerin çalışmasıyla biraraya getirilmesiydi. Dünya Barış Konseyi (WPC) Başkanı Romesh Chandra da toplantıya gönderdiği mesajda bu konuların önerilmiş olmasına dikkat çekerek "bunlar sizin haklı kaygılarınızı ve haklı düşlerinizi yansıtıyor. Uluslararası durumun bize yüklediği ivedi görevlere karşılık geliyor." diyordu. Chandra'nın toplantıya katılan örgütler nezdinde dünya gençliğine ilettiği mesajın tam metni şöyle:

Sevgili Arkadaşlar,

Dünya Barış Konsayi adına, size sıcak selamlar iletmek ve toplantınızda başarı dilemek istiyorum.

Bugün hiçkimse, bizim uzun bir süreden beri emin olduğumuz bir gerçeği, genç insanların bugün bugünün ve geleceğin kurulmasında yeri doldurulamaz bir rol oynadığı gerçeğini yadsıyamaz. Bu genç kuşağın artık uzaya sıçrayan silahlanma yarışının büyük tehlikelerine karşı duyarlılığında da açıkça görülüyor. Bugünden hazırlanan koşullar altında yaşayacak olanlar, sizler ve sizin arkadaşlarınız. Siz, sizden öncekilerin sağduyusunun tanıkları ve eylemlerinin yargıçlarısınız.

İşte bu nedenle biz, gençliğin barış ve silahsızlanma mücadelesine, nükleer silahlardan, savaştan, şiddetten arındırılmış bir dünya yaratma mücadelesine etkin ve yaratıcı katılımına çok büyük değer veriyoruz.

Sevgili Arkadaşlar,

Tartışmayı önerdiğiniz konular, haklı kaygılarınızı ve haklı düşlerinizi yansıtıyor. Uluslararası durumun bize yüklediği ivedi görev lere karşılık geliyor: Nükleer felaketin önlenmesi ve daha ileri bir anlayış ve işbirliğinin koşullarının yaratılması.

Barış ve bağımsızlık davasına her zaman önemli katkıları olmuş Bulgaristan gençliği ve öğrencilerinin girişimiyle yaptığınız bu toplantının, tüm örgütler ve gençlik hareketleri arasında, barışçı bir gelecek ile insanlığın kurtuluşu uğrunda daha yakın işbirliği bağlarının kurulmasını sağlayacağından eminiz.

DÜNYA GENÇLİĞİNİN GÜNDEMİNDEKİ SORUNLAR

Gençlik ve 21. yüzyılın getirecekleri" toplantısında ele alınan konu başlıkları, dünya gençliğinin gündeminin çeşitliliğini yansıtmakla birlikte, tek bir eksende sıralanıyordu,

Barışçı bir geleceğin yaratılması. Ele alanın konular, konu başlıklarında da göreleceği gibi somut önerilerin, alternatiflerin üretilmesi, görev ve sorumlulukların saptanması perspektifiyle tartışılmıştı.

I. 21. YÜZYILDA SAVAŞSIZ BİR DÜNYA

- O Silah yarışı mı, insanlık mı-Seçimi şimdi yapın.
- O Uzayda silahlara yer var mı-Yıldız Savaşları stratejisine karşı ne yapabiliriz?
- O Dünya-ortak mekanımız ve sorumluluğumuz-Nükleer felaketi ortak çabamızla nasıl engelleyebiliriz?
- O Detant süreci-Bu süreçteki rolümüz ve görevlerimiz nelerdir?
- O Kitle kıyımı araçları ve konvansiyonel silahlar-Arada ciddi bir fark var mı, yoksa yalnızca ölüme farklı bir yoldan gitmek mi sözkonusu.
- O Barış Hareketi-Nükleer gerçekliğin ortasında barışa giden yol.
- O Nükleer ve kimyasal silahlardan arındırılmış bölgeler-Barış fantazisi mi, yoksa barışçı bir dünyaya doğru gerçek bir adım mı?
- O Barış içinde birarada yaşama Bunun alternatifleri var mı?

II'GENÇLİĞİN DAYANIŞMASI: GERÇEKLİK VE GEREKLİLİK

- O Dayanışma etkinliklerinin biçimleri-Deneyimler, gelenekler, yeni yaklaşımlar.
- O Ortak dayanışma eylemleri-Olanaklar ve beklentiler.
- O Dayanışma etkinliklerinde

karşılaşılan engeller-Bunları ortak çabamızla nasıl aşabiliriz?

○ 21. yüzyılda gençlik dayanışması-Buna o zaman da gerek duyacak mıyız?

○ Şimdi dayanışmaya önem veriyorsun, 40 yaşına geldiğinde de önem verecek misin?

III.BİLİMSEL TEKNOLOJİK DEVRİM ÇAĞINDA GENÇLİK

○ Genç kuşaklar—Bilimsel teknolojik devrimin özneleri mi, nesneleri mi?

○ Bilgisayarlaşma-avatajları ve/veya dezavantajları.

○ İstihbarat çağında eğitim-Sorunlar ve olanaklar.

○ Bilimsel teknolojik gelişme-Bu yol savaşa mı, barışa mı gidiyor?

○ 21.yüzyılda insan ve makine-Uyum sorunları.

○ Uzay endüstrisi-Yeni işbirliği olanakları.

IV. GLOBAL SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE GENÇLİĞİN VE ÖĞRENCİLERİN KATKISI

○ Gelişme-yalnızca gelişmekte olan ülkeleri mi ilgilendiriyor?

○ Gezegenimiz 2000 yılında da yeşil olacak mı?

○ Silahsızlanma ve gelişme-Doğrudan doğruya ilişkili konular.

○ Demografik büyüme ve insanlığın beslenme sorunu.

○ Yeni uluslararası ekonomik düzen-2000 yılında hala yeni olacak mı?

○ Gençlik, öğrenciler ve yeni uluslararası haberleşme ve iletişim düzeni.

○ Uygarlık ve sağlık—Yeni tehlikeler ve olanaklar

V. GELECEK GENÇLİĞİNDİR, PEKİ YA BUGÜN

○ Barış içinde yaşama-Temel bir insan hakkı.

○ İş hakkı-21. yüzyılın eşiğinde de bu hak gözetilecek mi?

○ Eğitim-Ayrıcalık mı, hak mı?

○ Sivil ve siyasi haklar sistemi-Bu genç insanlar için yalnızca bir soyutlama mı?

○ Kadın ve erkek-Eşitlik mi, aynılık mı?

VI. GENÇLİK VE BOŞ ZAMANLAR

○ Herkes için spor mu, rekorlar için spor mu?

○ Gençlik ve öğrenci turizmi, değişim programları-Barışa, işbirliğine bir pasaport

○ Genç insanlar ve kültür-Yaratıcılar mı- tüketiciler mi?

○ 21. yüzyıl sanatı- Genç insanların yaşamındaki yeri ve gençlerin bu sanattaki rolü.

○ Boş zamanlar-Çalışmaya alternatif olarak mı, ekolarak mı?

Dünya Öğrenci Hareketinin Irkçılığa Karşı Dayanışması: Mandela'nın Kurtarılması İçin Uluslararası Dilekçeye Türkiye Öğrenci Dernekleri de İmza Atmalıdır

Apartheid'a son, Mandela'ya özgürlük!" Bu slogan, Uluslararası Öğrenci Birliği (IUS)un başlattığı bir dayanışma kampanyasına ad oldu. IUS, tüm dünya demokrasi güçlerine, en başta dünya demokratik öğrenci örgütlerine yaptığı çağrıda şöyle diyor:

"Güney Afrika'daki öğrencilerin ve akademik topluluğun haklarını savunmak için seslerini yükseltenlerin arasına siz de örgütünüzün adını ekleyin. Dayanışma dilekçesini imzalayın. 30 Eylül 1987'ye kadar bize ulaşan tüm imzaları, Birleşmiş Milletler Apartheid Karşıtı Komitesi'yle birlikte, ANC (Afrika Ulusal Kongresi), SWAPO, Afrika Birlik Örgütü, BM İnsan Hakları Komitesi, UNESCO ve Bağlantısızlar Hareketi'ne ileteceğiz. Lütfen dilekçeyi imzaladıktan sonra

"Güney Afrika'daki öğrencilerin ve akademik topluluğun haklarını savunmak için seslerini yükseltenlerin arasına siz de örgütünüzün adını ekleyin. Dayanışma dilekçesini imzalayın."

International Union of Students, P.O. Box 58, 17th November Street, 110 01 PRAOUE 01—CZECHOSLOVAKIA *adresine gönderin."*

Dünya öğrenci gençliğinin demokratik dayanışma örgütü IUS'un bu çağrısına yanıt verelim. Tüm öğrenci dernekleri, dergiler, öğretim üyeleri derneği, bilimsel—akademik kuruluşlar ve demokratik kitle örgütlerinin bu dilekçeye imza atmasını. uluslararası anti—faşist, anti emparyalist, anti—şoven-dayanışmanın bir gereği olarak görüyoruz. Dilekçenin çevirisini aşağıda yayımlıyoruz. İmzalanacak orijinal metnin kopyaları Ankara, İstanbul, İzmir Trabzon, Bursa, Adana bürolarımızdan edinilebilir.

Uluslararası Dilekçe

Güney Afrika'daki kardeşlerimizle birlikte, dünyanın her yerinde Barış, Demokrasi ve Bağımsızlık mücadelesi verenlerle birlikte,

☐ 20. yüzyılın utanç tablosu olan, insanlıkdışı, alçak apartheid sistemine ivedilikle son verilmesini talep ediyoruz,

☐ Apartheid devletine karşı uygulanacak ekonomik önlem ve yaptırımların bu devletin kaçınılmaz yıkılışını hızlandıracağına inanıyoruz,

☐ Güney Afrika'da ırkçılık karşıtı, demokratik, evrensel bir eğitimin yolunu açacak yeni bir Eğitim Yasası için mücadeleyi destekliyoruz,

☐ Nelson Mandela'nın ve Güney Afrika ırkçı rejiminin diğer tüm siyasi tutuklularının koşulsuz olarak serbest bırakılmaları konusunda ısrarlıyız

Filistin Üniversite Gençliğiyle Dayanışma: İşgal Altındaki Topraklarda Eğitim Görenlere Kitap, Araç, Gereç Yardımı...

Uluslararası Öğrenci Birliği (IUS) Filistin üniversiteleriyle ve İsrail işgali altındaki toprakların bağımsızlığı, kendi geleceğini belirleme hakkı için mücadele eden Filistin gençliğiyle bir dayanışma kampanyası başlattı. Kampanya, Filistin üniversitelerindeki eğitim malzemelerinin arttırılması ve çağdaşlaştırılmasını amaçlıyor. IUS Dayanışma Bülteni'ne, Genel Sekreter Giorgos Michaelides tarafından bu kampanyaya ilişkin olarak yazılan mektup şöyle:

"Sevgili Arkadaşlar,

Bildiğiniz gibi, IUS'un kurulduğundan bu yana temel amacı ulusal bağımsızlık ve insanca yaşam koşulları için mücadele eden halklara ve öğrencilere yardım, destek ve dayanışma sağlamak olmuştur. Bu bağlamda, daha ileri bir eğitim için gelişmiş olanaklar, eğitimin demokratikleşmesi ve öğrenci hakları için mücadele veren öğrencilerle örgütlerini desteklemek amacıyla, üye örgütlerimiz pek çok eylem ve etkinlik gerçekleştirmişlerdir.

Bugün işgal altındaki Filistin topraklarının güncel durumunu ve İsrail işgal güçlerini buradaki eğitim merkezleriyle üniversitelere yönelik baskılarını yoğunlaştırdıklarını gözleyerek, IUS bu kez de, öğrenci örgütleri arasında yeni bir dayanışma kampanyası başlattı. Filistin Genel Öğrenci Birliği ile işbirliği çerçevesinde yürütülecek bu kampanya, Filistin üniversiteleri ve öğrencilerini desteklemek amacıyla, bilimsel eğitim malzemelerinin toplanması ve gönderilmesini kapsayacak. Bu malzemeler, Filistinli öğrencilerinin olağanüstü güç koşullar altında sürdürdükleri eğitimlerinde temel sorunları aşabilmelerini, bilgiye ve bilime ulaşma yolundaki çabalarını kolaylaştırmayı sağlayacak.

Bu çerçevede, aşağıdaki malzemelerin toplanmasını amaçlıyoruz:

- Kimya, fizik, biyoloji, biyokimya ve fizyoloji laboratuar araç ve gereçleri;
- Çeşitli konularda İngilizce, Fransızca ve Arapça bilimsel referans kitapları: tıp, doğal bilimler, mühendislik, toplumsal bilimler, beşeri bilimler ve sanat.
- Spor malzemeleri ve müzik aletleri.

Oradaki meslektaşlarımıza, arkadaşlarımıza destek ve yardım sağlamak, onların daha iyi koşullar altında çalışmalarına olanak tanımak için somut katkılarınızı bekliyoruz. Umarız, bu kampanya çağrısı etkin bir yanıt bulur ve sizler de kendi üyelerinizi ve alt birimlerinizi bu girişimden haberdar edersiniz.

Toplanan malzemeleri aşağıdaki adreslere göndererek, değerli desteğinizi göstermenizi rica ediyoruz.

1. GUPS (Filistin Öğrencileri Genel Birliği): 1, rue Claude Bernard, 1002 Belvedere, Tunis, TUNISIA.

2. FKÖ büroları:
   - 12/14 rue du Cendrier1211, Geneve I, SWITZERLAND.
   - 52 Green Street, London WI, United KINGDOM.
   - Vasilis Sofias 25, Athens, GREECE.
   - 15 Zanettos Street, Nicosia, CYPRUS.
   - 3 Rue Merimee 75016,Paris, FRANCE.
   - Calle 20 N.714 Entre 70 Miramar 99, Havana, CUBA.
   - Fedotovo 5, Moscow 121002 USSR.

3. IUS: Parizska 25, Praque 01, CZECHOSLOVAKIA.

En yakın zamanda sizden haber alabilmek umuduyla,
Saygılarımızla.

Giorgos Michaelides
IUS Genel Sekreteri

Orta Amerika'da Barış ve Bağımsızlık İçin Dünya Gençliği Elele Vermelidir!...

IUS'un Öğrenci Dayanışma Eylemleri Merkezi (DSSA) aracılığıyla yürüttüğü "Orta Amerika ve Nikaragua'yla Dayanışma Yılık Kampanyası" sürüyor. Orta Amerika'da barış ve bağımsızlık, mücadelesinin desteklenmesini hedefleyen kampanya, 1988 yılı Ocak ayında Nikaragua'ya kahve hasadı çalışmalarına katılmak üzere bir uluslararası grubun gönderilmesiyle son bulacak.

Bu kampanya çerçevesinde IUS önümüzdeki aylarda gerçekleştireceği etkinlikler şöyle:

1. Orta Amerika'dan temsilcilerin Avrupa, Güney Amerika ve Pasifik ülkelerine dayanışma gezileri düzenlemeleri sağlanacak,
2. Orta Amerika'ya bir inceleme delegasyonu gönderilecek;
3. Nikaragua'ya farklı ülkelerden öğrencilerden oluşan bir TV yayın ekibi gönderilecek,
4. Bir dizi propaganda etkinliği gerçekleştirilecek,
5. Nikaragua'ya bir kahve hasat grubu gönderilecek.

IUS üyesi olan tüm örgütlerle birlikte, üyesi olmayan dost örgütleri de, hem Orta Amerika'lı grupları ülkelerinde misafir etmek, hem de yayın ekibine ve kahve hasat grubuna katılmak yoluyla dayanışmaya çağırıyor. IUS, ayrıca, öğrenci ve gençlik örgütlerinin kendi ülkelerinde bağımsız olarak gerçekleştirebilecekleri bir dizi etkinliği de şöyle sıralıyor:

☐ Nikaragua ve diğer Orta Amerika halkları ve öğrencileriyle dayanışma toplantıları düzenlemek,

☐ Orta Amerika'nın politik durumuna ilişkin seminerler, konferans, panel türü etkinlikler gerçekleştirmek,

☐ Kültürel dayanışma etkinlikleri, konserler vb. düzenlemek, Orta Amerika'daki eğitim sorunları, gelişme sorunları ve benzer konularda öğrenci toplantıları yapmak,

☐ Orta Amerika'daki üniversitelerde diğer bölgelerdeki üniversitelerin kardeş kurumlar ilan edilmesi ve Orta Amerikalı öğrencilere burs sağlanması yoluyla dayanışmak,

☐ Malzeme ve para yardımında bulunmak ve bu yardımları Uluslararası Öğrenci Dayanışma Fonu (Hesap no. 3427 10010, csob, Prikopy 14, Praque 1, CZECHOSLOVAKIA)'na iletmek.

Latin Amerika İşçi Sendikaları Konferansı: "Üçüncü Dünya Ülkeleri Dış Borçlara Karşı Eylem Birliği Yapmalı."

Latin Amerika ülkeleri ve Karayibler'deki işçi sendikalarını biraraya getiren bir Uluslararası Konferans 18–21 Mayıs tarihlerinde Brezilya'nın Campinas kentinde yapıldı. 25 ülkeden 56 sendikal örgütün katıldığı toplantı sonrasında, tüm Üçüncü Dünya ülkelerini dış borç sorununa, IMF gibi uluslararası finans kuruluşlarının ekonomik müdahaleciliğine ve tekellere karşı eylem birliği yapmaya çağıran bir bildiri yayınlandı. Campinas Bildirisi olarak adlandırılan bu belgenin bir bölümünü aktarıyoruz:

"IMF'nin istekleri ve reçeteleri tüketimin kısılması, istihdamın azaltılmasına dayanıyor ve beraberinde sosyal harcamalarda ciddi kesintileri devlet kuruluşlarının özelleştirilmesini, kamu yatırımlarının düşürülmesini getiriyor. Bu kesintilerden kalan para yabancı egemenliğinin güçlendirilmesinde kullanılıyor, bu da temel hakları savunan halkların haklı tepkisini çekiyor. IMF'in açlık politikası, grevlere, gösterilere, bazı durumlarda da gerçek ayaklanmalara neden oluyor. Latin Amerika ve Karayibler İşçi Sendikaları Konferansı, dış borçların ve ekonomik krizin nedenleri ve sonuçları üzerine yaptığı tartışmada şu sonuca ulaşmıştır. Egemenlik ve demokrasi, ekonomik ve sosyal adalet için politik çözümler aranmasında sorumluluk işçilerin omuzlarındadır. Dış borçlar, bugün emperyalist sömürünün en açık kanıtıdır. Bu koşullar altında dış

borçların uluslararası kullanımı meşru ve yasal değildir. Çünkü faiz oranları uluslararası bankalar ve borç veren hükümetler tarafından tek taraflı olarak saptanmakta ve değiştirilmektedir. Meşru da değildir, çünkü amortisman ve faiz ödemeleri, borç verilen miktarı kat kat aşabiliyor. Öte yandan, sömürge egemenliğinin getirdiği sefalet düşünülecek olursa, halklarımız şimdiye dek onlardan alınan borcun çok üzerinde bir tutarı zaten ödemiştir. Latin Amerika ve Karayibler İşçi Sendikaları Konferansı, borçların ödenmesine karşıdır ve bu amacın halklar tarafından benimsenmesi ve gerçekleştirme yollarının bulunması için çalışma kararlılığındadır. İşçilerin ve halkların ortak eylemi, emperyalistlerin iştahlarını radikabiçimde kapatacak olan en meşru yoldur. Bu yolda gelişmiş ülkelerin işçilerinin dayanışmasını kazanmak ve tüm Üçüncü Dünya halklarının birliğini sağlamak hedefimizdir."

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun Şili Halkıyla Dayanışma Çağrısı

Kitle ve sınıf sendikacılığı temelinde, barış, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini benimseyen dünya sendikal hareketinin birlik örgütü Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU), başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm emekçilerin yoğun bir ekonomik ve siyasi baskı altında tutulduğu faşist rejimlere karşı uluslararası dayanışma bayrağını yükselten bir kuruluş. WFTU, Haziran ayı sonunda Şili'de faşist Pinochet cuntası eliyle işlettirilen bir dizi cinayeti 24.6.1987 tarihinde yayınladığı bildiriyle kınadı. Bildirinin tam metni şöyle:

"Şili'deki faşist rejimin baskı güçleri tarafından 3'ü kadın, 12 genç yurtseverin hunharca öldürülmesi tüm dünyadaki işçilerin ve demokratların nefretiyle karşılandı. Bu insanlar, 24 saat içinde Santiago'nun değişik yerlerinde öldürüldüler.

Baskının bu son örneği, Şili'li yurtseverlerin ikinci ve üçüncü kuşaklarının, Pinochet diktasının ilk yıllarından öldürülen ya da ortadan, "kaybolan " tanınmış sendika liderlerinin çocukları ve torunlarının üzerinde aynı senaryonun bir kez daha oynanmasıdır.

Öldürülenler arasında, Şili Maden İşçileri Sendikası'nın eski lideri, Dünya Sendikalar Federasyonu'nun kurucularından Şili İşçi Konfederasyonu Genel Sekreterliği görevini yaparken gözaltına alınan ve gözaltında "kaybolan" BERNARDO ARAYA ZULE TA'nın torunu JUAN HENRIQUEZ ARAYA da bulunuyor.

Her geçen gün daha çok sayıda genç cezaevlerine gönderiliyor. Aralarında diktatörün "yaşamına kastettikleri" gerekçesiyle suçlanan VİCTOR DIAZ CARO. ve VASILLI CARILLO da var. Bu genç çocuklardan ilki, Şili İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun eski Genel Başkan yardımcısı VICTOR DIAZ LOPEZ'in, ikincisi ise tanınmış maden işçileri lideri ISIBORO CARILLO'nun oğlu. bu iki yurtseverden, Victor Diaz Lopez "kaybolmuş", Isiboro Carillo ise 1973 darbesinin hemen sonrasında bir suikast sonucu ölmüştü.

Dünya Sendikalar Federasyonu.

"Tüm ülkelerdeki işçileri ve sendikaları Şili'deki Pinochet rejiminin yeni cinayetlerini kınamaya, Şili işçileri ve halkına diktatörlüğe karşı temel demokratik haklar için verdikleri mücadelede sağladıkları desteği ve dayanışmayı yoğunlaştırmaya çağırıyoruz."

WFTU (Dünya Sendikalar Federasyonu)

bu cinayetlerle, süren yoğun baskıyı şiddetle kınamaktadır. Diktatörlüğün, bu genç yurtseverlerin bir çatışma sırasında vuruldukları izlenimini yaratma çabalarını nefretle karşılıyoruz. Pinochet rejiminin bu çabaları geçmişte hep boşa çıktı— Orlando Letelier, sendika liderleri Tucapel Jimenez ve Manuel Guerrero'nun öldürülmeleri, Rodrigo Rojas ve Carmen Gloria'nın ortalıktan yok olmaları konusunda, Pinocbet'nin yalanları bir bir ortaya döküldü. Yapılan sınırlı soruşturmalar bile, tüm bu kıyımlarda Pinocbet'nin ve adamlarının kanlı elinin olduğunu gösteriyordu.

Dünya Sendikalar Federasyonu tüm ülkelerdeki işçileri ve sendikaları Şili'deki Pinochet rejiminin bu yeni cinayetlerini kınamaya, baskıya zaman geçirilmeksizin son verilmesi çağrısında bulunmaya ve Şili işçileri ve halkına diktatörlüğe karşı temel demokratik haklar için verdikleri mücadelede sağladıkları desteği ve dayanışmayı yoğunlaştırmaya çağırıyor."

DÜNYA SENDİKLAR FEDERASYONU'NUN GÜNEY KORE DEMOKRASİ GÜÇLERİYLE DAYANIŞMASI

Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU), Güney Kore'de geçtiğimiz aylarda meydana gelen yoğun protesto gösterileri ve sonrasında yönetimin kabul etmek zorunda kaldığı reformpaketine ilişkinbir bildiri yayınlayarak, Güney Kore demokrasi güçleriyle dayanışmasını dile getirdi. 9 Temmuz 1987 tarihli bildiri şöyle:

"Dünya Sendikalar Federasyonu, tüm kıtalardaki 214 milyon üyesi adına, Güney Kore işçilerine ve halkına en sıcak selamlarını iletirken, askeri rejimin halkın demokrasi istemlerine ödün vermesini sağlayan başarılı mücadeleyi de kutluyor. Milyonlarca işçinin, öğrencinin, demokratın, dindar kesimlerin katıldığı güçlü, kitlesel protesto eylemleri, çok sayıda siyasi eylemcinin serbest bırakılmasına ve kimi muhalefet liderlerinin siyasi haklarının geri verilmesine yolaçtı. Ancak halk güçleri'nin de belirttiği gibi, gerçek bir demokratik değişim için, tüm halk karşıtı yasalar ve anlaşmalar iptal edilmeli politik ve siyasal eylemleri yüzünden tutuklananların tümü koşulsuz olarak serbest bırakılmalıdır.

WFTU tüm ülkelerin işçilerini ve sendikalarını Güney Kore işçileri ve halkını desteklemek amacıyla dayanışma eylemlerini arttırmaya çağırıyor. Tüm antidemokratik yasalarla antlaşmaların iptali, tüm tutuklu sendikacı ve politikacıların ivedilikle serbest bırakılması için dayanışmaya gerek var, çünkü ancak böylelikle Güney Kore halkının demokratik kazanımları geri döndürülemez bir nitelik kazanacak. Bu, aynı zamanda ABD yönetiminin/büyük ölçekli askeri ve ekonomik yardımıyla yerleştirilen ve yıllar boyu bu sayede ayakta duran askeri dikta rejiminin başından beri ülkede bulunan ABD askerlerinin Güney Kore'yi terketmesiyle de bağlantılı.

Dünya Sendikalar Federasyonu, demokratik özgürlükler ve sendikal hakların güvenceye alınması, yabancı askeri birliklerin ülkeden çıkması, halk egemenliğinin yaşama geçirilmesi ve birleşik bir yurtta işçiler için daha iyi bir yaşamın kurulması mücadelesinde Güney Kore işçileri ve halkıyla tam bir dayanışma içinde olduğunu bir kez daha vurguladı."

AYDINLAR

İşkence Kurbanları İçin Uluslararası Rehabilitasyon ve Araştırma Merkezi Tedavi Hizmetlerine Arşiv Hizmetlerini de Ekliyor ve Tüm Dünyanın Doktorlarını Dayanışmaya Çağırıyor

İşkence Kurbanları İçin Uluslararası Rehabilitasyon ve Araştırma Merkezi (RCT) 1980 yılında Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da kuruldu. Merkez, bu alanda çalışma yapan ilk uluslararası tıbbi kuruluş olma özelliğine sahip. Uluslararası Af Örgütü'nün 1974—80 yılları arasında dünyanın çeşitli ülkelerinde işkence gören insanlar üzerinde yaptığı araştırmalar, geleneksel klinik metodların işkence kurbanlarının rehabilitasyonunda etkili olmadığını ortaya koymuş. Bu saptama üzerine Danimarka'lı bir grup tıbbi personelin girişimiyle oluşturulan merkez,1985'te başlattığı dökümantasyon çalışmasını, bu yılın Ağustos ayından itibaren bir merkeze dönüştürecek. Böylece dünyanın her yanından gelen işkence raporları, işkence olaylarına ilişkin ayrıntılı bilgiler, tedavi deneyimleri vb. insan hakları konusunda çalışan kişi ve kuruluşlarla tıp doktorlarının incelemesine sunulacak. Merkezde, son yedi yılda tedavi gören işkence kurbanlarının sayısı binleri aşıyor. Yalnızca 1986 yılında tedavi görüp iyileşen 103 kişi var. Bu merkeze dünyanın her yanından, özellikle baskı rejimleriyle yönetilen ülkelerden kaçabilen işkence kurbanlarının geldiğini belirten Merkez yetkilileri, "1985 yılına kadar çoğunlukla Latin Amerika'dan gelenler oluyordu, artık hemen tüm hastalarımız Ortadoğu'dan..." diyorlar. İyileşme oranının yüzde 90 olduğu merkezin pratisyen doktorlarından Marianne Juhler "fiziksel sorunların büyük bir bölümü, darbelerin ötesinde, yaşananları unutmak için harcanan olağanüstü çabadan kaynaklanıyor. Hemen herkeste mide—bağırsak bozuklukları, kas ağrıları, huzursuzluk, depresyon, bellek yitikliği, düşünceyi yoğunlaştırma güçlüğü görülüyor. Unutmayın ki, psikiyatrik sorunları olan insanlardan sözetmiyoruz. Kişilikleri çok büyük bir yıkım altına sokulan sağlıklı insanlar bunlar."

şeklinde konuşuyor.

Merkezin tedavi hizmetine, arşiv hizmetini de eklemesinin yanısıra, sağlık personeli için ulusal ve uluslararası düzeyde seminerler düzenleme girişimi var. Bu seminerlerden üçü Avrupa'da Birleşmiş Milletler İşkence Kurbanları İçin Gönüllüler Fonu'nun sağladığı destekle gerçekleştirildi. Ayrıca RCT'nin modeline dayanan üç ayrı merkez, Stockholm, Manila ve Paris'te açılarak çalışmalarına başladı.

RCT tüm dünya doktorlarını, insan hakları savunucularını ve işkence kurbanlarını, işkence olaylarına ilişkin bilgi, belge ve raporları dökümantasyon merkezine aktarmaya çağırıyor. İnsan hakları için uluslararası dayanışmanın en önemli bileşenlerinden biri olan tıp doktorları, tıp öğrencileri ve sağlık personelinin gerek uluslararası eğitim etkinliklerine, gerekse kendi ülkelerinde benzer merkezlerin oluşturulması konusunda çalışmalara katılımının sağlanması merkezin önemli bir hedefi olarak belirleniyor. RCT'nin ardesi şöyle:

International Rehabilitation and Research Centre for Torture Victims, Juliane Maries Vej 34, Copenhagen, Denmark.

"Fiziksel sorunların büyük bölümü, darbelerin ötesinde, yaşananların unutulması için harcanan olağanüstü çabadan kaynaklanıyor. Unutmayın ki, psikiyatrik sorunları olan insanlardan sözetmiyoruz. Kişilikleri çok büyük bir yıkım altına sokulan sağlıklı insanlar bunlar."

Sanatçıların Barış İçin Uluslararası Dayanışmasını Amaçlayan Yeni Bir Kuruluş: PAND ENTERNASYONAL

Dünya demokrasi güçleri yelpazesinde sanatçılar önemli bir yere sahip. Uluslararası düzeyde çeşitli kuruluşlarda biraraya gelen sanatçıların, nükleer silahsızlanma için uluslararası dayanışmasını gerçekleştirme hedefiyle kurulmuş yeni bir örgütü var: PAND. PAND'ın amacı "Sanatın her dalında etkinlik gösteren yorumcu ve yaratıcıların, silahsız bir dünyaya sahip oluncaya dek, gerçekleştirecekleri ulusal ve uluslararası çabaların koordinasyonunu gerçekleştirmek" olarak özetleniyor. Pekçok ülkede örgütlenme çalışmalarını sürdüren PAND'a 1986 yıl sonuna dek üye olan ülkeler şöyle sıralanıyor: SSCB, ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya, Fransa, Japonya, Avusturya, Demokratik Almanya, Federal Almanya, İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Küba ve Hollanda. PAND'ın hedefi tüm dünya ülkelerinin sanatçılarını birleştirebilmek. Halen, İsveçli oyuncu Bibi Andersson, şarkıcı Harry Belafonte, Sovyet şarkıcı Jeanne Bieevskaya, aktör Yevgeny Lazarev, Amerikalı oyuncu Meryl Streep, Demokratik Alman şarkıcı Gisela May, Fransız ressam Victor Vasarely, Şilili besteci Sergo Ortega gibi dünyaca ünlü isimler kuruluşun üyesi durumunda.

İçin biraraya gelen sanatçıları kalıcı bir bağla birleştirmek gerekiyordu. İşte bu amaçla, Eylül 1983'te Hamburg'da düzenlenen barış konseri sonrasında "PAND Enternasyonal" kuruldu.

Bu örgüt, daha önce ilki 1981'de ABD'de olmak üzere çeşitli ülkelerde kurulmuş, "Nükleer Silahsızlanma için Yorumcu ve Yaratıcılar" adlı ulusal hareketlerin birleşmesinden meydana geldi. PAND Enternasyonal, kuruluşundan bu yana 1984 Stockholm, 1985 Helsinki, 1983 Paris, 1983 İzlanda barış konserlerini düzenledi. Çeşitli ülkelerde, barış trenleri, barış merkezleri oluşturulmasını sağladı. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na 1985 yılında Helsinki Sonuç Belgesi'nin imzalanmasının onuncu yıldönümü nedeniyle uluslararası çapta ünsahibi 112 sanatçının imzaladığı bir bildiri sundu. Uluslararası barış gezileri, film gösterileri, plaklar, afişler çıkarılması vb. etkinliklerde bulundu.

PAND ne sağlıyor?

Pand Enternasyonal üye sanatçı, grup ve ülkelere sağlayabilecekleri şu dört madde de sıralıyor:

- ☐ Dünyanın her yanından barış için çalışan sanatçılar arasında iletişim ve işbirliği
- ☐ Barışçı sanatçılar arasında bilgi, malzeme ve sanat ürünleri değişimi
- ☐ Ulusal barış etkinliklerine uluslararası yardım
- ☐ Birleşik barış etkinlikleri

PAND grubu kurmak isteyenler

Ülkelerinde sanatçıların barış ve silahsızlanma amaçları doğrultusunda gerçekleştirdikleri etkinlik-

PAND'ın kısa tarihi

Avrupa'ya yerleştirilen nükleer füzeleri protesto etmek amacıyla, 1982 yılında Federal Almanya'nın Dortmund ve Bocbum kentlerinde, 1983'te Hamburg'da, gene 1982'de Avusturya'da düzenlenen barış yürüyüşlerine yüzlerce sanatçı katılmış, barış konserleri, sergileri, konferansları vb. düzenlenmişti. Barış

lerden PAND Enternasyonal'i haberdar etmek isteyen ve ulusal PAND grupları kurma girişiminde olanların ise PAND Enternasyonal'in aşağıdaki adresine başvurması gerekiyor:

PAND international
c/o Tuula Linsiö- Untoninkatu 45 B 41, 00170 Helsinki, FINLAND.
Tel: 358—0—174944.

"Militan Yaşam Biçimi, Sosyalist Dünya Kültürü"

Yunan İlerici Gençliğinin Kültürel Hedefleri Bu sloganda Birleşiyor

Dünya gençliğinin demokratik dayanışmasının önemli bir bileşenini de kültür oluşturuyor. Bilim, sanat, spor etkinlikleriyle bilgi ve emeğini geliştirmeyi bilen, ve en etkin, en verimli biçimde kullanılmının yollarını yaratılmasında katkıda bulunan, üretken bir gençlik yaratılması amacı, paylaşılan temel bir hedef. Bilimsel sosyalist gençlik örgütlenmelerinin kültür politikasının ana eksenini de, bu çerçevede demokrat, barışçı, bağımsızlıkçı bireylerin ve sosyalist dünya görüşünün oluşturulmasında, geliştirilmesinde kültürel etkinliklerden yararlanmak; kültür emperyalizmine, tekelci kapitalizmin dayattığı yaşam biçimine karşı, kitlelerin çıkarına, üretici bir yaşam anlayışını yerleştirmeye çalışmak oluşturuyor. Yunanistan Komünist Partisi'nin siyasal yol göstericiliğinde çalışan, Yunan Komünist Gençlik Örgütü (KNE) de, bu amacını "gençlikte tam gelişmiş, çok yönlü, militan duyarlılığı oulşturmak" olarak özetliyor. Aşağıda, KNE'nin Üçüncü Kongresi sonrasında yayınlanan bildiriden ve KNE Enformasyon Bülteni'nde yeralan "Kültür politikasının anahtarları" yazısından yaptığımız bir derlemeyi sunuyoruz. Bir yanda aynı enternasyonalist hedefleri, öte yanda benzer toplumsal sorunları paylaşan Türkiye ilerici gençliğinin bu derlemede, pekçok paylaşım noktası bulacağına inanıyoruz.

KNE'nin amacı, kültürel ve sportif etkinliklerin, kitlesel gençlik hareketinin günlük eylemleri arasında belirli bir yer tutması ve gençlikte tam gelişmiş, çok yönlü, militan duyarlılığı oluşturmaya katkıda bulunmasıdır. Kültür emperyalizmine ve AET egemen çevrelerine karşı gençlik cephesi, genç insanların kendi önerilerini formüle edip geliştirmeleri, kendi kitlesel karakterlerine dayanan militan yaşam biçimini yaratmaları ve "Amerikan yaşam biçimi", "Avrupa ideali" gibi kavramları pratikte saf dışı etmeleriyle, çok daha güçlü olacaktır. KNE, zengin deneyiminden yararlanarak, genç insanların kültürel ve sportif etkinliklerinin geliştirilmesi yolunda daha etkin ve hazırlıklı bir yönlendirme içine girmek zorundadır. Bu yönlendirme çabası da ideoloji ve politikamızı yerleştirmek, kültürümüzün demokrat ve toplumcu değerlerini geliştirmek , ve ilerici dünya kültürünü benimsetmek doğultusunda olmalıdır.

Bizim kültür olayına bakışımız, temel ilke olarak emperyalist iki kültür kavramına dayanır. Her ulusal kültürde, ilkel bir biçimde de olsa, demokratik ve sosyalist kültür bileşenleri mevcuttur. Çünkü her ulus, ezilen ve sömürülen kitleleri içinde barındırır, bu kitlelerin yaşam koşulları da ister istemez demokrasi ve sosyalizm ideolojisinin yükselmesine yolaçar. Ama aynı zamanda, her ulusun bir burjuva kültürü de vardır, üstelik yalnızca bileşenler halinde değil, egemen kültür biçiminde.

Diğer kapitalist ülkelerde olduğu gibi, bizim ülkemizde de, genç kuşağın kültürel yaşamı giderek yozlaşıyor. Bu yozlaşma, hiç kuşkusuz, gençlerin nerede nasıl yaşadıklarına, nasıl bir eğitim gördüklerine, sanatla ilgilenme olanaklarına, yaratma, yeniden yaratma etkinliklerine, doğru haber alma ve araştırmaşanslarının olup olmamasına doğrudan bağlı. Sorun, aynı zamanda, gençlerin toplumdaki yerine karar alma süreçlerine katılımına, özellikle de kendilerini yaşamsal biçimde ilgilendiren sorunlarına ilişkin söz haklarına dayanıyor. Gençliğin tıbbi bakım, sağlık ve spor konusundaki en temel haklarını da ilgilendiriyor.

Kültürel bunalım, bir yandan işçi sınıfının ve gençliğin giderek artan kültürel gereksinimlerinden, öte yandan da, kapitalist üretim ilişkilerinin bu gereksinimlerin karşılanmasını olanaksız kılmasından kaynaklanıyor. Kültürel bunalımın temel nedeni ise, ülkemizin ABD emperyalizmine ve AET'ye olan çok yönlü, ekonomik, askeri, siyasi ve kültürel bağımlılığıdır.

Yunanistan'da geçerli olan, tekelci devlet kapitalizminin özel ve bağımlı biçimi, egemen kültürün de, yönetici sınıfın yerel özellikleriyle, ABD ve AET emperyalizminin özelliklerinin bir karışımı olmasına neden oluyor. AET'ye kültürel ve ekonomik entegrasyonumuz ideolojik anlatımını "Avrupa ideali" kavramında buluyor. Bu, kapitalist sistemi savunan bilinçlerin yaratılmasını ve sistemin içinde bulunduğu krizi gidermesinin olanaksızlığını örtbas etmeyi amaçlayan bir kavram. "Avrupa ideali"nin yükseltilmesi, "Amerikan düşü"nün terkedilmesi anlamına da gelmiyor. İkisi birbirini tamamlıyor. "Avrupa ideali" egemen sınıfın elinde bir ideolojik saldırı silahına dönüşüyor: halk hareketinin yükselmesine karşı, sınıflararası işbirliğine hizmet eden, sistemin yapılarını modernleştirme ve burjuva reformizmini yükseltme amaçlı bir silah. Yalnızca sosyalist idealleri yıkma ve kitleleri AET nin çıkarları doğrultusunda yönlendirme amacı taşımasıyla değil, Avrupa kıtasının Avrupa ve Amerikan tekellerinin güdümünde birleştirilmesini öngörmesiyle de anti-sosyalist ve anti-komünist bir silah.

Kültürel sektördeki burjuva ideolojisi, işçi sınıfının bilincini hedef alıyor ve iki yoldan geliştiriliyor: emperyalist kitle kültürünün sanat tekellerininin etkinliğiyle oluşturulması ve elitizm. Çokuluslu tekeller, anti-komünizm, bireycilik, mistisizm, şiddetin yüceltilmesi ve yeni-tutuculuk gibi ortak ideolojik yönelimleri öne çıkan kültür ürünlerini özendirmekte ve sergilemektedir. Emperyalist kültürün hedefi, kitlelerin kültürel ve entellektüel düzeyinin düşürülmesi, bir yanda, sistemin aktif destekleyicilerini yaratmak, ötede toplumsal gelişmeler karşısında insanları pasifizme itmek yoluyla sosyalist ideallerin köreltilmesidir. Burjuva ideolojisinin yükseltilmesinin diğer bir yolu da küçük burjuvaziye ve burjuva aydınlarına yönelik elitist sanattır. Toplum geneli için anlaşılmaz, biçimci ve saçma olan yapıtlar özendirilmektedir. Kültürel sektöre ilişkin hükümet politikasının temel özelliği, AET ve emperyalizmle olan bağlaşıklığıdır. Pan-Helenik Sosyalist Hareket (PASOK) in sanat ve kültüre ideolojik yaklaşımının temel dayanağı çoğulculuktur. Çoğulculuk adına, PASOK burjuva-liberal, revizyonist ve yeni-tutucu tüm görüşleri benimseyebilmekte, komünist görüşleri ise tümüyle dışlamaktadır. Çoğulculuk kavramı, emperyalizmin ideolojik mekanizmalarının rahatça işletilmesi yolunda AET propagandasının belkemiğini oluşturuyor Egemen ideolojinin gençliğe bakan yüzü yalnızca şunları görmek istiyor: marjinal, anti-sosyal gençlik hareketleri, anarko-otonomistler, feministler, "rock ideolojisi" ve "motorsiklet kültürü" ile yoğrulmuş gençler... Gençliği politikadan ve toplumsal mücadeleden uzak tutmayı amaçlayan tüm bu akımlar, egemen sınıflar tarafından özendiriliyor. Burada belirtmeden geçemeyeceğimiz bir başka nokta da, PASOK'un genel ideolojisinin önemli bir parçası olan milliyetçiliğin gençlik-kültür politikasını da doğrudan etkilemesidir.

Ne var ki, gerçeğin her zaman birden fazla yüzü vardır. Ülkemiz gençliği doğrudan mücadele içinde biçimlenmiş, anti-emperyalist, anti-tekel nitelikte güçlü bir kitle hareketine sahiptir. Bu hareket, gençliğin yaşadığı, çalıştığı eğitim gördüğü her alanda etkindir. Bu da doğrudan doğruya gençliğin kültürel yaşamını, değerlerini, etkinliklerini etkileyebilmesi demektir. Kültürel örgütler, gençlik kulüpleri, yayınları, genç işçileri, lise ve üniversite öğrencilerini biraraya getiren sendikal kitle örgütleri, hem bizim ülkemizin, hem de diğer ülkelerin ilerici kültürünün yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi yolunda çalışmaktadır. Bu oluşumlar politik, kültürel ve sendikal etkinlikler yoluyla gençlikte direniş ruhunun entellektüel içeriğini güçlendirmeyi amaçlıyor. Gençliği standart bireylere dönüştürme, yukarıdan gönderilen anti-sosyal eğilimleri gençliğin "kendisine özgü" eğilimleriymiş gibi açıklama çabası, hep gençlik hareketinin anti-emperyalist, anti-tekel duyarlılığının yaratıcılığını, kültürel ürünler vermesini engelleme kaygısıyla birleşiyor. İşte bunun içindir ki, Yunanistan Komünist gençliği ve gençliğin daha iyi bir yaşama kavuşturulması gerektiğine inanan tüm güçler, bu duyarlılığın yükseltilmesine çalışıyorlar, bu yoldaki kültürel önlemlere ve politikalara büyük önem veriyorlar."

Irak Demokratik Kadın Hareketi Lideri Naziha Dulaimi:

"İran-Irak savaşının derhal durdurulmasını talep ediyoruz."

23—27 Haziran tarihlerinde Moskova'da toplanan Dünya Kadınlar Kongresi'ne katılan Irak demokratik kadın hareketi önderlerinden Naziha Dulaimi'yle İran—Irak savaşı ve Irak'ta kadınların durumu üstüne bir söyleşi yaptık. Irak Kadınlar Birliği (IWL) yöneticilerinden olan Dulaimi, aynı zamanda Irak Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi.

Söyleşi: SEVGÜL ULUDAĞ

YARIN ■ Sayın Naziha Dulaimi, bize Irak Kadınlar Birliği ve ülkenizdeki durum hakkında bilgi verir misiniz?

DULAİMİ ■ Irak Kadınlar Birliği, kitlesel bir demokratik kadın örgütüdür, 1952 yılında kurulmuştu. Örgütümüz 3 belgiyi rehber edinerek kadınlar arasında çalışma yapagelmiştir Bunlardan birincisi, barışa, Irak'ın ulusal bağımsızlığı ve egemenliğine hizmet etmek; ikincisi kadın haklarını, üçüncüsü de çocukların haklarını savunmak ve geliştirmektir. Nuri Said yönetimi döneminde, çok zor koşullar altında yeraltı örgütü olarak çalıştık. Ve o dönemde diğer ulusalgüçlerle güçlerimizi birleştirerek Nuri Said ve Bağdat Paktı'ndan kurtulmak için mücadele verdik. Irak halkı eski rejime karşı 1958'de bir devrim yapmayı başardı. Irak Cumhuriyeti'ni kurdu. Devrimden iki ay sonra Bağdat Paktı feshedilmişti. Aynı şekilde, Irak'taki tüm İngiliz askeri tesis ve üslerini sökerek, paramızı sterlinin egemenliğinden kurtardık. Bu devrimle birlikte ülkede tarım reformu yapıldı. Devrim anti—emperyalist bir nitelik taşımaktaydı. Hedefimiz kadınların haklarına kavuşturulması, toplumumuzun refah içinde yaşamasıydı. Bildiğiniz gibi, Irak petrolüyle çok zengin bir ülke. Petrol şirketlerine karşı da mücadele verdik. 1958 devrimiyle birlikte örgütümüz, ilerici bir yasa olarak nitelenebilecek bir Aile Yasası çıkarmayı başardı Devrimle birlikte yasal bir örgüt niteliğini kazanıyor, kongrelerimizi yapıyor ve ülke çapında kentlerde ve köylerde örgütümüze bağlı komiteler oluşturuyorduk. Cehalete karşı sağlık servislerinin geliştirilmesi, kadınların çalışma ve doğru dürüst ücret alma hakkı için savaşım veriyorduk. Ne ki bu durum çok kısa sürdü. Sadece 3 kongre toplayabildik. Irak içindeki gerici güçler emperyalist çevrelerin de yardımıyla, ilerici hükümete karşı bir darbe örgütlemeyi başardı ve 1963'ten başlayarak bir yeraltı örgütü olarak savaşım vermek durumunda kaldık. Sadece bu değil kuşkusuz. Yüzlerce üyemiz hapse atıldı, idam edildi, işkenceden geçirildi. 1968'e kadar... Ve 1968'de Baas Partisi iktidara geldi. Biz, bu dönemde Irak'taki kadın hareketini birleştirmeye çalışıyorduk. Ancak Baas, özgürlüklere, tüm özgürlüklere karşıdır. Böylece girişimlerimiz sonuçsuz kalıyordu ve Irak'ta "Irak Kadınlar Örgütü" adlı bir örgüt kuruluyordu. Bu örgüt, hükümetin eğilimlerini temsil etmekteydi. Biz bu örgütle işbirliği yapmaya çalıştık, ancak onlar, bir yeraltı örgütüyle işbirliği yapamayacaklarını söyleyerek bunu reddettiler. Kuşkusuz, bu mücadelemizi biraz daha zorlaştırdı.

Sonra, 1970'li yılların ortalarında örgütümüzün üyelerine karşı bir terör kampanyası başlatıldı. Bir yasa çıkarılarak, bir yeraltı örgütünde çalışan kişilerin idam edileceği ya da en az 15 yıl hapse mahkum edileceği duyuruldu. Bu, mücadelemizi daha da zorlaştırdı. Ve sonra 1978'de, Irak'taki tüm demokratik güçlere karşı bir terör kampanyası başlatıldı. Tutuklamalar, hapis cezaları, işkenceler, cezaevlerinde zehirlemeler, idamlar... tüm bunlar Iran'la savaşa gerçek bir hazırlıktı. Çünkü Irak halkı, İran'la savaşmak istemiyordu. Biz İran halkıyla dostuz, komşuyuz, bağlarımız var, hatta aile bağlarımız var... Böylesi bir savaşın ne yararı olabilir? Ancak bu terör kampanyası halkın savaş hakkındaki düşüncesi'ni ifade etmesini engellemiştir. Ve savaşı başlatma kampanyası sadece iktidar partisinin, Baas'ın kararıdır, gerçekte karar, diktatör Hüseyin tarfından alınmıştır. Tüm parti tarafından değil. Çünkü o kendisine, herkesi ilgilendiren konularda karar alma hakkı vermiştir, bağımsızlığımızı ilgilendiren konularda savaşa karşı olan Irak halkı adına karar almıştır... Bundan sonra da, Irak çarpışmaya girdiğinde ve bu çarpışmaları kaybettiğinde, her zaman içteki terör kampanyası yoğunlaştırılmaktadır. Savaş alanında onbinlerce insan ölüyor ve terör tırmandırılıyor.

Ve işte şimdi bu trajik savaştayız, örgütümüz kitlelerin içinde çalışıyor ama kusku yok ki yeraltındayız. Ancak kadınlar sloganlarımızı biliyor: biz derhal savaşın durdurulmasından yanayız. DERHAL durdulmasından yanayız, çünkü bu savaş yüzbinlerce insanın yaşamına malolmuştur, yüzbinlerce insan ölüyor, yüzbinlercesi sakat kalıyor. Genç erkekler, bir bacağını, bir kolunu ya da her ikisini kaybediyor, artık çalışamayacak duruma giriyor. Böyle olmasına karşın, geçen yıl bu sakat insanlar cepheye gönderilmiştir. Yüzbinlerce yaralı var, savaş tutukluları var... Şunu rahatlıkla söyleyebilirim: artık Irak'taki her aile savaştan ve terör kampanyasından etkilenmiştir, kadınlar çok acı çekmektedir. Artık kadınlar ailenin tek sorumlusu durumunda, hem aileleri, ne bakmak, hem çocukları yetiştirmek, hem çalışmak zorundadırlar. Çünkü kocaları ya ölmüştür ya da cephede, evden çok uzaktadır. Çalışma koşulları da çok ağır. Çalışma Yasası yürürlükten kaldırıldığı için artık kadınların pratikte izin hakkı, hastalık izni hakkı yoktur. Bu savaşı yürütmek için her çalışan kadından para alınıyor. Tüm maaşların yüzde 30'u savaş ödeneği olarak kesiliyor. Bu da gelirin daha da kötüye gittiği anlamına geliyor. Savaş nedeniyle temel gereksinimler, temel gıda maddeleri, giysiler çarşı

DÜNYA İŞÇİ SINIFI PARTİLERİNİN KADIN SORUNUNA BAKIŞI

KANADA

Kadın örgütlerinin büyük bir bölümü, şu temel istemler çevresinde birleşiyorlar: eşit işe eşit ücret, evrensel, bağımsız, nitelikli çocuk bakımı hakkı, annelik ödentileri, doğuma ve kürtaja karar verebilme hakkı, hepsinin öncesinde de barış mücadelesi. Bizim görevimiz, bu örgütleri güçlendirmek, mümkün olan her kazanımı elde etmektir. Düşüncelerin açıklığı için çalışmak da büyük önem taşıyor. Somutlarsak bu, cinsiyet düşmanlığına, burjuva feminizmine karşı savaşmak anlamına geliyor. (Kanada Komünist Partisi 26. Kongre Raporu'ndan)

KÜBA

Devrim, kadınların kurtuluşu yolunda önceden tahmin bile edilemeyecek denli önemli aşamaların katedilmesini sağladı. Önümüzdeki yıllarda, hem kadınları, hem de erkekleri bekleyen ortak görev, tam eşitlik, kadınların toplumsal etkinliklere daha yaygın katılımı ve yetenekleriyle eğitimlerinin olanak vereceği her alanda görev alabilmeleri uğrunda çalışmaktır. Ülkemizin ekonomik potansiyeli geliştikçe, bu görevimiz kadınların üretim sürecinde yeralmasını kolaylaştırmaya yönelik yeni çocuk bakım yöntemleri, evişleri yükünü hafifletmeye yönelik yeni önlemlerle de zenginleşecektir. (Küba Komünist Partisi Programı'ndan)

FEDERAL ALMANYA

Demokratik kadın hareketinde, sendikaların kadın üyeleri, kendilerini bağımsız sayan feminst örgütler, Sosyal Demokrat Parti'nin kadın üyeleri, Komünist Partisi, Yeşiller, kilise kadın konseyleri ve ulusal/uluslararası kadın örgütlerinin üyeleri yeralıyor. Komünist Partisi, kadınların daha ileri haklara kavuşturulması mücadelesinin öncülüğünü yapıyor. Komünistler, aynı zamanda, varolan özel mülkiyet ilişkileri içinde, kadınların kurtuluşunun tam olarakgerçekleşmesinin olanaksız olduğunu da biliyorlar. Devrimci işçi sınıfı hareketi ve kadın hareketinin mücadelesinde ortak bir düşmanları var: büyük sermaye. Bu nedenle, bu iki hareket birmeşmek zorunda. Her ikisinin de, başarısı, sınıf mücadelesinin yükseltilmesine, hem erkeklerin, hem de kadınların bu mücadele içinde yeralmasına bağlı. (Federal Almanya Komünist Partisi Sekizinci Kongre Tezleri'nden)

FRANSA

Kadınları ve çocukları doğrudan doğruya ilgilendiren yaşamsal istemler, ka-

pazarda bulunamıyor. Kreşler, ana okulları çok pahalı.

Bunlar bir dizi ekonomik zorluklar ve bunları yaratan savaştır. Tabi, Irak haklı en temel insan haklarından da yoksundur. Mesela bir kadının oğlu tutuklandığında, nerede olduğunu bilememektedir. Hükümet o kişinin tutuklandığını bile söylememektedir. Ne olduğunu bilmediğimiz yüzlerce insan var... Yüzlerce... Biliyorsunuz, 1980'de bazı aileler tutuklandı ve nerede oldukları hala bilinmiyor. 1980 Temmuzunda çok sayıda kadın da tutuklandı. Aralarında örgütümüzün Yürütme Komitesi üyesi Aida Yasin'in de bulunduğu bu insanlara ne olduğunu bilmiyoruz. Bazılarının işkence'cede öldükleri söyleniyor... Kadınlara tecavüz edildiğini, işkence yapıldığını duyuyoruz... Ve biz onlara ne olduğunu bilmiyoruz. Belki de toolu bir bir mezarda bulunuyorlar şimdi.

Dünyadaki tüm kadınlar dayanışmalı. Bunu gerçekten istiyoruz. Mücadelemiz dışarda duyulmuyor. Çünkü hükümetin propaganda politikası, mücadelemizin önüne cok sıkı bir perde cekiyor. Örneğin; Iraklı anneler savaşa karşı gösteriler yapıyorlar. Genç oğullarının askere alınmasını istemiyorlar. 1982 ve 84'de yaptıkları gösterilerde 10 kişi kadar vuruldu. Bu iki gösteri, Süleymaniye'de ve Arbit'te yapılmıştı. 1985'te Bağdat'ın güneyinde Divaniye'de gösteriler yapıldı, 1986'da Smawa, Basra'da Divaniyede'de savaşa karşı, savaşa son verilmesi için gösteriler düzenlendi. Hemen hemen tüm kadınlar bu noktada birleşiyorlardı.

YARIN ■ Bu gösteriler kendiliğinden miydi?

DULAİMİ ■ Evet, kendiliğinden... Baas Partisi'ni destekleyen kadınlar bile, savaşta oğullarını kaybedince, işbirliği yaomaya başladılar. Kadınlar kendi aralarında savaşı durdurmak için işbirliğine gidiyorlar ve hükümetin savaş politikasını eleştiriyorlar. İşte bu durumda değisik ülkelerden kadınlar davanışmalarını gösterilerle, bildirilerle dile getirmelidirler. İran ve Irak hükümetlerine baskı yapmalı, emperyalistlerin bu savaştaki rolünü gözler önüne sermelidirler. Çünkü bu savaşta Amekan emperyalizminin çok kirli bir rolü var. Savaşın başlatılmasını tesvik etti ve 7 yıldan bu yana da her iki tarafı silahla, savaş malzemesivle destekliyor. Savaş gerekçe gösterilerek, Körfez'de Amerikan gemileri, ABD askeri varlığı arttırıldı. Bu gemiler nükleer savaş başlıkları taşıyorlar. Bu arada NATO ülkelerinden İngiltere, Fransa ve Batı Almanya'da Körfez bölgesindeki saldırganlıklarının arttırdılar. Bu Körfez'de oldukça gergin bir durum yarattı. Size Amerikan firkateyni olayını anımsatmak isterim; 2-3 hafta önce bir Irak savas uçağı STARK'a saldırdı. Bundan sonra Reagan çok saldırgan acıklamalar yaptı. Körfez'de çıkarlarını savunmak için bulunacaklarını söyledi.

Bu bölgenin insanlarına göre, onların hiç bir hakkı olamaz. Yalnızca uluslararası gemicilik ki bu da barışçıl amaçlarla yürütülmelidir, nükleer silahlarla, füzelerle değil... İşte bu nedenle, bu bağlamda emperyalizmin durumunu sergilemek istiyoruz.Körfez'deki gergin durum konusunda uyanık olmalıyız. Savasın devamıvla birlikte bu durum, dünya barışı için de büyük bir tehlike olusturmaktadır. O nedenle bizimle yapılacak dayanışma, aslında dünya barışına da hizmet edecektir. Dünyamızda olaylar o denli birbirine bağlı ki, herhangi bir tehlike, herhangi bir sıcak bölge, bir çatışma uluslararası barışı ciddi bir tehkikeye düşürebilir.

YARIN ■ Bu savaş neden sürüyor? İran'da da sizler gibi, savaşa karşı mücadele eden kadın örgütleri varmı?

DULAİMİ ■ İran'da da demokratik örgütler var. Biraz önce size söylediğim gibi, savaş başlamadan önce Irak'ta terör tırmandırılmış ve böylece Irak halkının düşüncelerini açıklaması engellenmiştir. Daha savaşın ilk gününde biz Irak ordusunun uluslararası sınıra geri çekilmesi çağrısını yaptık. Irak odusu, İran'a girerek topraklarının bir bölümünü işgal etmişti. İran demokratik güçleri de bizi desteklediler ve savaşa derhal son verilmesini , ordunun sınıra geri çekilmesini talep ettiler. 1982'de Irak ordusu uluslararası sınıra geri çekilmek zorunda kalmıştı ve tüm İran toprakları kurtarılmıştı. Ancak bu kez İran hükümeti ülkesindeki demokratik güçlere karşı bir terör dalgası estirdi. Çünkü bu güçler savaşın durdurulmasını istiyorlardı, İran yönetimiyse savaşın sürmesini istiyordu. Irak odusu sınıra çekilir çekilmez bu kez İran, Irak topraklarını işgale başladı. Mesela, Mecnun adasının, Fao kentini işgal ettiler. Şimdi de binlerce yıldır bir Irak kenti olan Basra'yı işgal etmeyi tasarlıyorlar. Çünkü bu kent körfezde çok önemli bir liman. Irak Kürdistanında bazı bölgelerini işgal ettiler.

Şimdi hem İran hem de Irak demokratik güçleri ve demokratik kadınları savaşın derhal durdurulmasını, Irak kuvvetlerinin sınıra geri çekilmesini ve sorunların görüşmeler yoluyla çözülmesini istiyorlar. Savaşın başlama nedeni çok saçma: Sadece basit bir sınır anlaşmazlığıdır.Ancak biz savaşın başlama nedeninin ardında sadece sınır anlaşmazlığının olduğuna inanmıyoruz. İran devrimi o denli popüler, o denli parlaktı ve anti-emperyalist adımlar atıyordu ki-daha ilk günlerden tüm Amerikan üsleri kaldırılmıştı- Irak rejimi kendini tehlikede hissetti, aynı şeyin Irak'ta da olabileceğinin düşündü, İşte bu savaşın gerçek nedeniydi. Emperyalistler de Irak'ı savaşı başlatmaya teşvik ettiler. Ve kuşku yok ki Arap gericiler de Suudi Arabistan, Irak'ı bu savaşı başlatmaya teşvik ettiler....

dınların mücadeleye doğrudan katılımı olmaksızın çözülemez. Bu istemlerin gerçekleşmesi bir ütopya değildir, bunalımdan çıkmanın yollarından birisidir. Ülkenin kadınların çalışmasına ereksinmesi var, onların üretimde ikincil bir rol almaları ciddi kayıplara neden olmaktadır. Kadınların, kadın olmaktan kaynaklanan bir takım yetersizlikleri oldukları savı, toplumumuzun eşitsizliği giderme konusundaki sorumluluğunun üstünü örtmek için kullanılmaktadır. Kadınların kurtuluşu Fransız Komünist Partisi'nin çabaları içinde sürekli yeri olan bir hedef ve demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu da en açık biçimde, parti içinde kadınların oynadıkları rolde kendini göstermektedir. Üst kademelerde pekçok kadın görev alıyor, seçimlerde parti çok sayıda kadın aday çıkarıyor. (Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi Politbürosu'nun Ekim 1986 tarihli raporundan)

HİNDİSTAN

Hindistan Komünist Partisi, kadınların toplumsal konumunu güçlendiren onlara eşitlik sağlayan, eğitim ve öğrenim olanaklarının arttırılması, iş bulma kolaylığının sağlanması, anne ve çocuk bakım hizmetlerinin ulaştırılması konusundaki yasaların uygulanması ve genişletilmesini savunuyor. Hindistan Ulusal Kadınlar Federasyonu (NFIW) ve diğer kadın örgütleri, daha geniş kesimleri kadınların sorunları konusunda duyarlı kılmayı başarıyorlar. Kocası ölen kadınların yakılması, gerdek cinayetleri gibi insanlık dışı gelenekler NFIW tarafından ele alınıyor ve yasal yaptırımların uygulanması için caba harcanıyor. Kadın hareketindeki parti üyeleri kimi kentlerde yüksek ögrenim görmüş genç kadınlar arasında ilgi uyandıran feminizme karşı ideolojik savaşım veriyorlar. Partinin bir bütün olarak ve etkilediği demokratik kitle örgütleri eliyle kadınların çıkarlarını savunan kampanyalar başlatması bu ideolojik savaşımın başarısını da arttıracaktır. (Hindistan Komünist Partisi 13. Kongresi belgelerinden).

SOVYETLER BİRLİĞİ

Kadınların toplumsal konumlarının daha da güçlendirilmesi partimizin başlıca ilgi alanlarından birini oluşturuyor. Bu amaçla, kadınların annelik ile üretimde ve toplumsal etkinliklerde aktif biçimde yeralmayı birleştirebilmeleri için uygun koşullar oluşturulmaya çalışılıyor. Anne ve çocuk bakımına özel bir dikkat gösterilecek, gebelik ve çocuk bakımı nedeniyle kadınlara tanınan ücretli izinler uzatılacaktır. Sanatoryum, dinlenme merkezi, kreş ve tatil yerleri gibi hizmetler arttırılarak ailelere sunulacaktır. Kadınlar için çok çeşitli iş olanakları sağlanacak, istihdam artırılacaktır. Kadınların da katılımıyla belirlenecek değişken, seçmeli çalışma programları, daha kısa iş günü ve evde yapılabilecek işlerin arttırılması kadınların isteklerine koşut olarak düzenlenecek, gerçekleştirilecektir. (Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı'nın yeni metninden).

"İNSANLIK ONURUMUZ

Ceza ve Tutukevlerinde Açlık Grevleri sürüyor...

Ceza ve tutukevlerinde işkence sistemli bir biçimde uygulanıyor. Özellikle düşüncelerinden dolayı suçlanan tutuklu ve hükümlüleri ezmeye, sindirmeye yönelik, insanlık onuru ile bağdaşmayan uygulamalarsürüyor. "Hoşgeldin" dayakları,coplar, pis sular, tek tip elbiseler, sağlıksız koşullar, aşağılamalar yıllardır tutuklu ve hükümlülerin varlığını tehdit ediyor. Ve yıllardır tutuklu ve hükümlüler sorunlarını dışarıya duyurmaya çalışıyorlar. Açlık grevleri, ölüm oruçları, kikendini yakarak intiharlar sesini dışarıya duyurmanın en kesin biçimleri. Protestoların en net ifadeleri.

Geçtiğimiz ay, açlık grevleri ceza ve tutukevleri'nde yaygın bir protestoya dönüştü. Mersin, Malatya, Diyarbakır Eskişehir, Bursa ve Gaziantep Cezaevleri'ndeki tutuklu ve hükümlüler, işkenceyi baskıyı ve sağlıksız koşulları protesto etmek için açlık grevleri yaptılar.

Mersin E Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlüler, baskılar, başka cezaevlerine nakil, bazı gazete ve kitapların cezaevine sokulmaması ve görüşme sürelerinin kısalığı gibi sorunların çözümlenmesi için açlık grevi yapıyorlardı. İnsan Hakları Derneği ve Tutuklu ve Hükümlülerle Dayanışma Derneği'ne başvuruyorlardı. Cezaevi yönetimi, sorunların çözümü için girişimlerde bulunmak yerine açlık grevi yapan tutuklu ve hükümlülere 19'ar gün hücre cezası veriyordu. Cezaevi Savcısı, yaptığı açıklamada "Açlık grevine gidenlerin isteklerini kabul edecek yetkimiz zaten yok. Eğer her istedikleri şey için açlık grevine giderlerse, bu kazan kaldırmak olur" diyordu.

Diyarbakır Askeri Cezaevi'ndeki açlık grevi, Haziran ayında Çevik Kuvvet Müdürlüğü'nde ölen Mehmet Kalkan'ın ölüm biçimini ve cezaevi yönetiminin fiziki ve psikolojik baskılarını kınamak için başlıyordu. Yönetimin sorunların çözüleceğine ilişkin söz vermesiyle greve son veriliyor, ancak bir süre sonra yönetim verdiği sözü yerine getirmeyince açlık grevleri yeniden başlıyordu.

Malatya E Tipi Cezaevi'nde ise tutuklu ve hükümlüler Tek Tip Elbise'yi protesto etmek için açlık grevine başlıyorlardı. Tutuklu ve hükümlüler TAYAD aracılığıyla yaptıkları açıklamada Malatya Cezaevi'nin şimdiye kadar bir kapalı kutu olduğunu ve "kamuoyunun ve yetkililerin dikkatini buraya çekebilmek için açlık grevi yaptıklarını" belirtiyorlardı. Grevciler bu süresiz açlık grevinde istekler yerine getirilinceye kadar açlık grevi yapacaklarını "istekler yerine getirilmezse" eylemlerini ÖLÜM ORUCUNA dönüştüreceklerini açıklıyorlardı.

Grevciler, yemeklerin yenilebilecek kadar sağlıklı olmasını; Adalet Bakanlığı'nın verdiği iaşe bedelinin yükseltilmesini ya da ailelerin dışardan getirdikleri yemeklere izin verilmesini; temizlik ve içme suyunun bol verilmesini; banyoların 15 günde ya da ayda bir yerine daha sık kullanılmasına izin verilmesini; sağ ve sol tutukluların karışık oldukları gerekçesiyle kısıtlanan--bazen hiç verilmeyen— havalandırma sürelerinin tüm bölümlerde eşit ve uzun süreli olmasını, sol görüşlülerin aynı blokta toplanmasını; askeri cezaevlerinde bile izin verilen açık görüşe —23 Nisan, Babalar Günü vb.— izin verilmesini; Mevsim normallerinin çok üstünde sıcaklarda ve sürekli Tek Tip Elbise giyme zorunluluğunun kaldırılmasını; görüşçülere uygulanan baskı ve tehditlerin kaldırılmasını ve soyadı tutmayan yakınların görüşüne izin verilmesini; radyo, teyp vb. araçların, yayın organlarının içeriye alınmasını; mektupların ilgili kişiye mutlaka verilmesini; cezaevine ilk kez gelenlerin "müşahade" adı altında baskı ve işkenceye alınmamasını; cezaevi doktorlarının hastalarla ilgilenmesini ve sağlık koşullarının düzeltilmesini istiyorlar.

Malatya E Tipi Cezaevi'ndeki tutuklu ve hükümlülerin yakınları ve aileleri de yaptıkları basın açıklamasında, budirenişi desteklediklerini ve bu uygulamaları kınadıklarını açıkladılar.

Malatya E Tipi Cezaevi'nde 250 tutuklu ve hükümlünün katıldığı açlık grevi 15 gün sürüyor ve 5 hükümlü rahatsızlığı nedeniyle tedavi altına alınıyordu.

Tutuklu ve hükümlülere içerden ve dışardan destekler veriliyor, Gaziantep Askeri Ceza ve Tutukevi'nde 150 tutuklu, Malatya'daki grevi desteklemek için 28 Temmuz'da, 2 gün sürecek açlık grevine başlıyorlardı.

Tutuklu ve hükümlü aileleri, TAYAD'ın katkılarıyla bir araya gelerek Adalet Bakanı Oltan Sungurlu'yu ziyaret ettiler. Aileler cezaevlerinin olumsuz koşullarından, çocuklarına işkence yapıldığından söz ettiler ve açlık grevlerine bir an önce son verilmesi için, sorunların çözümü konusunda girişimlerde bulunulmasını istediler. Adalet Bakanı'nın verdiği yanıtlar, ülkemizde demokrasi bulunduğu konusunda kuşkusu olanlar için çok açıktı; cezaevlerindeliler ideolojik suçlulardı ve elbettekl ana kucağında buldukları ihtişamı bulamayacaklardı ölüyorlarsa da, Adalet Bakanlığı bu konuda sorumlu değildi. Bakan ailelere uyanık olmalarını öğütlüyordu; çocuklar ailelerini kendilerine alet ediyor, kullanıyorlardı. Bir anne, kullanılma iddialarını yanıtlıyor ve kendilerini kullananların çocukları olmadığını belirtiyordu.

Cezaevlerinde işkencenin varlığı, sistemli bir biçimde sürdürüldüğü, işkenceden ölen insanların listelerinin çıkarıldığı bir ülkede, Adalet Bakanı'nın koşullardan sorumlu olmadığını iddia etmesi, kamuoyunun ve ailelerin tepkilerini sorunun asıl kaynağından uzaklaştırmaya, yeniden tutuklu ve hükümlülerin "suçlular" olduklarını anlatmaya çalışmaktır ki, aileler kamuoyu sorununun asıl kaynağını, asıl suçluları bilmektedir. Adalet Bakanı'nın çabaları boşunadır. bakanlığın kaynakları olanakları cezaevlerinin koşullarının iyileştirilmesi için kullanılmalıdır. □

ŞKENCEYİ YENECEK"

Açlık Grevleriyle Dayanışma Eylemleri...

Mamak, Metris, Bartın, Sağmalcılar, Bursa, Eskişehir, Malatya ve Çanakkale Cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülerin yakınları, cezaevlerinde sürmekte olan baskı, işkence ve insanlık dışı koşulları protesto etmek ve bu amaçla başlatılan açlık grevlerini desteklemek amacıyla Ankara ve İstanbul'da eyleme geçtiler.

31 Temmuz 1987 günü Ankara'ya gelen ve buradaki ailelerle birleşerek istemlerini duyurmak amacıyla Adalet Bakanlığının önünde oturma eylemine başlayan tutuklu ve hükümlü yakınları, yaptıkları basın açıklamasında cezaevindekilerin uluslararası hukuk, yasalar ve insan olmaktan doğan haklarına saygı gösterilmediği ve sorunlarına ne cezaevi yönetimi ne de Adalet Bakanının ilgi göstermediğini belirterek bu konudaki istemlerini tekrarlamış ve Genel af ile, idam cezasının kaldırılmasını isteyerek yakınlarının verdikleri mücadeleyi sonuna kadar destekleyeceklerini belirtmişlerdir.

Bakanlığın önünde toplanan aileler basın ve yayın organları ile demokratik kitle örgütleri ve SHP milletvekillerinin yoğun destek ve ilgisi ile karşılaşmıştır. Ziyaretçilerden SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, Bakanın açlık grevlerini kastederek "ölürlerse ölsünler" demesini insanlık dışı olarak nitelemiş ve 12 Eylül'ün getirdiği bu felsefeyi mahkum etmenin yolunun referandumda "evet" oyu vermekten geçtiğini vurgulamıştır. İnsan Hakları derneği başkan ve genel sekreteri, Ziraatçiler derneği genel başkanı, Türk Tabibler birliği Genel Sekreteri ve Veteriner Hekimler Birliği Konsey Başkanları da eylemcilere destek ziyaretinde bulunmuşlardır. GÜN ve YARIN dergilerinin temsilcilerinin çiçek verdiği eylemciler, polisin baskısıyla karşılaşmış ancak eylemlerini ertesi gün de sürdürmüşlerdir. Geceyi polis tehdidi karşısında SHP Genel Merkezinde geçiren aileler, 1 Ağustos günü zorla şehir dışına çıkarılma tehditlerini protesto ederek, baskıların sürmesi halinde daha da büyük eylemler yapacaklarını belirterek eylemlerini bir basın toplantısıyla sona erdirmişlerdir.

Aynı gün bu kez İstanbul'da Sağmalcılar Cezaevinin önünde toplanan bir başka grup oturma eylemine başlamış ancak bir süre sonra buraya gelen polis tarafından zor kullanarak dağıtılmak istenmiş, eylemciler çevik kuvvet tarafından dövülerek, saçlarından sürüklenerek ite kaka otobüse doldurulmuş ve gözaltına alınmıştır. Polis dayağı karşısında "insanlık onuru işkenceyi yenecek" sloğanı atan tutuklu ve hükümlü ailelerine yapılanlar demokratik kitle örgütleri tarafından şiddetle kınanıyor.

Beyhan Sunal

Yeni Rektörler "Tercih" Edildi...

Kasım 1981'de Yüksek Öğrenim Yasası yürürlüğe giriyor ve görev başında olan rektörlerin görev süreleri doluyordu. Yeni rektörler seçimle değil, atama ile göreve geleceklerdi. "Daha önce üniversite bünyesince seçilen üniversite rektörü bundan böyle Yüksek Öğrenim Kurulu'nun önereceği 4 aday arasından Devlet Başkanı'nca 5 yıl için atanacaktı. YÖK, seçimini yaparken adayın en az 15 yıl başarılı hizmet vermiş ve tercihen devlet hizmetinde bulunmuş olmasını gözetecekti. 4 adaydan 2'si üniversite dışından olabilecekti."

Yüksek Öğrenim Yasası'nın yürürlüğe girmesinden hemen sonra rektörlük seççimlerine ilişkin böyle bir açıklama yer alıyordu basında. Ve Temmuz 1987'de rektörlük seçimleri gündeme geldiğinde "Ahlakı ve güvenlik soruşturması temiz olanlar, partici yanı olmayanlar, iyi kulis yapanlar, Doğramacı ya da yakın çevresi ile iyi geçinenler, liberaller, üniversiteyi müteşebbis gibi görenler vb..." özelliklerin rektörlük seçimlerinde rol oynadığı tartışılıyordu basında.

Kuşkusuz bunlar tartışılmalı, rektörlük seçimlerinde hangi ayak oyunlarının sergilendiği bilinmeli. Ancak rektörlük seçimlerinde bu özelliklerin belirleyici olabileceğini düşünmek ve tartışmanın ağırlık noktasını buraya oturtmak, asıl tartışılması gerekenleri gözden kaçırmayı getirebilir

Üzerinde durulması gereken bir nokta, retörlük atamalarının anti—demokratikliğidir. Atama ile oluşan kurumların üniversitenin özerkliğini, demokratikliğini ortadan kaldıracağı , Yök tartışma aşamasındayken ve daha sonra da sıksık belirtildi. Rektörlük seçimlerinde yukarda sayılan ve bu kurumun olması gereken niteliği, işlev ve ciddiyetiyle bağdaşmayan ölçütlerin tartışılması da öne sürülenleri destekliyor. Kaldı ki YÖK'ün böylesi eleman bulmakta sıkıntı çekeceğini sanmıyoruz. YÖK'ün asıl sorunu ve rektörlük seçimlerinde de belirleyici olan, 12 Eylül'ün gereksindiği üniversitenin olanaklarının yaratılabilirliği ve rektör adaylarının bu alandaki becerileri olmuştur.

Atanan ya da görevini sürdüren Rektörlerin listesine baktığımızda altı yıl öncesine göre çok büyük değişikliklerin olmadığını görüyoruz. Yapılan küçük değişiklikler, haklarında yolsuzluk iddiaları örtbas edilemeyecek olanların ya da kişisel sürtüşmeler sonucu görevde kalamayacak olanların yerlerine yenilerinin atanması biçiminde gerçekleşmiştir. Genel görüntü şimdiye kadar süren anlayışın bundan sonra da hakim kılınmaya çalışılacağıdır. Altı yıldır üniversiteyi yönetmeye çalışan gerici, baskıcı, çağdışı anlayış kendini yenileyerek, yeniden "seçilmiş" olmanın sağladığı güvenle işbaşında olacaktır.

Yök'ün gözde rektörlerinden yalnızca ikisini örneklemek bile seçimlerin mantığını açıklayıcı olacaktır. Geçtiğimiz yıl üniversitelerde "Türkiye'de Anarşi ve Terörün Hedefleri ve Sebepleri" konulu, 12 Eylül öncesi olaylardan derlenmiş slaytlarla ve kimliği açıklanmayan uzmanlarca konferanslar verilmişti. Karadeniz Üniversitesi Rektörü Kemal Gürüz, öğretim yılı başında yaptığı konuşmada bu konferanstan sözediyor ve "devletimizin muhtelif birimlerince yapılan titiz çalışmalar sonucu yayınlanan, aynı başlıklı kitap içinde yer alanlar size kelimesi kelimesine aynen aktarılacaktır. Ben de Rektör olarak, bu kitap içinde yer alan hususlara aynen katılıyorum." diyordu. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'ne atanan Necdet Serin'in bu makama gelebilmek için yaptıklarını sıralamakyeterli: "Serin'in SBF Dekanlığı döneminde toplam 136 öğretim üyesi ve yardımcısından 10 tanesi 1402, 9 tanesi YÖK, 11 tanesi emeklilik (sadece 2'si yaş haddinden) ve 31 tanesi de istifa nedeniyle 61 kişi ayrıldı. Sonuç olarak lisanstan bir takım dersler iptal edildi. 4 doktora dalından 2'si hocasızlıktan tümden kaldırıldı ve bu dallarda doktora verilmemeye başlandı." (Yeni Gündem, Yıl 4 Sayı 73 s.8) Serin'in Emniyet Müdürlüğü ile işbirliği içinde gerçekleştirdiği icraat sayfalar doldurabilir.

Necdet Serin ve Kemal Gürüz, yalnızca iki örnek. Listedeki diğer rektörler için de benzer özellikler sıralamak mümkün. Ancak rektörlük seçimleri bir kez daha göstermiştir ki, YÖK yamandıkça dağılan bir bohçaya benzemiştir. Üniversitenin özüne aykırı uygulamalar hangi yöntemlerle dayatılırsa dayatılsın gerçekçi olnamaktadır. Demokratik özerk üniversite istemi, keyfi uygulamalarla, gerici, baskıcı yasalarla, yönetimlerin faşizan yöntemleriyle susturulamıyor. Üniversite içindeki ve dışındaki demokratik muhalefet, temelleri sağlam olmayan YÖK'ü hergün biraz daha geriletiyor.İşte bu yüzdendir ki YÖK'ün varlığını sürdürmek için aynı anlayışta diretmesi yarar sağlamayacaktır. Tersine önümüzdeki dönem YÖK'ün niyeti ne olursa olsun, demokratik muhalefetin kazanımlarını arttığı yıl olacaktır.

basın konseyi'ne hayır!

Kökenleri 1983 yılına dek uzanan Basın Konseyi oluşturma çabaları son aylarda yeniden ivme kazandı. Konseyin kuruluş çalışmalarını yürüten Çalışma Grubu, "Basın Konseyi nedir, ne değildir?", "Basın Sözleşmesine Katılma Belgesi", "Basın Konseyi Sözleşmesi" adı altında broşürler hazırlayarak öncelikle basın mensuplarının bir bölümüne daha sonra da tümüne gönderdi. Bu arada, Çağdaş Gazeteciler Derneği, Parlemento Muhabirleri Derneği ve Türkiye Gazeteciler Sendikası Basın konseyine "hayır" derken, konseyin çalışma grubunda yer alan Cumhuriyet Gazetesi mensupları Yalçın Doğan ve Hasan Cemal gruptan ayrıldıklarını açıkladılar.

Basın Konseyi'nin 1983'ten bu yana uzanan ilginç bir gelişme çizgisi var. Düşünce oluşmaya başladığından bu yana ilgi hiç eksik olmamış. Hasan Cemal, askeri yönetimin ileri gelenlerinden Haydar Saltık'ın sık sık "Konsey ne zaman kuruluyor" diye sorduğunu aktarırken, Hükümetin emrindeki Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü'nün dünyadaki basın konseylerine ilişkin bir araştırma yaptırdığı öğreniliyor.

Fakat, Konsey kuruluş çalışmalarını yürütenler, yukardan (!) baskı yapıldığına ilişkin iddiaları sürekli reddediyorlar.

Gelişme sürecindeki bu olumsuzluklar yanında "Basın Konseyi Sözleşmesi" olarak hazırlanan metin de Konsey'in neye hizmet edeceği yolundaki şüpheleri arttırıyor.

Bu sözleşmeye göre, en önemli görevi, gazete ya da gazetecinin yayınladığı bir malzeme nedeniyle uyarma ya da kınama kararı alarak bunu tüm kamoyuna duyuracak olan Basın Konseyi Yüksek Kurulu, 6 gazeteciye karşılık 3 basın dışı kişi ve 11 gazete ajans sahibi olacak. Sonuçta karar 11 patron tarafından alınabilecek.

Basın Konseyi'ni tanıtmak için hazırlanan soru-cevaplı broşürde ise önce, "Konsey'e isteyen katılır istemeyen katılmaz" denirken, başka bir sayfada "Basın organının sahibi organ adına Basın Konseyi'ne katılsa, ama, o gazetenin mensupları katılmasa. Basın Konseyi söz konusu gazeteciler hakkında karar verir" deniyor. Yani bir gazeteci Konsey'e katılmayabilir, fakat patronu katıldığı için orada yargılanır. Başka bir deyişle patronun isteği'ne bağlı olarak zorunlu üyedir.

Herşeyin üstüne tuz biber eken bir de "Basın Meslek İlkeleri" hazırlanmış. 16 maddelik bu metnin ilk maddesi "Yayınlarda, hiç kimse ırkı, cinsiyeti, sosyal düzeyi ve dini inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz" deniyor. Çok geniş bir kitle tarafından geri bulunarak değiştirilmek istenen Anayasa'da bile yer alan kişilerin dilleri, siyasi düşünceleri, felsefi inançlarından ötürü kınanıp aşağılanamayacaklarına ilişkin ilkeye ise geri kalan 15 maddede rastlanmıyor.

12 Eylül'den bu yana düşünce suçundan 316 yıl hapis cezası verilmişken, gazeteler hakkında açılan davalar yüzlerle ifade edilirken, dergilerin toplatılması, çalışanlarının işkence görmesi aylık sıradan olaylar haline gelmişken ve bu ülkede basın özgürlüğünü kısıtlayıcı 30 yasa varken 31'incisine "HAYIR" denmelidir.

Patronlarının ihalelerini takip eden köşe yazarlarından piyangolarına kadar tekelci basın ve onun geniş halk kitlelerine benimsetmeye çalıştıkları ortadadır. Fakat bunları tartışmanın ve ortadan kaldırmanın yolu Basın Konseyinden geçmiyor.

Bu anlamda, ne basının durumunu düzeltmek ne de basın özgürlüklerini savunmak için Basın Konseyine ihtiyaç yoktur. Türkiye'de basın özgürlüklerini savunan, basının daha iyiye gitmesine çalışan kitlesel örgütler vardır. İşte Türkiye Gazeteciler Sendikası, işte Çağdaş Gazeteciler Derneği... Eğer basın özgürlüğü ve basının daha iyiye gitmesi savunuluyorsa yapılacak iş bu örgütlere omuz vermektir.

Başak Sönmez

İKİNCİ DİKİLİ SANAT FESTİVALİ YAPILDI...

"Gençlik ve Demokrasi Paneli"nde konuşan Kaya Atılgan: "öğrenci dernekleri, işçi sınıfı öncülüğündeki bağımsızlık--demokrasi--sosyalizm mücadelesi yanında onurlu yerini alacaktır..."

Dikili 2'inci Kültür ve Sanat Festivali 8—12 Temmuz tarihleri arasında yapıldı.

Dikili Belediye Başkanı Osman Özgüven'in yaptığı açılış konuşması, Festivalin alışılmış "yaz festivalleri"nden farklı olduğunu vurguluyordu. Osman Özgüven, festivallerin barış ve dostluğun simgesi olması gerektiğini söyleyerek, son yıllarda halkın bilinçli bir şekilde ve hızla öz kültüründen uzaklaştırılmaya çalışıldığına dikkat çekti. Özgüven, "Biz insan unsurunu bir meta gibi görenlere, baldır bacak festivallerini halkına sanat olayı gibi sunanlara gerçek sanat festivaliyle karşı çıkıyoruz," dedi.

Beş gün süren festival boyunca, sergiler, söyleşiler, halk oyunları gösterileri, tiyatro oyunları, konserler, paneller ve imza günleri düzenlendi.

Festival'in ikinci gününde düzenlenen etkinlikler arasında yer alan "Gençlik ve Demokrasi" konulu panele Jülide Gülizar, İlhan Selçuk, Teoman Erel, Kemal Anadol, Sadun Aren ve AÜ Siyasal Bilgiler Fakültes iÖğrenci Derneği üyesi (SBF--ÖD) Kaya Atılgan katıldı.

Kaya Atılgan, 80 sonrası öğrenci hareketinin gelişimini aktararak başladığı konuşmasında, öğrenci derneklerinin akademik--demokratik mücadele veren sendikal örgütler olduğunu vurguladı. Gençliğin mücadelesinin işçi sınıfının yanında olduğu zaman anlamlı olduğunu anlatan Atılgan, "İşçi sınıfı öncülüğünde verilen bağımsızlık--demokrasi--sosyalizm mücadelesi yanında, öğrenci gençliğin öğrenci dernekleriyle vereceği demokrasi mücadelesi onurlu yerini alacaktır," dedi.

Konuşmacılardan Sadun Aren ise sendikal örgütlerle partilerin birbirinden farklı olduğuna dikkati çekti. Aren, sendikal örgütlenmeye ilişkin olarak "Küçük kulüpler halinde derneklerin anlamı yoktur. Dernekler, kitleselleşip doğru ilkeleri yaşama geçirmeleri durumunda öncü güç olan işçi sınıfının yanında çok önemli bir güç haline gelirler." dedi.

Bu arada, Festival'e katılanların tanışması amacıyla düzenlenen kokteylde ve ilkokul öğrencilerinin halk-oyunları gösterisinde emniyet görevlilerinin katılanları filme alması büyük tepki topladı. Festival'de bulunan İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı bir açıklama yaparak, "Bazı özel vakıfların değersiz gösterilerine TRT kameralarını gönderenler, bu sanat gösterisine polis kamerası gönderiyorlar," diyerek, bu tutumun kültür ve sanata karşı olmasından öte insan haklarının özüne karşı olduğunu kaydetti.

Dergimiz de, Festival'e dergi—kitap ve "İnsan Manzaraları" fotograf sergisiyle katıldı.

ARTIK KONYA SELÇUK ÜNİVERSİTESİ'NDE DE ÖĞRENCİ DERNEĞİ VAR.

Konya Selçuk Üniversitesi Öğrenci Derneği kuruldu. Haziran ayı içinde başvurusunu yapan dernek, geçtiğimiz ay tüzel kişilik kazanarak çalışmalarına başladı.

Taşra üniversitelerinde okuyan öğrenciler, YÖK'le gelen olumsuzlukları, eksiklikleri diğer üniversite öğrencilerine göre daha ağır yaşıyorlar. Taşra üniversitelerinin öğretim üyesi, ders araç ve gereçlerinin yetersizliği gibi alt yapı eksikliklerinin yanısıra gericiliğin örgütlendiği yerler olması da, buralarda verilecek akademik demokratik mücadelenin önemini arttırıyor. Selçuk Üniversitesi Öğrenci Derneği kurucuları bu konuda dergimize yaptıkları açıklamada şunları söylediler:

"Derneğimiz, ülke düzeyinde öğrenci derneklerinin verdiği özerk--demokratik üniversite mücadelesinde, Anadolu'nun kazandığı yeni bir mevzidir.

Hedefimiz, Üniversitede öğrencilerin geleceği için meşru temellerde mücadele etmek, tüm Selçuk Üniversitesi öğrencilerini kapsamaktadır.

SÜ—ÖD Kurucuları, başvuru aşamasında karşılaştıkları engelleri kolayca aştıklarını ve bundan sonra mücadelelerinde tüm demokrasi güçleri ve diğer öğrenci dernekleri ile birlikte davranacaklarını belirtiyorlar.

ÇİSEM'İN AÇILIŞINDA GÖZALTI

Çiğli Folklor–Sanat–Spor Eğitim Merkezi kuruldu. Merkez, bu alanlarda hem eğitime yönelik çalışmalar yapmayı, hem de ürünlerini sergilemeyi hedefliyor.

Başvuru ve tüzel kişilik kazanma aşamalarında, herhangi bir engellemeyle karşılaşmayan derneğin açılışı olaylı geçti. 28 Temmuz günü yapılan açılıştan sonra iki kişi gözaltına alındı.

Yönetim Kurulu Başkanı Gürbüzer'in yaptığı açılış konuşmasından sonra yapılan kutlamalar çevre halkın yoğun ilgi ve katılımıyla gerçekleşti; türküler söylendi, halaylar çekildi.

Bu çoşkulu ortam Güzeltepe Karakolu ilgililerinin de ilgisini çekmiş olmalı ki, devriye gezen polisler açılışa müdahale ederek, derneğin kapatılmasını istediler. Tüzel kişiliğini kazanmış bir derneğin kapatılması için ileri sürülen gerekçe oldukça ilginçti. Komiser tüzel kişilik kazanmanın faaliyete geçmek için yeterli olmadığını, bunun için ayrıca izin alınması gerektiğini öne sürdü.

Komisere Dernekler Yasası'nı anımsatmak isteyen YK Başkanı Kenan Gürbüzer ve dernek üyesi Orhan Akdoğan, zabıt tutulmasını istedikleri için Karakola götürülerek gözaltına alındılar. Karşıyaka Emniyet Amirliği'nde ifadeleri alınan Kenan Gürbüzer ve Orhan Akdoğan 24 saat sonra, 3–4 saat arayla serbest bırakıldılar. Bu arada derneğin faaliyetine başlayabileceği belirtildi.

KIZILIRMAK SİNEMASI'NDA İZLEYİCİ ANKETİ

Kızılırmak sineması bir izleyici anketi düzenledi. Ankette cinsiyet, yaş, meslek, okunan gazeteler vb. soruların yanısıra film seçimini etkileyen nedenler, filmlerin hangi yolla öğrenildiği, videoda izlenebilen bir filmin sinemada yeniden izlenip izlenemeyeceği de soruluyor. Son soru da da Kızılırmak Sineması ile ilgili düşünceler soruluyor. Ankete yanıt verenlerin, 80 filmin yer aldığı bir listeden en çok izlemek istedikleri 10 filmi işaretlemeleri de isteniyor.

Sinemaların, izleyicilerin görüşlerini doğrudan almak istemeleri kuşkusuz olumlu bir girişim. Özellikle yaz sezonunda ünlü yönetmenlerin ünlü filimleriyle sinema severlerin ilgisini çeken Kızılırmak Sineması'nda ses düzeni, yada "kesintiler" sorunlarının çözülebileceğini düşünüyoruz.

SÜTÇÜMÜZÜ TANIYALIM

Sütçümüz uzun süredir ortada görünmüyordu. Herhalde zili çaldığında duymamış olacağız diye düşündük. Ancak küçük çocuğu olan komşumuz da aynı şeyden yakınınca sütçünün bir sorunu olduğuna karar verdik. Sorduğumuzda aldığınız yanıt bizi şaşırtmadı, yalnızca ilginç geldi:

— Emniyetten bazı arkadaşlara kağıt gelmiş. Fahri olarak hizmet vermemiz için. Bu da bir memleket hizmeti yani...

— Fahri olarak nasıl çalışıyorsunuz?

— Emniyetten yazı gelen arkadaşlar kurs görüyoruz. Biz (....) bölgesinden sorumluyuz. Bu bölgede memlekete, millete zararlı, güvenliği bozucu kişileri, olayları Emniyete bildireceğiz. Bu da vatana bir hizmet işte. Para falan almıyoruz.

— Bu vatana millete zararlı durumlar neler peki?

— ..... ???.....?.....Şey gibi işte..... hırsızlık, yangın.

Biz 'yangının' devletin, milletin güvenliğine nasıl zarar verdiğini pek anlayamadık. Dolayısıyla yangınların neden İtfaiyeye değil de Emniyete bildirilmek zorunda olduğunu da anlayamadık. Konuşmanın gidişinden, sütçümüzün de bunu açıklamaya niyeti yok gibi görünüyordu. Ankara'nın Demetevler semtinde geçen bu olay üzerine fazla söze gerek yok galiba.....

AFSAD 5. ULUSAL FOTOĞRAF SERGİSİ

Bu yıl beşincisi düzenlenecek olan ödüllü AFSAD Ulusal Fotoğraf Sergisi'nin konusu "Konut ve İnsan" olarak belirlendi. Konut ve insan ilişkilerinin sergilenmesi, ülkemizde ve Dünyada hala önemli bir sorun olmaya devam eden konut sorununun vurgulanması amacıyla düzenlenen sergiye son katılım tarihi 6 Kasım 1987. Siyah/beyaz, renkli baskı ve Saydam dallarında düzenlenen sergiye, fotoğrafçılar her dalda en çok dört eserle katılabilecekler. Sergide UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, İFSAK, İFAD, Alman Kültür Merkezi, Burla AŞ ve AFSAD ödülleri dağıtılacak.

Sergi ile ilgili geniş bilgi AFSAD dernek merkezinden sağlanabilir.

HALK OYUNCULARI TİYATRO TOPLULUĞU

Halkoyuncuları Tiyatro Topluluğu etkinliklerini İsveç'te sürdürüyor. Topluluk, 5. yılını Ataol Behramoğlu'nun aynı adlı şiirinden Ayşe Emel'in oyunlaştırıp yönettiği, Tahsin İncirci'nin müziklerin yaptığı "Mustafa Suphi Destanı" adlı oyunla, kutlandı. Ardından, 11-14 Haziran tarihleri arasında düzenlenen Paris turnesinde yoğun ilgi toplayan oyuncular, oyunu izleyen Mikis Theodorakis tarafından coşkuyla kutlandılar.

Profesyonelce tiyatro yapmayı amaçladıklarını belirten topluluk, sürgünde tiyatro yapmanın zor olduğunu ve yaşamlarını sürdürebilmek, daha iyi bir çalışma sergileyebilmek için ek işler yapmak zorunda olduklarını söylüyorlar.

abece DERGİSİ YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ YARGILANIYOR

abece Dergisi Yazı İşleri Müdürü Avukat Hasan Ürel An kara DGM'de yargılanıyor. Savcı Ahmet Tercümanoğlu iddianamesinde derginin 1 Mayıs 1987 tarihli sayısında, "1 Mayıs'la ilgili yazıda" suç unsuru bulunduğunu öne sürerek, Ürel'in TCK'nunun 312/2, maddesine göre cezalandırılmasını istiyor. Ürel, ifadesinde yazının ansiklopedik bilgi içerdiğini ve iddianamede belirtilen suç unsurlarını taşımadığını belirti. İlk duruşmada Savcı esas hakkında görüşünü belirtti, iddianamedeki görüşlerini yineledi ve derginin 12 Mayıs 1987 günü toplanan sayısının müsaderesini (elde tutulmasını) istedi. Savunma avukatları Halit Çelenk, Nevzat Helvacı, Şenal Saruhan, Reşat Kadayıfçılar, Zeki Tavşancıl, Fatma Çakır ve Uğur Üzer'in savunma yapabilmek için uygun zaman istemeleri üzerine duruşma 20 Ağustos tarihine ertelendi.

GÜN'Ü OKUYALIM, OKUTALIM! GÜN'E ABONE OLALIM!..

AĞUSTOS (30) SAYISI ÇIKTI

GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Referandumda niçin evet?
DİSK Açılmalıdır kampanyasına çağrı
Genelkurmay Başkanlığı değişikliği ve "sivil" müdahale
Sedat Karaçam/Neden iki parti?
Sinan Tuna/Ertuğrul Kürkçü ile tartışma
Metin Nurol/Güneydoğu'daki gelişmeler
Tunç Tayanç/Ekonomi yazıları
Alpaslan Berktay/Sol organ
Ataman Tangör/"Demokrasiyle yönetileceksek, hiç kimseye işkence yapılamaz..."
Lion kasabı Barbie 43 yıl sonra cezalandırıldı
Füsun Öztürk/Moskova Dünya Kadınlar Kongresi izlenimleri
Ahmet Erol/İsveç Sanayi Memurları Sendikası
Dünyada Neler Oluyor?
Seydişehir'de, demiryollarında, Kazlıçeşme'de, petro-kimya ve cam-toprak-seramik işkollarında grevler büyüyor...
Sol dergiler bölümü

Dergimizin dağıtımında karşılaştığımız engeller nedeniyle, GÜN'ü kitapçılardan aramayı unutmayın!

Abone koşulları: Yurtiçi/Yıllık 3500 lira-Altı aylık 2000 lira Yurtdışı/Yıllık 20 DM-Altı aylık 10 DM
Posta çeki no : Sami Alptekin, 275808, İstanbul. Yazışma adresi: Asmalı Çeşme sokak, 14/2, Sultanahmet-İstanbul

Baskı Daily News Web Ofset Tesisleri Tel: 213 65 74 Baskı Tarihi: 14.8.1987

VLADİMİR MAYAKOVSKİ

Türkçesi: MEHMET ÖZATA

1)

BLACK AND WHITE

Bir
Bak
Havana'ya —
Cennet ülke,
Ne istersen var.
Flamingolar
dikilmiş duruyor
palmiyelerin altında.
2)
Kolanyolar
çiçek açıyor
tüm Vedado'da.
Havana'da
her şey özenle ayrılmış:
Aklarda dolar var,
Karalarda yok.
İşte bu nedenle,
Willy
dikilmiş duruyor elinde süpürge
"Henry Clay and Bock, Limitet"te. 4)
Willy bir sürü pislik
süpürdü
yaşam için —
Yalnızca küçük tozları toplasan
koca bir orman olur, —
İşte bu nedenle,
Willy'nin saçları
döküldü,
İşte bu nedenle,
Willy'nin karnı şişti —
Willy'nin sevinci az ve donuk:
İlepsi altı saat uyku,
Ve ancak
bir hırsız,
bir liman müfettişi,
Geçerken bir sent
atar
Karaderili'ye
Bu çamurdan gizleniyor musun?
Ancak
baş üstü
yürümeye başlarlardı.
Ve o zaman
daha çok pislik süpürürlerdi:
Saç binlerce,
ama ayak iki.
Yanda
pırıl pırıl uzanıyor
Prado. 5)
Kimi zaman tıngırdıyor
kimi zaman gümbürdüyor
üç verst uzaktaki caz.
Aptallar
gerçekten
Eski bir cennet sanır
Havana'yı.
Willy'nin beyninde
kıvrım az,
Tohum az,
filiz az.
Bir şeyi,
yalnızca bir şeyi
iyi belledi Willy
6)
Maseo'nun anıt
taşından
daha sert:
"Ak
ananasın
iyisini yer,
Kara kötüsünü.
Ak
temiz işi yapar,
Kara pis işi."
Willy'nin kafasına az soru takılıyordu.
Ama birisi
kanca gibi geçmişti.
Ve işte bu soru
beynine girdiği anda
Willy'nin,
Süpürge
düştü
elinden.
Kardan ak,
şeker kralların en büyüğü
Sigara kralı,
Henry Clay'e
Tam bu sırada
gitsin diye.
Böyle olması da gerekliydi zaten.
Karaderili
yaklaşıyor şişman adama:
7)
"I beg your pardon, Mister Bragg!
Neden
ak, apak şekeri
Kara zenci
yapmak zorunda
Kara puro sizin
ağzınıza yakışmaz —
O ancak kara ağızlı
Karaderili'ye yakışır
Ama eğer
şekerli kahveyi
çok severseniz,
O zaman gelin
şekeri de
kendiniz yapın."
Böyle bir soru
boşa gitmez.
Ak
kıral
sararıdı.
Sonra balyoz gibi
bir yumruk indirdi,
Eldivenlerini çıkarıp attı
ve çekip gitti.
Çevrede
bitkilerin mucizesi
çiçek açtı.
Muzlar
tüm
lıana boyandı.
Ak donuna
sildi
Karaderili
Eliyle
burnundan akan kanı.
Kırık burnundan
güçlükle soluyordu;
Süpürgeyi kaldırıp
şakağına dayadı.
O nereden bilsindi,
böyle bir soruyla
Moskova'ya
komintere
başvurması gerektiğini?

Havana, 5 Temmuz 1925

1) Kara ve Ak
2) Havana'da bir tür çiçek
3) Havana'da varoşlar mahallesi.
4) Büyük bir sigara firması.
5) Havana'nın en büyük ana caddesi.
6) Maseo Antonio (1845—1896),
Küba halkının özgürlüğü için savaşan önderlerden
7) Özür dilerim.

YARIN

Baskının, engellemenin binbir yüzünün olduğu bir ortamda, ilerici demokrat yayın organları varolma savaşı veriyorlar. Pek çok yayın organının çalışanları, yöneticileri gözaltına alınıyor, işkence görüyor; dergi büroları basılıyor, dökümanlara el konuluyor; dergiler toplatılıyor, satışları ve dağıtımları engelleniyor. Bunların yanı sıra tanıtım ve dağıtım olanakları kısıtlı yayın organları, gittikçe artan maliyetleri karşılayamamak ve yayın yaşamını sürdürememek tehlikesi ile karşı karşıya kalıyorlar. Kağıt, film, baskı maliyetleri hemen her ay artıyor. Dergi fiyatlarındaki artışlar ve satış grafiklerindeki yükselmeler ile artan maliyetler arasında bir denge kurmak çoğu zaman kolay olmuyor.

İlerici demokrat yayın organları açısından, bu dengeyi sağlamanın tek güvencesi okurları. Yayını sahiplenen derginin satışının, abone sayısının artmasını, dağıtım ağının genişlemesini, tanıtımını bir görev olarak algılayan okurlar ilerici demokrat yayın organlarının en büyük desteği oluyor. Geçtiğimiz ay bu dayanışmanın, desteğin güzel örnekleri yaşandı. Ve Yarın, 6 yıldır olduğu gibi bundan böyle de okurlarının desteği ile varolacağını gösterdi.

Geçtiğimiz ay, büyük dağıtım kuruluşları Gameda ve Hür Dağıtım tüm baş bayi ve tali bayiliklere gönderdikleri "ortak" genelge ile kendi dağıttıkları yayınların dışında yayın satılmamasını, satılması durumunda bayiliklerin iptal edileceğini belirtiyorlardı. Genelgeye, 66 dergilik bir liste de eklenmişti.

Bu ekonomik tehdit bayiler üzerinde etkisini gösterdi ve dergiler kitapçıların dışında satılmamaya başlandı. Dergiler bu duruma sessiz kalmadılar. 36 dergi temsilcisi bir araya gelerek ortak bir basın açıklaması yaptılar. Olayın kamuoyuna duyurulması için çeşitli girişimlerde bulundular.

Topluca girişimlerin yanı sıra tek tek okurların olaydan haberdar edilmesi dergilerin kitapçılarda satıldığının duyurulması v.b gibi derginin okura ulaşması için çeşitli yollar denendi.

"YARIN ELDEN SATIŞ KAMPANYASI"

12 Eylül'den sonra ilk kez bir dergi sokaklarda satılıyordu. Yarın Dergisi Elden Satış Kampanyası büyük bir ilgi görüyor. Ankara, İstanbul ve İzmir sokaklarında, şehir merkezlerinde Yarın satılıyordu. Akşamları, İzmir'de Karşıyaka, Konak ve Fuar'da, Ankara'da Kızılay'da genç insanlar "Yarın! Gençlerin dergisi! Yarın okuyun okutun! Güney Kore'de Neler Oluyor? Yarın'da! Lise'lilerin sorunları Yarın'da! Doğramacı'nın öyküsü Yarın'da! Genç İşçilerle Söyleşi! Öğrenci gençliğin mücadelesi Yarın'da!" sloganlarıyla dergi sattılar.

Dergi satışı kısa sürede bir dayanışma gösterisine dönüştü. Olayı desteklediklerini belirtenler, dergi satın alıp büromuzu ziyaret etmek istediklerini belirtenler, abone olmak isteyenler.... hepsi bu dayanışmanın anlamlı örnekleriydi. Satış grafiği giderek yükseliyor, okurların ilgi ve desteği her geçen gün artıyordu.

Emniyet görevlileri de olaya ilgisiz kalmadılar. Dergi satanlar Yarın'ın yasadışı olduğu konusunda "uyarıldılar", nüfus kağıdı ile ilgili bilgiler soruldu, gazeteci olmayan "kişilerce" hatıra fotoğrafları çekildi, çeşitli biçimlerde gözdağı verildi.

Tüm bunlara karşın dergi satanların izlenimleri oldukça olumluydu: —Yaşlı bir amca "Siz gençler ve sizlerin sorunlarınız için alıyorum" diyordu.

—Fuarda bir reyondan seslenip "Yarın'ı ne zamandır okuyorum" diyen bir 1402'lik memur "Sizlerin böyle bağırdığını duyunca içim bir tuhaf oldu" diyor ve "yeni sayısını da mutlaka getirin" demeyi ihmal etmiyordu.

—Satış yapılan yerde bir esnaf şöyle dedi: "Korkmayın arkadaşlar, siz satışınıza devam edin, arkanızda biz varız."

"Mutlaka satış yükselecek ve yarın gençliğin sesi, söz hakkı olmayı sürdürecek. İnanıyoruz!"